

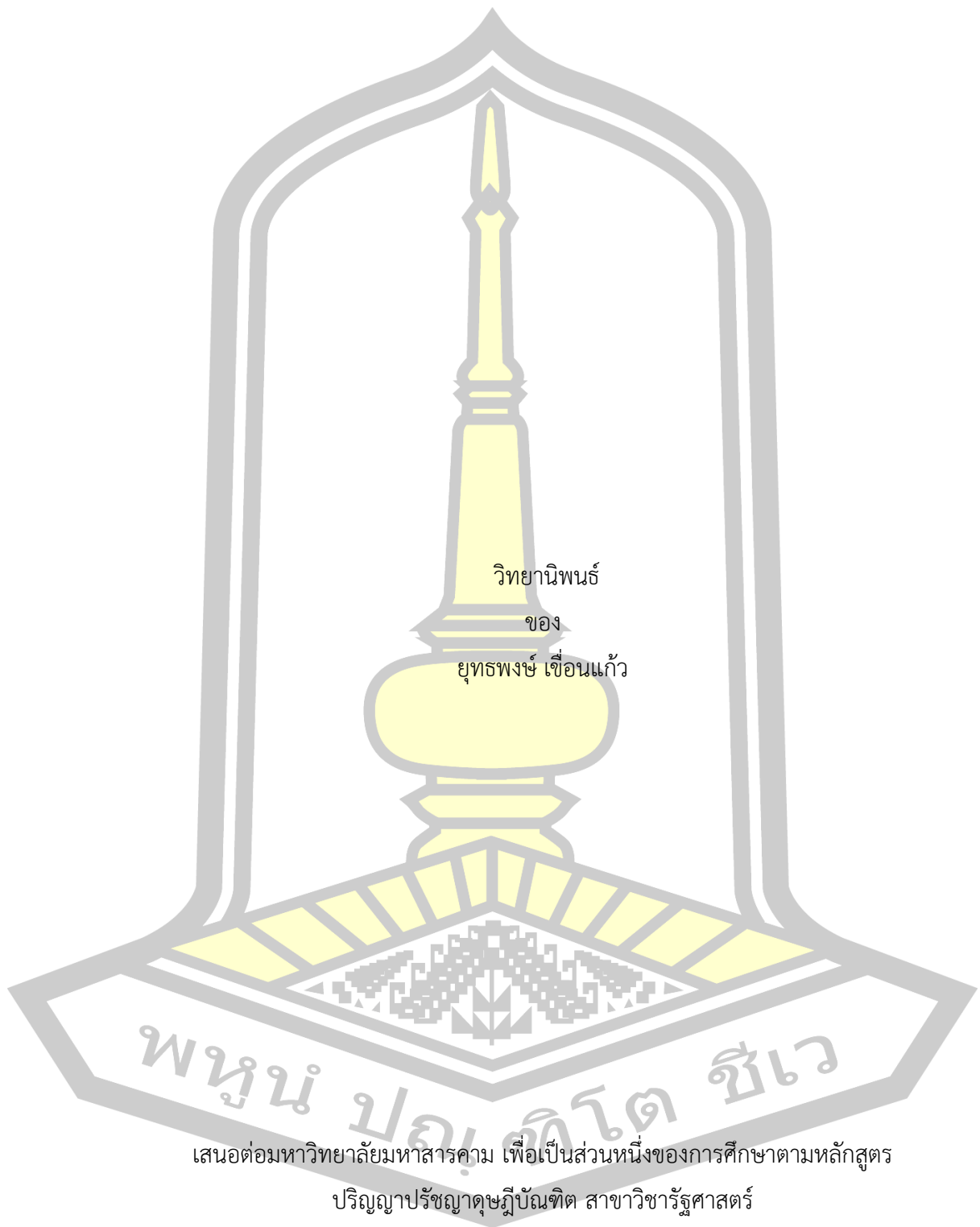
ประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

วิทยานิพนธ์
ของ
ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
พฤศจิกายน 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

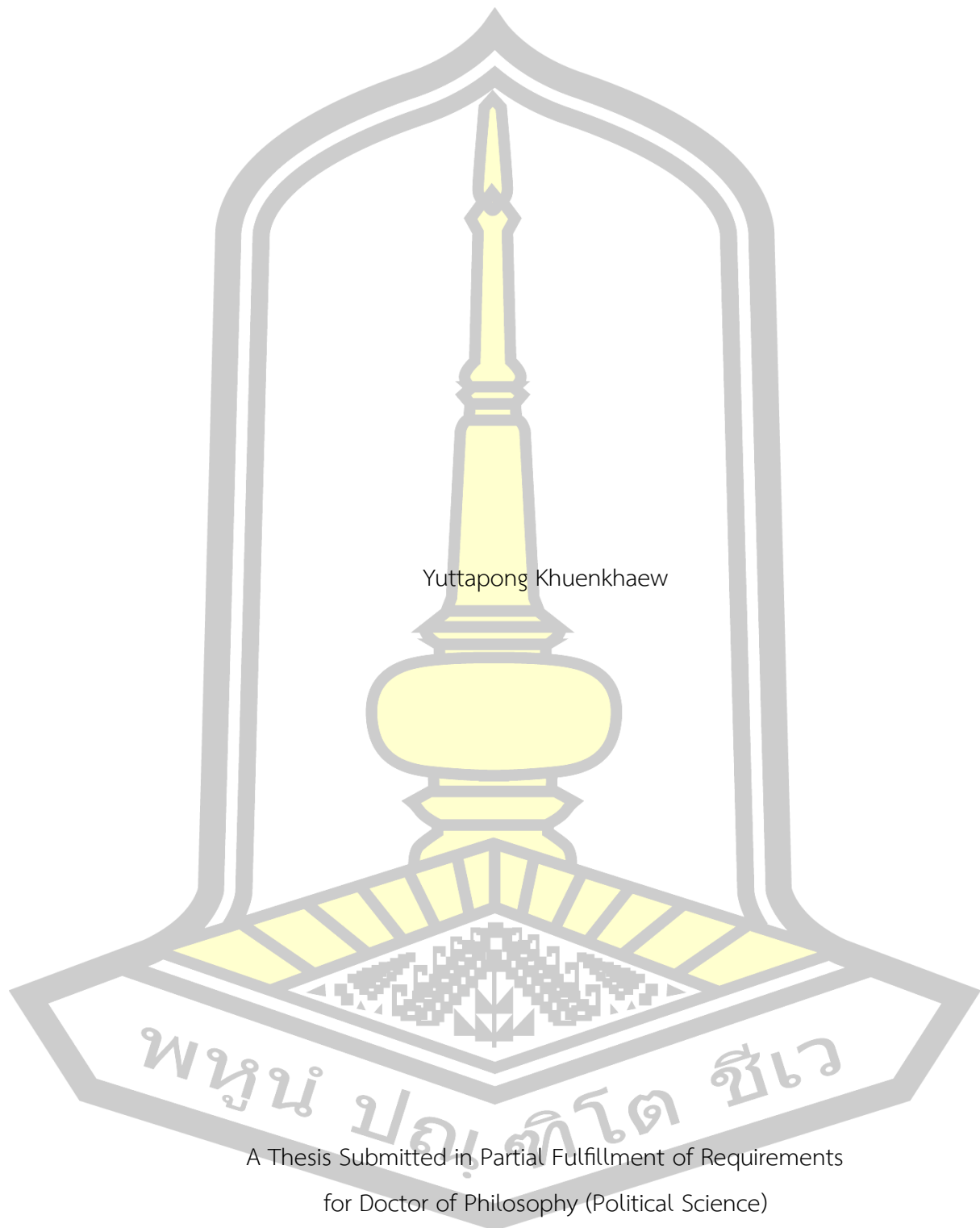
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

พฤษภาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Democracy in community of Phu Tai ethnic group in Kalasin Province

Yuttapong Khuenkhaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (Political Science)

November 2024

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. อัครณัฐ วงศ์ปรีดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. วณิดา พรหมหล้า)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. จิตรลดา ไชยะ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. นิลุบล ไพเราะ)

.....กรรมการ

(อ. ดร. ประสงค์ชัย เศรษฐสุริยชัย)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. เจริญ งามชัย)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง ประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์
 ผู้วิจัย ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วนิดา พรหมล้ำ
 ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และเพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีลักษณะตามที่ต้องการศึกษาบนพื้นฐานชุมชนและมีบริบทที่หลากหลาย เช่นชุมชนเมือง กึ่งเมือง ชนบท และชุมชนผสมผสานชาติพันธุ์อื่น ใน 8 อำเภอจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทอาศัยอยู่ ใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 100 คน และเก็บข้อมูลทั้งจากการสืบค้นเอกสารวิชาการ งานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อรวบรวมแหล่งข้อมูลภาคสนามที่หลากหลายประกอบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องในการใช้พรรณนาในการแสดงผลการวิจัย

งานวิจัยพบว่ารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นรูปแบบผสมผสานโดยอาศัยกระบวนการประชาธิปไตยบนพื้นฐานชุมชนเพื่อสร้างฉันทามติหรือฉันทานุมัติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสนองนโยบายของภาครัฐและสนองความต้องการของชุมชน ผ่านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบชาติพันธุ์นิยม ซึ่งทำให้เกิดประชาธิปไตยในชุมชนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ 1.ประชาธิปไตยชุมชนทางตรง ได้แก่ กระบวนการเลือกตั้งผู้นำชุมชนและการประชุมประชาคมหมู่บ้านในการลงมติเพื่อหาฉันทานุมัติในดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน 2.ประชาธิปไตยชุมชนทางอ้อม (ตัวแทน) ได้แก่การบริหารจัดการชุมชนผ่านรูปแบบผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ผ่านตัวแทนคุ้ม ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มการเงิน ในการใช้สิทธิใช้เสียงแทนสมาชิกในกลุ่ม 3.ประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่การที่ประชาชนในชุมชนมีความเป็นพลเมืองให้การมีส่วนทางการเมืองหรือกิจกรรมในชุมชนตามความถนัดและความสามารถ

ของปัจเจกบุคคล หรือผ่านกลุ่มต่างๆในชุมชน 4.ประชาธิปไตยชุมชนแบบปรึกษาหารือ ได้แก่การที่
 ชชาติพันธุ์ผู้มีความสามัคคีอยู่ในชุมชนอย่างสันติ เคารพผู้นำชุมชน เคารพปราชญ์และความอาวุโส
 จึงใช้หลักการรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มต่างๆในชุมชนผ่านการปรึกษาหารือ เพื่อหาข้อสรุป เพื่อ
 นำไปสู่การยอมรับผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน 5.ประชาธิปไตยชุมชนแบบปกป้อง ได้แก่การใช้พื้นฐาน
 ชุมชนและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการบริหารจัดการชุมชนโดยการอาศัยกระบวนการ
 ประชาธิปไตยเพื่อสร้างความชอบธรรมหรือการยอมรับของชุมชน และ 6.ประชาธิปไตยชุมชนแบบ
 ต่างตอบแทน ในการตัดสินใจทางการเมืองของชาติพันธุ์ผู้ไทยยัดมั่นในสัจจะและความกตัญญู การ
 ตัดสินใจทางการเมืองบางครั้งมักผ่านระบบบุญคุณและผลประโยชน์ ส่วนแนวทางการพัฒนา
 ประชาธิปไตยชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 ประชาธิปไตยทำให้สำนักทางการเมืองของประชาชนเพิ่มมากขึ้นนำไปสู่ประชาธิปไตยชุมชน
 (Community Democracy) ประชาธิปไตยในฐานะขบวนการ เริ่มจากชุมชน สังคม วัฒนธรรม การ
 บริหารจัดการ นำไปสู่กระบวนการตามแนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดประชาสังคม แนวคิดการ
 กระจายอำนาจ และแนวคิดประชาธิปไตย นำไปสู่การรวมตัวกันเป็นขบวนการประชาสังคม (Civil
 Society) หลังจากนั้นได้พัฒนาความคิดไปเป็นชุมชนจัดการตนเอง (Community Self-
 Management) โดยเริ่มต้นจากกระแสความคิดเปลี่ยนแปลงให้ประชาชนมีความเป็นพลเมือง
 (Citizenship) แนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนใน
 จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง โดยการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและสนับสนุนการแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความพยายาม แต่ผลลัพธ์ที่ได้
 จะสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนในระยะยาว ควรต้องมีพระราชบัญญัติเรื่องการส่งเสริมสิทธิและ
 ประชาธิปไตยชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทยในจังหวัดกาฬสินธุ์

คำสำคัญ : ประชาธิปไตย, กลุ่มชาติพันธุ์, ชาติพันธุ์ผู้ไทย, ประชาธิปไตยชุมชน

พูน ปณ ทิโต ชีเว

TITLE	Democracy in community of Phu Tai ethnic group in Kalasin Province		
AUTHOR	Yuttapong Khuenkhaew		
ADVISORS	Assistant Professor Wanida Phomlha , Ph.D.		
DEGREE	Doctor of Philosophy	MAJOR	Political Science
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2024

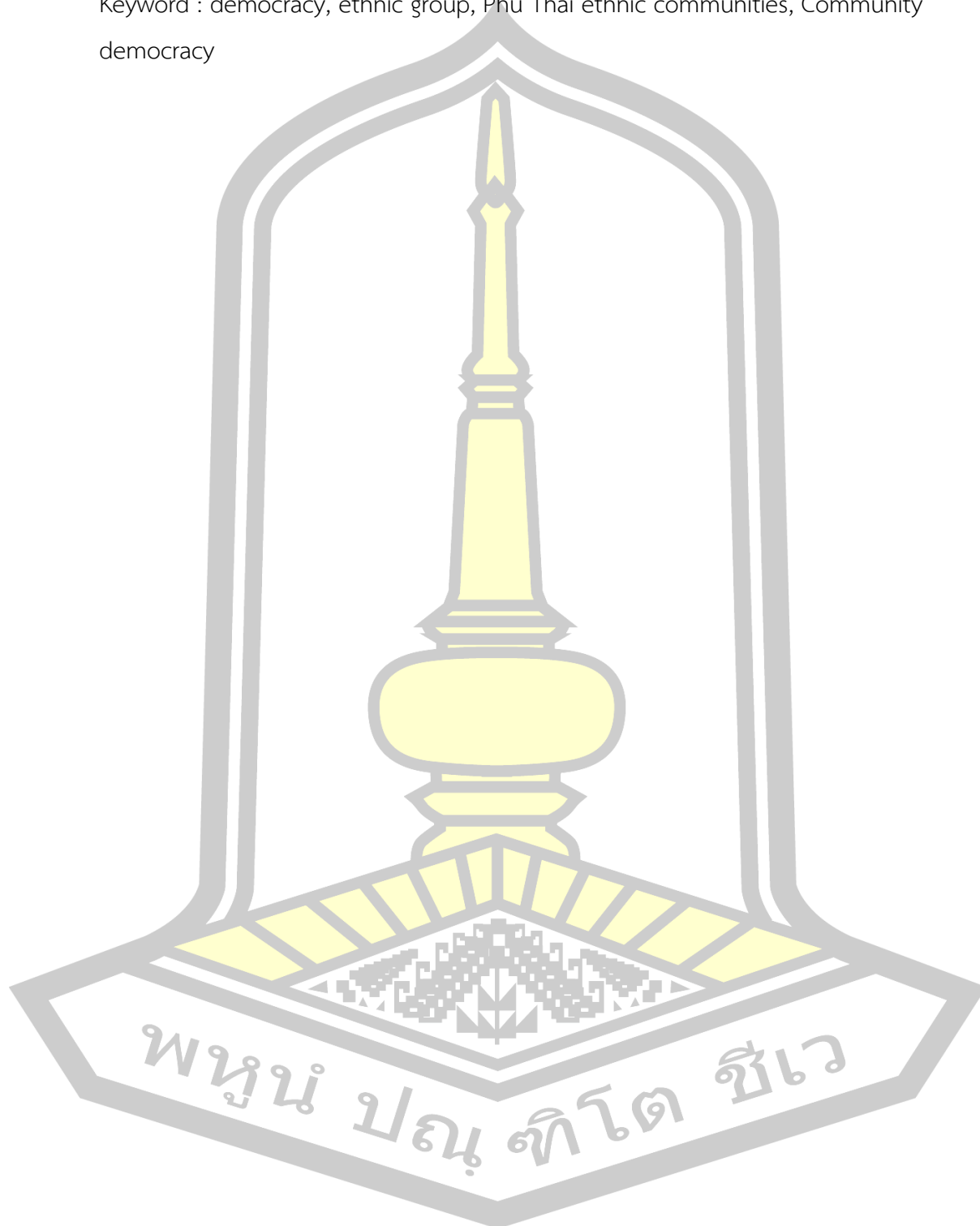
ABSTRACT

The research on democracy in the Phu Thai ethnic communities in Kalasin province aims to study the patterns and processes of democracy in these communities in order to establish guidelines for strengthening and advancing democracy within the Phu Thai ethnic communities towards local community development. Additionally, it seeks to create a framework for knowledge exchange and networking among the Phu Thai ethnic groups in Kalasin and neighboring provinces. This qualitative research studies Phu Thai ethnic communities that meet the study criteria, encompassing diverse contexts such as urban, semi-urban, rural, and mixed ethnic communities in eight districts of Kalasin province where Phu Thai ethnic communities reside. The study uses a sample of 100 key informants and incorporates various data collection methods, including academic document reviews, in-depth interviews, and focus group discussions, to gather diverse field data for descriptive analysis, processing, and interpretation to ensure the completeness and accuracy of the findings.

The research found that the patterns and processes of democracy in ethnic communities in Kalasin province are integrated models. They utilize community-based democratic processes to build consensus or approval, leading to the implementation of policies that respond to both government directives and community needs. This is achieved through a political culture of ethnonationalist democracy, which fosters significant community democracy as follows: 1. Direct community democracy: this includes the process of electing community leaders and holding village meetings to

vote and seek approval for various community activities 2. Indirect (representative) community democracy: this involves managing the community through community leaders and committees via representatives from sub-districts, community enterprise groups, occupational groups, and financial groups, who exercise voting rights on behalf of their group members 3. Participatory community democracy: this involves community members acting as citizens who engage in political activities or community events according to their individual skills and abilities, either independently or through various community groups 4. Deliberative democracy: this involves the Phu Thai ethnic group maintaining unity and peace within the community, respecting community leaders, sages, and elders. Therefore, they use the principle of listening to opinions from various community groups through consultations to reach conclusions that lead to acceptance through village community forums 5. Protective community democracy: this involves using the community's foundations and the ethnic group's culture to manage the community, employing democratic processes to establish legitimacy and acceptance within the community and 6. Reciprocal community democracy: in political decision-making, the Phu Thai ethnic group upholds truthfulness and gratitude. Political decisions are sometimes influenced by systems of indebtedness and mutual benefits. Part of the guidelines for developing community democracy to strengthen and drive local community development, wherein democracy enhances political awareness among the people leading to community democracy, begin with the community, society, culture, and management, leading towards processes based on the principles of participation, social democracy, power distribution, and democracy. This leads to the consolidation into a social movement (Civil Society). Following this, the idea evolves into community self-management, starting with changing perceptions to instill citizenship in people. Supporting directions include fostering exchange of knowledge and building networks among the people in Kalasin province and nearby provinces, by establishing resilient communities and supporting exchange of knowledge and networking among the people, which is a time-consuming and effortful process, but yields long-term benefits to the community. It is essential to have legislation promoting the rights and community democracy of Thai ethnic groups in Kalasin province.

Keyword : democracy, ethnic group, Phu Thai ethnic communities, Community democracy

กิตติกรรมประกาศ

สาธุ โอกาส ข้าพเจ้า ขอกราบนมัสการคุณพระพุทธรูปเจ้า พระธรรมเจ้า และพระสังฆเจ้า นพ น้อมอภิวาทวันทา สักการะมณฑลมหาเทพเทวา อันมีพระศิวะมหาเทพผู้ทรงสถิตสถานบนเขาไกรลาสอัน ศักดิ์สิทธิ์ เป็นประธานแก่เทพเทวาทั้งหลาย โอม นมัสสวียะ นะมะฮา อีกทั้งอิทธิฤทธิ์พระศรีมหาอุมา เทวี ทูรคา กาลี ปารวตี โอม ศักติโอม โอมกาลีโอม ผู้เป็นพระแม่แห่งจักรวาล โอมศรีษณศายะนะมะฮา พระพิฆเนศ ผู้เป็นบรมครูทุกศาสตร์ทุกแขนงวิชาทั้งมวล รวมทั้งมหาเทพเทวา ทุกภาคตอนอวตาร องค์ ปุण्याศรีสัตนาคราช นครพนม ฝิปปุยาอารักษ์ ที่ขจัดปัดเป่า ความทุกข์และอุปสรรคทั้งหมดทั้งมวลให้แก่ ผู้วิจัย ทรงประทานพรให้ผู้วิจัย ไร้อุปสรรค สุข สมหวังตั้งใจ สำเร็จทุกสิ่งทุกประการ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยความกรุณาอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วนิดา พรหมหล้า อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู ประธานหลักสูตรฯ ที่เมตตากรุณา ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขในส่วนผิด จนนงานวิจัยเล่มนี้ มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อทวน คุณแม่ทิพวรรณ เชื้อนแก้ว ผู้เป็นบุพการี ที่ส่งเสริมให้กำลังใจ สนับสนุนทุนการศึกษาให้ได้เล่าเรียน จนสามารถสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกได้ในที่สุด ขอขอบคุณปู่ย่า เชื้อนแก้ว(ผู้ล่วงลับ) คุณย่าคำดี เชื้อนแก้ว คุณตาหมื่น บัวอิน(ผู้ล่วงลับ) คุณยายป้อม บัวอิน(ผู้ล่วงลับ) คุณลุงซ้อย และคุณป้าอนุรีย์ คำหวาง ที่ให้การอุปถัมภ์ค่าเช่าเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนมาแต่ เล็กจนใหญ่

ขอขอบพระคุณ บุญคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ให้ความเมตตากรุณาอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ ตั้งแต่สมัยระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา มาจนถึง ระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรีรัฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปริญญาโทรัฐศาสตร์ที่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขอขอบพระคุณ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้มอบโอกาสที่ดี ในการศึกษา ในระดับปริญญาเอก ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย คณบดีวิทยาลัย การเมืองการปกครอง ที่แนะนำให้มาศึกษาต่อ

ขอขอบคุณอาจารย์ผู้สอน รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์ รองศาสตราจารย์ ดร. อลงกรณ์ อรรถแสง รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญารัตน์ มีสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ ส่งกลิ่น รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรตรา ฤทธิ์สกุลชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา พรหมหล้า ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิลุบล ไพเราะ อาจารย์ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู อาจารย์ ดร.โอม ฉัตรนันท อาจารย์ ดร.สุกรี นาคแย้ม อาจารย์ ดร.ประสงค์ชัย เศรษฐสุริวิชญ์ และรอง

ศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์ และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้มาสร้างคุณประโยชน์และประเทศชาติต่อไป

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อัษฎรณ วังศ์ปรีดี ประธานกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิลุบล ไพเราะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรลดา ไชยะ และอาจารย์ ดร.ประสงค์ ชัย เศรษฐสุรวิชัย คณะกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการปรับแก้งานวิจัยให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเจตน์ ชัยภูมิ อาจารย์ ดร.สุชานาถ สิงหาปัด และอาจารย์ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณพี่เจ้าหน้าที่งานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการเมืองการปกครอง คุณปู นางสาววรินทร์ รัชโพธิ์ คุณหนึ่ง นางสาวธรรพร อนุเวช และรุ่นน้องนิสิตปริญญาโท คุณศรีสุดา ขาไชย ที่คอยช่วยเหลือประสานงาน อำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆระหว่างเรียน

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.สุชานาถ สิงหาปัด และคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ แผนกให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาทุกๆเรื่อง

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พี่น้องชาวผู้ไทกาฬสินธุ์ และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกาฬสินธุ์ ในการให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ข้อมูลตลอดจนเครือข่ายส่วนตัวที่เป็นพันธมิตรในการทำงานและลูกศิษย์ของผู้วิจัยที่น่ารักทุกคน ที่อำนวยความสะดวก ประสานงาน พาลงพื้นที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อไปเก็บข้อมูลวิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณมิตรภาพที่ดีของเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ร่วมเล่าเรียนศึกษาและคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอดหลักสูตรการศึกษา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาหรือเป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานคุณค่าและคุณประโยชน์อันจะได้รับจากการศึกษาจากงานวิจัยเล่มนี้ขอบอกแก่บุพการี คณาจารย์ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการทำให้งานวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ บุญคุณใดที่ยังไม่ได้ทดแทนขอทำความดีต่างตอบแทน

ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว

สารบัญ

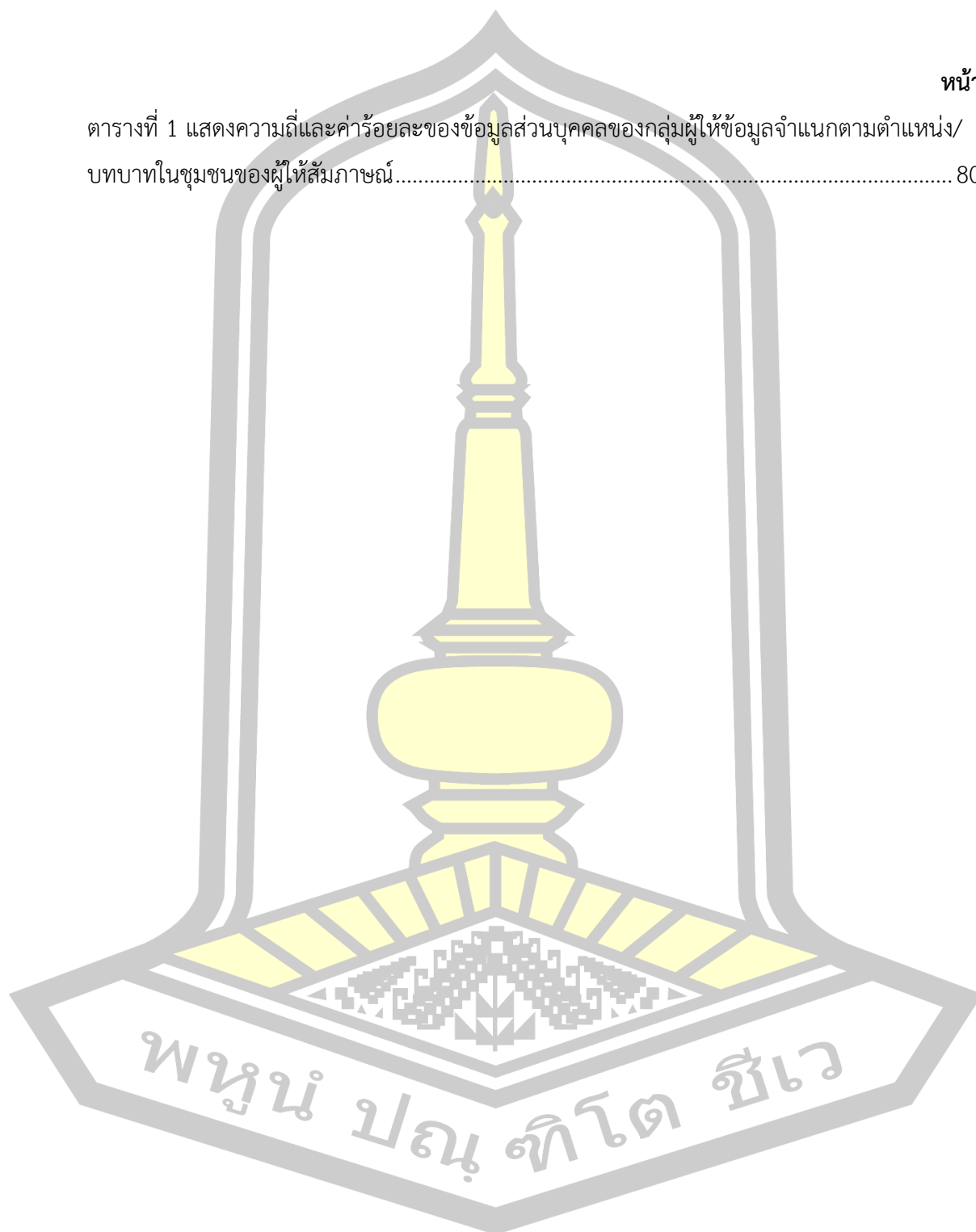
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฌ
สารบัญ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ.....	ท
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 วัดอุปพระสค์	9
1.2 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.3 คำถามวิจัย.....	9
1.4 ขอบเขตงานวิจัย	9
1.5 พื้นที่ศึกษา.....	10
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	11
บทที่ 2	13
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชน.....	14
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์.....	31
2.3 บริบทพื้นที่วิจัย: จังหวัดกาฬสินธุ์.....	40
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
2.5 กรอบแนวคิด	64

บทที่ 3	73
วิธีดำเนินการวิจัย	73
3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย.....	73
3.2 ระยะเวลาในการวิจัย.....	74
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	76
3.6 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
บทที่ 4	78
ผลการวิจัย	78
4.1 ข้อมูลพื้นฐานและความเข้าใจของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์	79
4.2 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์	80
4.3 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	102
4.4 แนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง	114
บทที่ 5	121
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	122
5.2 สรุปผลและอภิปรายผล	122
5.3 ข้อเสนอแนะ	137
บรรณานุกรม.....	139
ประวัติผู้เขียน	151

สารบัญตาราง

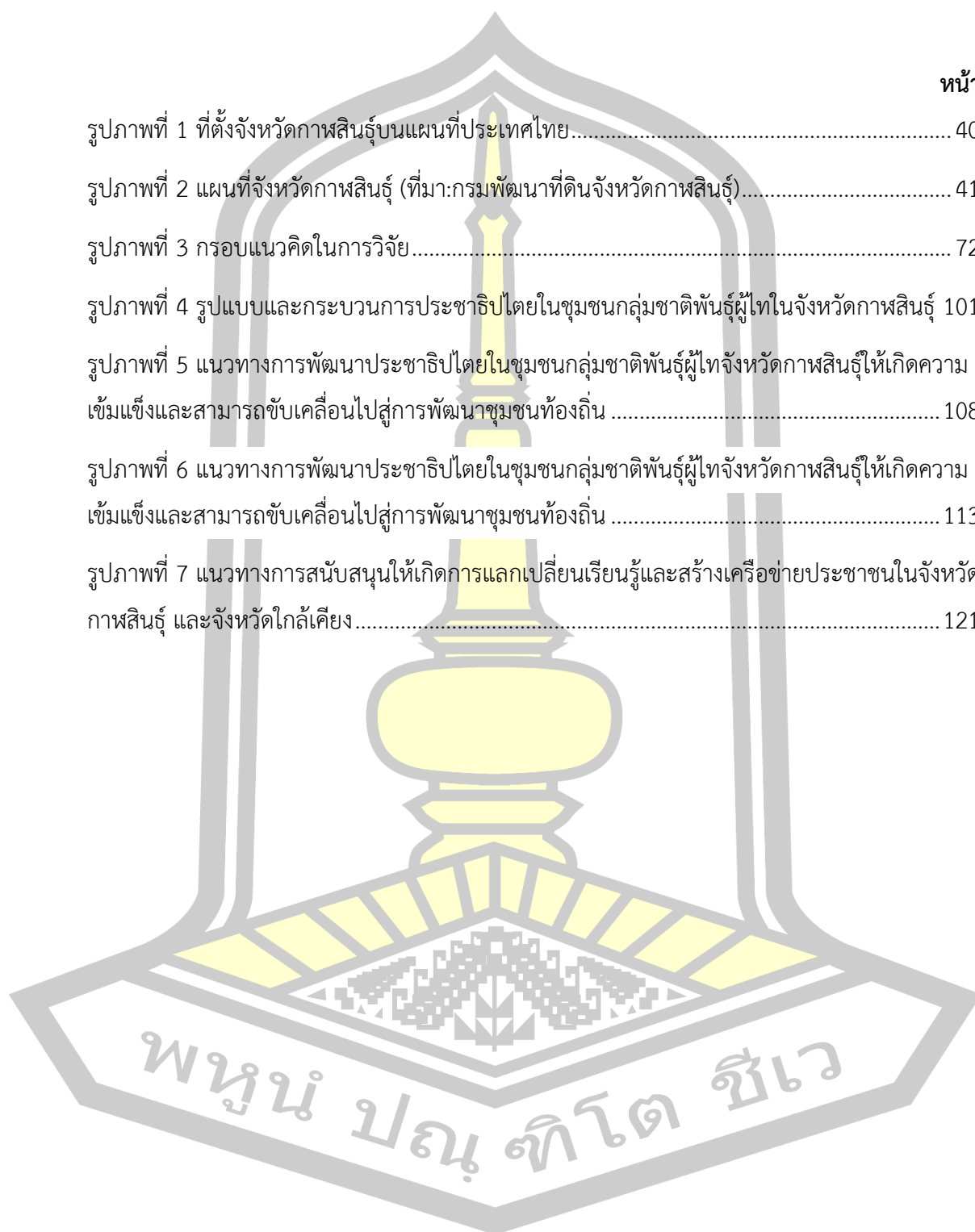
หน้า

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามตำแหน่ง/
บทบาทในชุมชนของผู้ให้สัมภาษณ์..... 80

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 ที่ตั้งจังหวัดกาฬสินธุ์บนแผนที่ประเทศไทย.....	40
รูปภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดกาฬสินธุ์ (ที่มา:กรมพัฒนาที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์).....	41
รูปภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	72
รูปภาพที่ 4 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์	101
รูปภาพที่ 5 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	108
รูปภาพที่ 6 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	113
รูปภาพที่ 7 แนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง.....	121

บทที่ 1

บทนำ

ประชาธิปไตย (Democracy) มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ โดยมีการสร้างระบบการปกครองที่ให้โอกาสแก่ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รากฐานของประชาธิปไตยสามารถพบได้ในชุมชนกรีกโบราณที่มีการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือเสียงของประชาชน หรือกระบวนการเลือกตั้ง เช่นในยุคกรีกโบราณมีการเลือกตั้งทางตรงที่เกิดขึ้นในนครรัฐเอเธนส์ โดยให้สามัญชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการออกเสียงในสภาเมือง ซึ่งนับเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย (โชคชัย สุทธาเวช, 2564) ตั้งแต่ยุคกรีกโบราณจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 คำว่าประชาธิปไตยมีความในเชิงลบ นักปรัชญาการเมืองส่วนใหญ่มักมองว่าเป็นระบอบการปกครองโดยฝูงชน (Mob rule) ซึ่งหมายถึงกลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นฝูงชน ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกันคือมีสถานะยากจน ในกระบวนการเรียกร้องหรือแสดงออกทางการเมืองมักถูกโน้มน้าวด้วยอารมณ์มากกว่าเหตุผล ซึ่งสามัญชนในสมัยกรีกโบราณ (Ancient Greek society) ได้แก่พลเมือง (Citizens) ที่เป็นผู้ใหญ่เท่านั้นที่มีสิทธิทางการเมืองในการเข้าร่วมกิจกรรมของรัฐ เช่น การลงคะแนนเสียงและการดำรงตำแหน่งทางการเมือง พลเมืองส่วนใหญ่เป็นคนที่เกิดในเมืองนั้นๆ โดยพ่อแม่ทั้งสองเป็นพลเมืองของเมืองเดียวกัน ซึ่งผู้หญิงและเด็ก (Women and Children) คนต่างด้าว (Metrics) และทาส (Slaves) ไม่มีสิทธิทางการเมือง ดังนั้นสามัญชนในยุคกรีกโบราณจึงไม่ใช่เสียงส่วนใหญ่ของสังคม (สมเกียรติ วันทะนะ, 2551)

ประเทศไทยเกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 (ค.ศ. 1932) จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2559) ได้รับอิทธิพลจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ (Benjamin A. Batson, 1984) เช่นการพัฒนาการศึกษา การเปิดกว้างด้านการศึกษาในช่วงรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ทำให้คนไทยจำนวนมากได้รับการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ นำมาสู่การเกิดกลุ่มคนที่มีความรู้และตระหนักถึงแนวคิดประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากการเปิดประเทศให้กับการค้าและอุตสาหกรรม ทำให้เกิดชนชั้นกลางใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในสังคม อิทธิพลจากต่างประเทศ แนวคิดประชาธิปไตยและชาตินิยม การศึกษาในต่างประเทศ โดยเฉพาะในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ทำให้กลุ่มคนไทยที่ไปศึกษาได้รับอิทธิพลจากแนวคิดประชาธิปไตย ชาตินิยม และความเท่าเทียม การเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศเพื่อนบ้าน การเห็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศอื่นๆ เช่น การปฏิวัติรัสเซียในปี 1917 และการปฏิรูปในจีน ทำให้กลุ่มนักปฏิรูปใน

ไทยได้รับแรงบันดาลใจ ความไม่พอใจในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ความไม่พอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลในช่วงปลายรัชกาลที่ 7 ซึ่งมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและการจัดการที่ไม่เหมาะสม ประชาชนและกลุ่มชนชั้นกลางไม่พอใจที่ไม่มีสิทธิมีเสียงในทางการเมืองและการบริหารประเทศ การขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (จิราธิวัฒน์ วิกรม, 2013)

เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองในปี 1945 สงครามเย็นก็เริ่มต้นขึ้น เกิดความไม่ไว้วางใจทางอุดมการณ์ระหว่างประเทศคอมมิวนิสต์และประเทศประชาธิปไตย และการแย่งชิงอิทธิพลทางการเมืองและการทหารในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ในปลายทศวรรษที่ 1980 ถึงต้นทศวรรษที่ 1990 สงครามเย็น (Cold War) เป็นช่วงเวลาที่มีความตึงเครียดและความขัดแย้งทางอุดมการณ์และการเมืองระหว่างสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรทางตะวันตก กับสหภาพโซเวียตและพันธมิตรทางตะวันออก โดยไม่มีการสู้รบทางทหารโดยตรงระหว่างทั้งสองฝ่าย จนมาถึงวันที่ 26 ธันวาคม ค.ศ. 1991 (พ.ศ. 2534) สหภาพโซเวียตจึงล่มสลาย จึงสิ้นสุดการต่อสู้ทางอุดมการณ์ความคิดทางการเมืองของระบบคอมมิวนิสต์หรือสังคมนิยมล่มสลายในสหภาพโซเวียต ยุโรปตะวันออก และประเทศพันธมิตรทางในขอบข่ายทั่วโลก มาจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 20 วิวัฒนาการประชาธิปไตยจึงมีความหมายในเชิงบวกขึ้นมาตามลำดับ ดังนั้นคำว่าประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองและอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวที่ดำรงคงอยู่หลังสงครามเย็น ในฐานะผู้ชนะ ในต้นศตวรรษที่ 21 ประเทศใดในโลกก็ใคร่ปรารถนาอยากเป็นประชาธิปไตย แม้วก่อนนี้ประเทศของพวกเขาจะเคยเป็นเสรีนิยม อนุรักษนิยม คอมมิวนิสต์ อนุธิปไตย หรือแม้แต่สังคมนิยม และฟาสซิสต์ก็ตาม (สมเกียรติ วันทะนะ, 2551)

ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากสงครามเย็นในหลายด้าน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองและการปกครอง จนนำมาสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (Supasawad Chardchawarn, 2010) ในช่วงสงครามเย็น สหรัฐอเมริกามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนประเทศไทย เนื่องจากไทยเป็นพันธมิตรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การสนับสนุนทั้งด้านการทหารและเศรษฐกิจทำให้ไทยสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงภายในประเทศได้ สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือทางทหารเพื่อป้องกันการแพร่ขยายของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาค การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจช่วยให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ไทยเผชิญกับภัยคอมมิวนิสต์จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลไทยใช้มาตรการหลายอย่างในการปราบปรามการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ รวมถึงการใช้กฎหมายและการกดขี่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในบางกรณี การพัฒนาทางเศรษฐกิจในช่วงสงครามเย็นทำให้เกิดการขยายตัวทางอุตสาหกรรมและการเกษตร ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางสังคมและการเมือง การขยายตัวของชนชั้นกลางใหม่ที่มีความรู้และมีบทบาทสำคัญในสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจนำไปสู่ความ

ต้องการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง การเปิดกว้างด้านการศึกษาและการเข้าถึงข้อมูลจากภายนอก ทำให้คนไทยตระหนักถึงแนวคิดประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน (Matthew Phillips, 2012) หลังสงครามเย็น การเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในประเทศไทยเริ่มเข้มข้นขึ้น ประชาชนมีการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 (พ.ศ. 2535) เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการเรียกร้องประชาธิปไตยและการต่อต้านการปกครองของทหาร จนทำให้เกิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หรือที่เรียกกันว่า "รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" เกิดขึ้นจากความต้องการในการสร้างระบบการเมืองที่โปร่งใส มีส่วนร่วม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการจัดตั้งองค์กรอิสระ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน (กมลชัย รัตนสกลวงศ์, ออนไลน์)

พระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นผลสืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่มุ่งเน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น การกระจายอำนาจทำให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการและพัฒนาตนเองมากขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการให้บริการสาธารณะ เป็นก้าวสำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น การกระจายอำนาจทำให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการและพัฒนาตนเอง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและการตัดสินใจ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566) จึงเกิดกระแส “ประชาธิปไตยในชุมชน” หรือ “ประชาธิปไตยชาวบ้าน” (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553)

92 ปี กับการพัฒนาการของประชาธิปไตยในประเทศไทย เผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการตลอดประวัติศาสตร์ของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย มักถูกแทรกแซงทางการเมืองโดยทหารทำให้รัฐบาลพลเรือนไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายที่ต้องการได้อย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยล่าช้า ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ (ไชยันต์ ไชยพร, 2551) ทำให้เกิดการแบ่งแยกในสังคม การประท้วงและความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง เช่น เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 และการชุมนุมใหญ่ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (PAD) และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (UDD) ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับของรัฐบาลและหน่วยงานราชการส่งผลให้ระบบการเมืองและการบริหารจัดการไม่โปร่งใส ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาลและระบบการเลือกตั้ง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างเมืองและชนบท ส่งผลให้มีความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและสาธารณสุข การพัฒนาที่ไม่สมดุลทำให้เกิดความไม่พอใจและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การศึกษาที่ไม่สามารถปลูกฝังคุณค่าประชาธิปไตยและความรู้ทางการเมืองให้กับประชาชนได้

อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย การใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เท่าเทียม ส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มรู้สึก ว่าตนเองไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ระบบยุติธรรมที่ขาดความโปร่งใสและความเชื่อถือได้ ทำให้เกิดความไม่พอใจและการไม่ยอมรับผลการตัดสินใจทางการเมือง การควบคุมและการเซ็นเซอร์ สื่อมวลชน ทำให้ประชาชนขาดข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนในการตัดสินใจทางการเมือง การจำกัด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (โชคชัย สุทธาเวช, 2564) ส่งผลให้ไม่สามารถแสดงออกหรือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี ปัญหาเหล่านี้เป็นล้วนอุปสรรคต่อการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย และต้องการการแก้ไขอย่างต่อเนื่องและร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในสังคมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเสรี

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับกลุ่ม ชาติพันธุ์อย่างชัดเจน กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างๆ ตามมาตรา 27 และมาตรา 70 เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมดั้งเดิมได้อย่างสงบสุข นอกจากนี้ รัฐยังมีการร่างกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อ คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้อย่างยั่งยืน(นคร วัลลิภากร ,ออนไลน์ 2567)

หากมองย้อนกลับ สังคม และวัฒนธรรม การเมืองของประเทศไทย หรือประเทศใดใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ล้วนแต่มีที่มาจากระบบเผด็จ ระบบศักดินาสวามิภักดิ์ การนำ แนวความคิดแบบประชาธิปไตย ก็คล้ายกับการเอาเสื้อใส่ฝรั่ง มาสวมให้คนไทย เอาเสื้อตัวใหญ่มาใส่ ให้คนตัวเล็ก มันจึง หลวม ซึ่งมองแล้วไม่สมดุล (Anti-Balance) (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2548) ในวง วิชาการที่มองการเมืองแบบหลายมิติ มักมองว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 เป็นต้นต่อของ ของปัญหาของการเมืองไทย ซึ่งหากมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์การเมืองไทย สังคมไทย ประกอบสร้างด้วยคนหลายชนชาติ หลากหลายภาษาและวัฒนธรรม แตกต่างไปตามบริบทพื้นที่ และ ชาติพันธุ์ของตนเอง ซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย ถูกหล่อหลอมขึ้นเป็น วัฒนธรรมไทย (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2547) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมหลักของชาติ ผ่านกระบวนการสร้างรัฐ ชาติ ระบบศักดินาสวามิภักดิ์แบบเดิมของไทยที่เน้นการแสดงออกซึ่งอำนาจทางการเมืองแบบ ครอบครองไพร่พล “เก็บผักใส่ซ้า(ตะกร้า) เก็บข้าว(ไพร่พลและทาส)ใส่เมือง” ไม่เน้นการครองครอง ดินแดนที่แน่นอน เจอภัยอาณานิคมแบบตะวันตก ระบบฟีวตัล "Feudal system" หรือ "Feudalism" เน้นการครอบครองที่ดิน ทำให้ไทยเสียดินแดนประเทศราชที่เคยขึ้นต่อไทยไปจำนวนมาก รัฐไทยจึงใช้ กระบวนการสร้าง "รัฐชาติ" หรือ "รัฐประชาชาติ" (Nation-State) เพื่อสลายความเป็นชาติพันธุ์ ต่างๆให้เป็นคนไทย(โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2548) หรือ "คนอื่นในแดนตน"(ชัยพงษ์ สำเนียง, 2564) ผ่าน การปลูกฝังแนวความคิดให้เป็นไทย พูดภาษาไทยกลาง เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยกระแสหลัก ซึ่ง

การดำรงคงอยู่และตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ยังไม่เสื่อมสลายไป พวกเขาในฐานะชาติพันธุ์ไร้รัฐ ก็ยังคงสร้างอัตลักษณ์และตัวตน สร้างจิตสำนึกความสามัคคีในกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งวิถีชีวิตทางการเมืองของผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายแล้วมาหล่อหลอมร่วมกัน จนนำมาสู่วิถีชีวิตทางการเมืองในระดับประเทศ ย่อมมีความสลับซับซ้อนและหลากหลายตามบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์คนไทย (ชัยอนันต์ สมุททวนิช ,2553) ดังนั้น การยอมรับและเคารพการมีอยู่และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยจึงเป็นเงื่อนไขที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อการนำไปสู่การเกิดขึ้นซึ่งประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามหลักสากล (Bumrungsilp, T. (2019).

จากที่กล่าวข้างต้น เมื่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติเกิดวิกฤติปัญหาทางด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงลักษณะความเป็นประชาธิปไตยที่จะสามารถทำให้ประชาชนทุกคนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันบนความเข้าใจความหลากหลายได้ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจลักษณะพื้นฐาน บริบท วิถีชีวิต พยายามมองหาแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมืองการปกครอง จากการศึกษาวิธีการ กระบวนการ การจัดการสังคม การนำวัฒนธรรมชุมชนมาเป็นแกนกลางแห่งการพัฒนา การเน้นภาคชุมชนซึ่งเป็นหน่วยย่อยทางสังคมตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากระบบความไว้นื้อเชื่อใจ ความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความเป็นพวกพ้อง ให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางการเมืองของตนเองได้ หรือสามารถนำเอาวิถีชุมชนมาใช้พัฒนารูปแบบการจัดการสังคมให้เหมาะสมกับสภาพสังคมตนเอง ซึ่งรัฐควรสนับสนุนและทำความเข้าใจคนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่ต่างวัฒนธรรมแต่อยู่ภายใต้ระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยได้ (นพพล อัครฮาด, 2559) การนำแนวคิดประชาธิปไตยชุมชนมาใช้ในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยนั้นมีความสำคัญและท้าทายเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์นั้นมีวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่แตกต่างและหลากหลาย การที่จะส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและความหลากหลายเหล่านี้ด้วย

ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอันมีประชากรเป็นชนเผ่าพื้นเมืองหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งหมายถึงกลุ่มสังคมที่มีวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และภาษาสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นในพื้นที่ภาคต่างๆ ทั่วประเทศจำนวนกว่า 70 กลุ่ม โดยมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีเป็นของตนเอง กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีจำนวนกว่า 6,100,000 คน หรือร้อยละ 9.68 ของประชากรทั้งประเทศ (ภักจิรา มาตาทิพัทธ์, 2566) ที่ผ่านมา กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยประสบปัญหาด้านต่างๆ หลายด้าน อาทิ ปัญหาถิ่นที่อยู่อาศัย ปัญหาพื้นที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ พื้นที่ทำการเกษตร หรือแม้กระทั่งปัญหาในการถูกยอมรับการมีตัวตนว่าเป็นคนพลเมืองไทยหรือไม่ ทั้งที่กลุ่มชาติพันธุ์นั้นก็อาศัยอยู่บนพื้นแผ่นดินไทยมาตลอดอย่างยาวนาน ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏเป็นข่าวและเกิดปัญหามาระยะ (กฤตยา สารพุทธิ. (2022) แม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน

ประกอบด้วยชุมชนที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ตั้งถิ่นฐานกระจายครอบคลุมทั่วภูมิภาค ซึ่งประชากรในภาคอีสานของประเทศไทยมีความหลากหลาย เป็นกลุ่มชนที่มี ภาษา วัฒนธรรมและขนบ ธรรมเนียม จารีต และการแต่งกายที่แตกต่างกัน เข้ามาอยู่ร่วมกันนั้นย่อมจะมี วัฒนธรรมย่อย (Sub - culture) ภายในเขตของตนเองเกิดขึ้น เรียกว่า วิถีชุมชน อันได้แก่ วิถีแห่ง ความคิด (นพพล อัครชาติ, 2559)

กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในประเทศไทยมีคำเรียกตนเองอีกคำหนึ่งว่า “ภูไท” อพยพโยกย้ายมาจาก ผังซ้ายของแม่น้ำโขง (ปัจจุบันคือสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) ตั้งแต่ช่วงต้นพุทธศตวรรษ ที่ 24 เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่หลายพื้นที่ เช่น เมืองกุตสิม (ปัจจุบันคืออำเภอกุฉินารายณ์ เขาวง นาคู จังหวัดกาฬสินธุ์) เมืองเรณูนคร (ปัจจุบัน คืออำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม) เมืองพรรณนา (ปัจจุบันคืออำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร) เมืองคำเขื่อนแก้ว (ปัจจุบันคือตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอนาคู จังหวัดอำนาจเจริญ) เมืองหนองสูง (ปัจจุบันคืออำเภอมืองหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร) ซึ่งกลุ่มผู้ไทเมืองวัง เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในบรรดา กลุ่มผู้ไทที่ย้ายเข้ามาในประเทศไทย มีการตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีผู้ปกครองที่เป็นชน ชั้นสูงซึ่งเป็นเจ้าเมืองที่เคยขึ้นรับราชการต่อราชอาณาจักรล้านช้าง เวียงจันทน์ ได้แก่เจ้าราชวงศ์เมือง วัง เมื่ออพยพไพร่พลเข้ามาฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขงในเมืองกุตนิมแล้ว ก็ขึ้นต่อเมืองกาฬสินธุ์ และเข้า พึ่งพระบรมโพธิสมภารกษัตริย์ของกรุงเทพฯ ได้รับพระราชทานยศพระอิศรวงษา เจ้าเมืองกุตนิม ซึ่งผู้นำที่สืบเชื้อสายมาจากกลุ่มเจ้าเมืองเดิมและขุนนางระดับสูงของเมืองวัง (พิเชฐ สายพันธ์, 2559) ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกาฬสินธุ์มีบริบทพื้นฐานจากอนุรักษนิยม มีชนชั้นทางสังคมเหมือน กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ แม้อัตลักษณ์ที่โดดเด่น แต่แนวทางการดำเนินวิถีชีวิตยังยึดติดกับขนบธรรมเนียม เดิม เช่น ใช้พ่อล่ำ-แม่ล่ำ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมโดยชุมชน ระบบพ่อล่ำแม่ล่ำ ค่อนข้างมีความเป็นอนุรักษนิยมที่จะต้องเคารพผู้นำเฉพาะกิจในฐานะพ่อล่ำ-แม่ล่ำ แต่มีความเป็น กลางในการแก้ไขปัญหาการครองเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท (อารียา บ้องศิริและคณะ, 2560) ความ เป็นชาติพันธุ์นิยมก็สามารถนำไปสู่การขยายอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองของนักการเมืองที่มีชาติ พันธุ์ผู้ไท ผู้นำการเมืองถิ่นได้

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ของประเทศ ไทย จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ มีชุมชนที่ประชากรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อาศัยกระจายอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น ไทยอีสานหรือลาว, เขมร, จีน, เวียดนาม, ผู้ไท, กะเลิง, ไท ข่า, ไทดำ และไทญ้อ เป็นต้น (Langkulanont, B., Surangkul, S., & Moolvilai, S. (2023). ซึ่งกลุ่ม ชาติพันธุ์ผู้ไทไม่ใช่มูลฐานหลักในจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ในขณะเดียวกันที่กลุ่มชนชาติพันธุ์ผู้ไทกลับได้รับ การนำเสนอให้เป็นภาพลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากมีความโดดเด่นในด้านอัตลักษณ์ของ

ความเป็นชาติพันธุ์สูง “ดังคำขวัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ว่า หลวงพ่อองค์ดำลือเลื่อง เมืองฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรมผู้ไท ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี” ในคำขวัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏความโดดเด่นของชาติพันธุ์ผู้ไท คือคำว่า “วัฒนธรรมผู้ไท ผ้าไหมแพรวา” ซึ่งหมายถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาและการแต่งกาย ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสำคัญอย่างมากในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเป็นอัตลักษณ์และมีอิทธิพลในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่รักษาไว้ในชุมชนได้เป็นอย่างดี เช่น ผู้ไทบ้านโนน อำเภอก้ามวง เป็นหมู่บ้านของชาวผู้ไทที่ทอผ้าไหมแพรวา ที่มีความวิจิตรงดงามประณีตเป็นผ้าสไบมีชื่อเสียงระดับโลก ผู้ไทบ้านกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ มีงานประเพณีบุญบั้งไฟทะเลล้านหนึ่งเดียวในโลก ผู้ไทอำเภอกุฉินารายณ์ที่สามารถปลูกข้าวพันธุ์ข้าวเหนียวเขาวงที่มีความหอมนุ่มอร่อย เป็นข้าวที่ขึ้นชื่อของประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดการแต่งกายด้วยชุดผู้ไทในงานประเพณีสำคัญต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัดหรือท้องถิ่น ท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีการรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ เช่น การใช้สมุนไพรท้องถิ่นในการรักษาโรค การสานกระติบข้าวของชาวผู้ไทเขาวง การประดิษฐ์มาลัยไม้ไผ่ของชาวผู้ไทกุดหว้า การรักษาโรคทางจิตวิญญาณผ่านพิธีกรรมหมอเหยา การทอผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทบ้านโนน อำเภอก้ามวง บ้านหนองช้าง อำเภอสามชัย การอนุรักษ์ภูมิทัศน์ กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น วัดวังคำ ซึ่งช่วยสร้างรายได้และสร้างความสนใจให้กับการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ในพื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทางท้องถิ่นและการเติบโตของเศรษฐกิจชุมชนในระยะยาว และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไร้รัฐที่มีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี และมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านงานมหกรรมผู้ไทโลก ซึ่งจัดหมุนเวียนเปลี่ยนสถานที่จัดงานทุกปี โดยมีสมาคมผู้ไทโลกเป็นเจ้าภาพซึ่งจัดงาน 13 ครั้งแล้ว และยังมีอีกหนึ่งงานในการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชาวผู้ไท คืองานผู้ไทนานาชาติ จัดขึ้นที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เทศบาลตำบลกุดสิม เป็นเจ้าภาพจัดเป็นครั้งที่ 3 ที่รวบรวมกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่อาศัยกระจายทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ลาว เวียดนาม มาทำกิจกรรมร่วมกันผ่านกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ แสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทจากที่ต่างๆ ผ่านศิลปวัฒนธรรม ของดีของชุมชนเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างๆในงาน นี่คือความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ของชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

ในภูมิภาคของภาคอีสานของประเทศไทย ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับในด้านการเป็นประชาธิปไตยในชุมชน ซึ่งงานวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ที่มีลักษณะ

ตามที่ต้องการศึกษา ชุมชนที่มีบริบทชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนวัฒนธรรมจำนวน 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัฒนธรรมไทลาว ชุมชนวัฒนธรรมผู้ไทย ชุมชนวัฒนธรรมไทเขมรหรือเขมร ชุมชนวัฒนธรรมไทกูย และชุมชนวัฒนธรรมไทโคราช ซึ่งได้ศึกษาชาติพันธุ์ผู้ไทยเพียง 1 ชุมชนเท่านั้น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ชุมชนวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าประชาธิปไตยชุมชนเป็นกระบวนการหนึ่งของวิถีวัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งวิถีดังกล่าวทำให้เกิดพลังของชุมชนในการใช้เป็นวิธีการช่วยทำงานของชุมชน หรือนำมาปรับใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐที่เข้าสู่ชุมชน ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในชุมชนที่สำคัญ 4 รูปแบบคือประชาธิปไตยแบบปกป้อง ประชาธิปไตยทางตรง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (นพพล อัครชาติ (2559) ไม่สามารถตอบบริบทสังคมการเมืองและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยในจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ทั้งหมด เนื่องจากบริบทเชิงพื้นที่ตั้งของชุมชนและการตั้งที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความหลากหลาย ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยอาศัยอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ 8 อำเภอ ได้แก่อำเภอดงคำมวง สามชัย สหัสขันธ์ สมเด็จ ห้วยผึ้ง นาคู เขาวงและกุฉินารายณ์ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นปัจจัยได้ 4 บริบทพื้นที่ดังนี้ 1. ชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทยในชนบท 2. ชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทยในเมือง 3. ชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทยในกึ่งเมือง และ 4. ชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทยที่อาศัยอยู่กับกลุ่มชนชาติพันธุ์อื่น ดังนั้นจึงมีวิถีชีวิตที่แปลกแยกกันออกไปมีความหลากหลาย และงานวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบพลเมืองในมาเลเซีย พบว่าการเปลี่ยนผ่านจากประชาธิปไตยแบบชาติพันธุ์ ไปสู่ประชาธิปไตยแบบพลเมืองนั้น ถือว่าเป็นเพียงการพัฒนาประชาธิปไตย (Democratization) เท่านั้น เพราะประชาธิปไตยแบบชาติพันธุ์มีลักษณะที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร เพราะมีการใช้ระบบที่เอื้ออำนวยเฉพาะชาติพันธุ์ของตนเอง แต่ประชาธิปไตยแบบพลเมืองนั้นเป็นประชาธิปไตยที่สามารถละทิ้งสำนึกทางชาติพันธุ์ ไม่คำนึงถึงเฉพาะพรรคพวกของตนเอง(ชาติพันธุ์) แต่คำนึงถึงสำนึกร่วมทางสังคม หรือความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการยอมรับกฎกติกา (สุวิจักขณ์ เตชะทัตสกุล, 2557) จากที่กล่าวมานี้จึงนำไปสู่การศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีบริบทที่หลากหลายและซับซ้อน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ อีกทั้งนำไปสู่กำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียงได้

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1.2 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

1.1.3 เพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

1.2 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.2.1 ได้รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 ได้แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

1.2.3 เป็นการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนและสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

1.3 คำถามวิจัย

1.3.1 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นอย่างไร

1.3.2 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างไร

1.3.3 แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียงเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยเรื่องประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และเพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

1.4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Stakeholder) จำนวน 100 คน แบ่งออก 2 กลุ่ม ดังนี้

1.4.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 80 คน ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการที่เป็นชาวผู้ไท ผู้นำชุมชน ประธานชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หัวหน้าคุ้ม ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มการเงินชุมชน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) และประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

1.4.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น จำนวน 20 คน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ เกี่ยวข้องในลักษณะนักวิชาการ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ข้าราชการ หัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการ ที่เคยทำงานวิจัย ทำโครงการ ทำกิจกรรมร่วมกับชาวผู้ไท

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ 8 อำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทอาศัยอยู่ ได้แก่ อำเภอก้ามวง อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอสมเด็จ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนาคู อำเภอเขาวง และอำเภอกุฉินารายณ์

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย 1 ปีการศึกษา 2566 (มิถุนายน 2566 - พฤษภาคม 2567)

1.5 พื้นที่ศึกษา

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ในภาคอีสาน ซึ่งมีความเจริญทางด้านอารยธรรมประมาณ 1600 ปี เป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในสมัยโบราณกาล มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงจนถึงที่ราบลุ่ม มีน้ำแข็งด้วย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เริ่มตั้งเป็นเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2336 โดยท้าวโสมพะมิตร ได้อพยพหลบภัยมาจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง พร้อมไพร่พล และมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำป่า เรียกว่า “บ้านแก่งสำโรง” แล้วได้นำเครื่องบรรณาการเข้าถวายสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาลงกรณ์ราช ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามว่า “เมืองกาฬสินธุ์” หรือ “เมืองน้ำดำ” ซึ่งเป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล “กาฬ” แปลว่า “ดำ” “สินธุ์” แปลว่า “น้ำ” กาฬสินธุ์จึงแปลว่า “น้ำดำ” ทั้งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ท้าวโสมพะมิตรเป็น “พระยาชัยสุนทร” ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก จังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 519 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,946.746 ตร.กม. หรือประมาณ 4,341,716 ไร่ หรือร้อยละ 4.5 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันแบ่งการ

1.6.4 กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท คือ กลุ่มคนมีถิ่นฐานดั้งเดิมเดิมอยู่บริเวณลุ่มน้ำแดง - ดำ ทางตอนเหนือของเวียดนาม ตอนเหนือของลาว เชื่อมต่อกับตอนใต้ของจีน ต่อมาใน พ.ศ 2369 ช่วงศึกเจ้าอนุวงศ์ ผู้ไทและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ได้เคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศไทยและตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ภาคอีสาน อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของคนกลุ่มนี้ ปรากฏผ่านภาษาและการแต่งกาย รวมทั้งความเชี่ยวชาญในการทอผ้า ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยเฉพาะผ้าฝ้ายย้อมครามและผ้าไหมแพรวา ที่นิยมนำมาตัดเย็บเป็นชุดประจำกลุ่มชาติพันธุ์

1.6.5 กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในจังหวัดกาฬสินธุ์ 8 อำเภอ โดยตั้งแหล่งที่อยู่อาศัยกระจายตลอดแนวเชิงเทือกเขาภูพาน ได้แก่อำเภอเขาวง อำเภอนาคู อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอสมเด็จ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอคำม่วง และอำเภอสามชัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนและสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชน

- 2.1.1 ความหมายของประชาธิปไตยในชุมชน
- 2.1.2 รูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชน
- 2.1.3 กระบวนการของประชาธิปไตยในชุมชน
- 2.1.4 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์

- 2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์ผู้ไท

2.3 บริบทพื้นที่วิจัย : จังหวัดกาฬสินธุ์

- 2.3.1 บริบททั่วไปจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.3.2 บริบทกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.3.3 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.4.1 งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยในชุมชน

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2555) ให้ความหมายของประชาธิปไตยในชุมชน คือ แนวความคิดที่แสดงออกถึงประชาธิปไตยแบบทางตรงแบบมีส่วนร่วม ในยุคสมัยใหม่ ซึ่งเป็นเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการตนเองในรูปแบบต่างๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือ เพื่อตอบสนองประโยชน์สาธารณะ เช่นการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติ การเรียกร้องสิทธิในทรัพยากรของชุมชนที่ถูกรุกรานจากหน่วยงานภายนอก เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนมีความรับรู้ในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมและความต้องการในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนและสังคม โดยมีจุดเน้นที่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ในการพิจารณาประชาธิปไตยในชุมชน จึงมาจากฐานคิดประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในสังคมที่ใช้องค์ความรู้ในสังคมของอิสระชนที่ต้องการการปกครองตนเอง ดูแลตนเอง ไม่มอบชะตากรรมของตนเองไว้กับบุคคลอื่น ตามคำนิยามของคำว่าประชาธิปไตย หมายถึง อำนาจอธิปไตยของประชาชน หรือประชาชนปกครองตนเอง ทั้งนี้ประชาธิปไตยในชุมชนเกิดขึ้นบนฐานคุณค่าจารีตประเพณีของชุมชน การสรรหาคนดีคนเก่งให้เป็นผู้นำที่มีหน้าที่รับใช้ประชาชนด้วยฉันทามติของชุมชน ในหลักการสำคัญของประชาธิปไตยในชุมชน เป็นแนวทางการจัดการตนเองของประชาชนและชุมชน เพื่อช่วยให้ประชาชนและชุมชน มีความสามารถในการวางแผนหรือสะท้อนความต้องการของตนเอง เพื่อกำหนดแนวทางและดำเนินการแก้ไขปัญหาของตนของชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมรวมเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก บนพื้นฐานของการมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน โดยไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐหรือท้องถิ่น และมุ่งเน้นเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาและความต้องการ เพื่อกำหนดนโยบายหรือทิศทางการบริหารท้องถิ่น ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาชุมชนได้อย่างแท้จริง (ทศพล สมพงษ์, 2555, หน้า 37)

การพัฒนาดังกล่าว เป็นการยึดเอาชุมชนเป็นแกนกลาง ชุมชนชาวบ้านมีบทบาทสำคัญมากกว่าบุคคล ภายนอก อันจะเป็นการทำให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชน (local democratic) ที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นกระบวนการประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) ที่ทำให้คนกลุ่มคน ต่างเข้ามาร่วมกันดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่น หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) หรือการเมืองภาคพลเมือง (National political sector) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การกำหนดตนเองในการพัฒนา (ชุมชนเข้มแข็ง) การร่วมกระบวนการนโยบายสาธารณะ (ประชาสังคม: civil society) และการตรวจสอบอำนาจรัฐ (การเมือง

ภาคประชาชน : civil politics) เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอีกระดับหนึ่ง ในชุมชนที่ได้นำแนวคิดการจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Management community participation) หรือใช้กระบวนการประชาธิปไตยท้องถิ่น (Local democracy) ได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปสู่กระบวนการศึกษารูปแบบ วิธีการเพื่อใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชน และสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นฐานรากของการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ในระดับชุมชนท้องถิ่น หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประชาธิปไตยในชุมชน (Democratic community) ทั้งนี้ ชุมชน หมายถึงประชาชนที่มีภูมิลำเนาที่มีบ้านเลขที่ที่อาศัยอยู่ในชุมชน รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีบ้านเลขที่อาศัยอยู่ในชุมชนด้วย และเป็นตัวแทนของกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มโรงสีรวม กลุ่มอนุรักษ์ป่า และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาอื่นๆ ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้รู้ภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำทางการ ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชนท้องถิ่น เข้ามาร่วมใช้เวทีพูดคุยเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน ภายใต้จุดมุ่งหมายที่มุ่งมั่นให้ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีเวทีกลางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ที่เปิดพื้นที่ให้กลุ่มกิจกรรมต่างๆ คนที่มีความตั้งใจทำสิ่งดีๆ เพื่อชุมชน หรือคนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนสร้างสรรค์สิ่งดีๆ เพื่อชุมชนท้องถิ่น ร่วมกัน และยังทำให้เกิดความร่วมมือ และลดปัญหาความขัดแย้งแบ่งฝ่ายในชุมชนเพราะสภาพองค์กรชุมชนเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการปรึกษาหารือของทุกฝ่ายร่วมกันภายใต้วิถีชุมชน นอกจากนี้ ทำให้ชุมชนเกิดการจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการตนเองที่เกิดจากการปฏิบัติจริง และเกิดการขยายผลออกไปสู่วงกว้างอย่างเป็นกระบวนการ นั้นหมายถึงรูปแบบ ทิศทาง การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจะเปลี่ยนจากการรอคอยให้คนอื่นทำให้ มาเป็นคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นคนคิดริเริ่ม และดำเนินการกันเอง เป็นหลัก เป็นรูปแบบการพัฒนาที่ยึดเอาชุมชนเป็นแกนกลาง ชุมชนชาวบ้านมีบทบาทสำคัญมากกว่าบุคคล ภายนอกนั่นเอง ประการสุดท้ายก็คือ ทำให้เกิดประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง เพราะสภาพองค์กรชุมชนมีกระบวนการประชาธิปไตยทางตรงที่ทำให้คน กลุ่มคน ต่างเข้ามาร่วมกันทำ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2551, หน้า 11-13)

2.1.1 ความหมายของประชาธิปไตยในชุมชน

ในปัจจุบัน มีนักวิชาการได้ให้ความสนใจและได้ให้คำนิยามที่หลากหลายในรูปแบบและขอบเขตที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

Held (1987, pp. 72-104) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับตัวแบบเชิงปฏิบัติการในสังคมที่มีฐานหลักการของประชาธิปไตย โดยเน้นความสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและได้แยกองค์ประกอบย่อยของประชาธิปไตยที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งคือ ประชาธิปไตยของชุมชน (Community Democracy) ซึ่งมีองค์ประกอบหลักดังนี้ 1) การเมืองแบบสมานฉันท์ (Consensus Politics) คือ การตัดสินใจในชุมชนจะพยายามสร้างความเห็นพ้องต้องกัน (ฉันทามติ) แต่หากไม่สามารถบรรลุฉันทามติได้ ก็จะใช้การลงมติด้วยเสียงส่วนใหญ่เป็นตัวตัดสิน 2) บทบาทโดยตรงของพลเมืองในด้านนิติบัญญัติ (Direct Legislative Role of Citizens) พลเมืองจะมีบทบาทโดยตรงในการออกกฎหมายและตัดสินใจบนเวทีสาธารณะ ซึ่งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการกำหนดนโยบายและกฎหมาย 3) สถาบันทางการเมืองที่รองรับประชาธิปไตยในชุมชน (Political Institutions Supporting Community Democracy) มีการแยกบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของฝ่ายบริหารออกจากฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างสองฝ่าย 4) ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (Economic, Social, and Political Equality) ความเสมอภาคในทุกด้านเหล่านี้จะนำไปสู่เสรีภาพและความเท่าเทียมกันในชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนจะพึ่งพาอาศัยกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดย Held ได้เน้นว่าประชาธิปไตยแบบชุมชนจะเหมาะสมกับสังคมที่ประกอบด้วยชุมชนเกษตรกรรมขนาดเล็กที่มีทุนทางสังคม (Social Capital) เช่น ผู้นำที่มีคุณธรรม หรือระบบเครือญาติที่เข้มแข็ง ฐานทางเศรษฐกิจของสังคมต้องตั้งอยู่บนฐานผู้ผลิตรายย่อยอิสระ ซึ่งหมายถึงมีความพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจและไม่ขึ้นกับบริษัทหรือภาคธุรกิจขนาดใหญ่

สรุปแล้ว ประชาธิปไตยแบบชุมชนเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมโดยตรงของพลเมืองในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง การแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ และการสร้างความเสมอภาคในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างเสรีภาพและความเท่าเทียมกันในสังคม โดยจะได้ผลดีในสังคมที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่เอื้อต่อการใช้ประชาธิปไตยรูปแบบนี้

สน รุปสูง (2553, หน้า 1,4) ประชาธิปไตยในชุมชน หมายถึงกระบวนการที่ให้ประชาชน คนจน คนรวย คนทุกชนชั้น ทุกกลุ่มอาชีพ ทุกเพศทุกวัย มาใช้สิทธิของตนในสะท้อนปัญหาและความต้องการของตน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและวางแผนในการพัฒนาชุมชนทุกด้าน เพื่อตอบสนองกับความต้องการและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อีกทั้งมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการตามแผนและกำกับ ติดตามและตรวจสอบการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และชุมชน นับเป็นกระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วมกับองค์กรภาครัฐ ภาคการเมือง ภาคประชาสังคม

ในการกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน การตัดสินใจทางการเมืองในการตรวจสอบการใช้อำนาจ การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ จากระดับล่างตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ ในการใช้สิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชน และรวมไปถึงการมีส่วนร่วมติดตามผลการพัฒนาของภาคการเมือง หน่วยงานภาครัฐและส่วนราชการ ในการเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการพัฒนา โดยการดำเนินการจากชุมชนและต้องยึดชุมชนเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

ทศพล สมพงษ์ (2555, หน้า 50) ประชาธิปไตยในชุมชน เป็นการใช้อำนาจของประชาชนโดยตรง แบบมีส่วนร่วม ไม่ผ่านระบบตัวแทน ประชาชนเป็นผู้เริ่มการกระทำจากระดับฐานล่างของชุมชน โดยยึดหลักการที่อำนาจของประชาชน มีอยู่ในตัวประชาชน และสามารถนำออกมาใช้ได้โดยตรง

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2553, หน้า 57) ประชาธิปไตยในชุมชน เป็นประชาธิปไตยที่เน้นสังคม เน้นให้ประชาชนทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่นและชุมชน

ชัชวาล ทองดีเลิศ (2549, หน้า 24) ประชาธิปไตยในชุมชน เป็นกระบวนการในการจัดสรรผลประโยชน์เพื่อการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนในชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการแบ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ มีการจัดสรรผลประโยชน์กันอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม มีวิธีการจัดการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทุกมิติ โดยชุมชนต้องมีการปรึกษาหารือ สร้างประชาคม หรือมีกระบวนการสรรหาผู้นำที่เป็นที่ต้องการของชุมชน

เจียรชัย ณ นคร และคณะ (2553, หน้า 24-26) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีกลไกในการบริหารจัดการและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการใช้ "แผนชุมชน" ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดของเจียรชัย ณ นคร และคณะ โดยแนวคิดนี้มีหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง การกำหนดกติการ่วมของชุมชน สมาชิกในชุมชนร่วมกันสร้างกติการ่วม โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก แม้ว่ากติกานี้จะไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย แต่ทุกคนยึดถือและปฏิบัติตาม เนื่องจากมองเห็นประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

ประการที่สอง การจัดทำและผลักดันแผนชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการผ่านการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งสมาชิกในชุมชนร่วมกันกำหนดผ่านเวทีประชาคม เพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของตน

ประการที่สาม การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน การรวมตัวกันของคนในชุมชนเพื่อสร้างกองทุนสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ เช่น กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุหรือกองทุนการรักษาพยาบาล ซึ่งช่วยลดปัญหาภาระหนี้และเสริมสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ทศพล สมพงษ์ (2555) ได้อธิบายพัฒนาการทางความคิดของประชาธิปไตยในชุมชน โดยผสมผสานกระแสความคิดพัฒนาประชาธิปไตย 2 กระแสเข้าด้วยกัน คือ **ประชาธิปไตยในฐานะกระบวนการ** เริ่มจากประชาธิปไตยทางตรง พัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และสุดท้ายมุ่งไปสู่ประชาธิปไตยในชุมชน **ประชาธิปไตยในฐานะขบวนการ** เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงประชาชนให้มีความเป็นพลเมือง พัฒนาสู่การรวมตัวเป็นขบวนการภาคประชาสังคม และการเป็นชุมชนจัดการตนเอง ทศพลยังอธิบายเพิ่มเติมถึง อำนาจอธิปไตยของคนในชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้าน ดังนี้

อำนาจนิติบัญญัติ การกำหนดกติกาเพื่อใช้ร่วมกันในชุมชน เช่น กติกาว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือการจัดสวัสดิการ

อำนาจบริหาร การบริหารจัดการกิจการของชุมชน เช่น การจัดการป่าชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการเงินและการคลัง

อำนาจตุลาการ การพิจารณาตัดสินคุณค่าต่างๆ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในชุมชน เช่น การตัดสินใจในการพัฒนาชุมชนหรือการพิจารณาคดีที่ละเมิดกฎกติกาชุมชน

สรุปได้ว่า เมื่อพลเมืองตระหนักถึงอำนาจอธิปไตยของตนเอง ก็จะมีสิทธิในการกำหนดกฎหมายและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารกิจการท้องถิ่น และการตัดสินใจทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งกระบวนการนี้ดำเนินการผ่านการรวมตัวของพลเมืองในฐานะปัจเจกบุคคล กลุ่มองค์กร และภาคส่วนที่สาม ร่วมมือกันในรูปแบบประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนการใช้อำนาจอธิปไตยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น

จากการที่นักวิชาการได้ให้คำนิยามของประชาธิปไตยในชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนว่ามีการให้ความสำคัญกับการใช้สิทธิของประชาชนโดยตรง โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือของคนในชุมชนเป็นสำคัญ กระบวนการดังกล่าวเป็นการดำเนินการจากระดับฐานล่าง คือชุมชน และผลของกระบวนการได้ใช้สิทธิของตนเองผ่านการมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือเพื่อสนองความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งอาจเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

หรือเพื่อเป็นการพัฒนาชุมชน โดยในกระบวนการอาจเป็นความร่วมมือกันของชุมชน ภาคการเมือง หน่วยงานองค์กรภาครัฐ หรือข้าราชการในกระบวนการของประชาธิปไตยในชุมชนอาจจะมีผลเป็นรูปธรรมในรูปของแผนชุมชน เป็นต้น

Pateman (1970 pp. 67-84) ประชาธิปไตยในชุมชนยังมีความสัมพันธ์กับการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเป็นการแก้ไขปัญหาด้วยชุมชน หรือกระบวนการจัดการตนเองของชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน โดยในการใช้สิทธิในฐานะพลเมืองนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีสำนึกความเป็นพลเมือง คือรับรู้ในสิทธิหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน จะต้องเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนโดยมองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน เมื่อมีการรวมตัวป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน ประชาธิปไตยในชุมชน จึงมีลักษณะประชาธิปไตยทางตรงสมัยใหม่ที่อยู่ภายใต้ระบบตัวแทนแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ร่วมตัดสินใจทางการเมืองในระดับต่าง ๆ โดยไม่เฉพาะเจาะจงเพียงการเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งฐานคิดที่มาจากประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจะเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลสาธารณะ หากมองการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะกระบวนการจะเป็นการเสริมทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองของภาคประชาชนที่พลเมืองจะเรียนรู้ถึงผลกระทบและยอมรับการตัดสินใจแบบรวมหมู่ ซึ่งมีความเสมอภาคของการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีความสำคัญที่จะต้องหนุนเสริมด้วยแนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือที่มีการถกเถียงเพื่อหาความสมเหตุสมผลของสาธารณะที่มีใช้ความสมเหตุสมผลส่วนตัว Gaus (1996, p. 12) ซึ่งจาก 2 ฐานคิดดังกล่าวเพื่อหล่อหลอมเป็นการปกครองตนเองของชุมชนพึ่งตนเองได้ สามารถเอาพลังที่มีอยู่ของบุคคล หมู่คณะหรือกลุ่มของเครือข่ายความร่วมมือมาเป็นพลังในการพัฒนาสังคมหรือชุมชน นำไปสู่ผลในการปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมโดยประชาชนหรือร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ทำให้บุคคลในชุมชนมีความคุ้นเคย เข้าใจซึ่งกันและกัน รับรู้รับทราบร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน ทำให้เกิดผลดี เป็นกำลังทางสังคม กล่าวโดยสรุปคือ ประชาธิปไตยในชุมชนเป็นการหลอมรวมความคิดที่จะทำให้ชุมชนเป็นชุมชนปกครองตนเอง ที่ประชาชนตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนและของกิจการสาธารณะอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือของประชาชนในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กระบวนการนี้จะช่วยให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน

ข้อมูลและประสบการณ์ ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างนโยบายและแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง

2.1.2 รูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชน

วัชรินทร์ ชาฤทธิศิลป์ (2522) ประชาธิปไตยในชุมชนหมายถึงการปกครองและการจัดการกิจการของชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ อย่างเต็มที่ ซึ่งประชาชนมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันสร้างสรรค์ชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ ประชาธิปไตยในชุมชนนี้มีลักษณะเฉพาะที่เน้นการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในกระบวนการต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยการกำหนดกติกาชุมชน การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และการจัดการทรัพยากรและสวัสดิการภายในชุมชน ทฤษฎีและองค์ประกอบของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การที่จะทำให้เกิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในปัจจุบัน ควรจะมีการสร้างภาพสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามีส่วนร่วม (participatory) ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่วนในทางการเมืองนั้น ควรสร้างภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และแบบประธานาธิบดี ดังนี้

1) ปรับปรุงระบบพรรคการเมืองใหม่โดยในแต่ละพรรคนั้นควรลดสายการบังคับบัญชาภายในพรรคจากสูงมาต่ำ (hierarchical structure) ลง โดยควรเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจของพรรค ตัวผู้นำของพรรคควรจะเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากสมาชิกพรรค

2) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสฝึกทักษะการเข้ามีส่วนร่วมในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการทำงานของรัฐบาล ซึ่งทักษะนี้จะสามารถนำมาใช้ในการเข้ามีส่วนร่วมในระดับชาติได้ Cook และ Morgan กล่าวว่า การกระจายอำนาจไปสู่การบริหารส่วนท้องถิ่นก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสฝึกฝนทักษะการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยตรงได้

การกระจายอำนาจเป็นหลักการบริหารราชการแผ่นดินรูปแบบหนึ่งที่ต้องการแบ่งอำนาจไปให้การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยบริหารของท้องถิ่นจะสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในด้านการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ในด้านการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ และในด้านการนำเอากฎหมายเหล่านั้นไปบังคับใช้ ขอบเขตงานที่ดูเล็กลงจะเป็นเรื่องที่กระทบต่อชุมชนในท้องถิ่นนั้นโดยตรง เช่น เรื่องการจัดผังเมือง

การจัดการเรื่อง การเก็บภาษีชนิดต่างๆ การสาธารณสุขโรค ส่วนการปกครองในส่วนกลาง มักจะดูแลเรื่องราวที่สำคัญมาก เช่น การทหาร การคลัง ประชาชนในท้องถิ่นจะเรียนรู้และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เป็นการฝึกทักษะการเข้ามีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติจริง ประชาชนจะต้องรับผิดชอบในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง จะเรียนรู้ว่าจะปกครองตนเองอย่างไรจึงจะทำให้ชีวิตตนและท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า การฝึกทักษะการเข้ามีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศเพราะประชาชนสามารถนำทักษะของการเข้ามีส่วนร่วมในท้องถิ่นมาใช้ในระดับชาติได้ วิธีการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองระดับท้องถิ่นอาจทำได้โดย การที่ประชาชนสามารถเลือกตั้งสมาชิกของสภานิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในท้องถิ่นนั้นๆ หรืออาจเข้ามาเป็นเจ้าของหน้าที่ทางการเมืองเสียเอง

การกระจายอำนาจโดยผ่านวิธีการปกครองท้องถิ่นต้องไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ และผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่นไม่ควรจะขัดกับผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ สำหรับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจนั้น พวกซ้ายใหม่เน้นมากถึงความเชื่อที่ว่า ประชาชนเมื่อมีความเท่าเทียมทางการเมืองก็ควรจะมี ความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจด้วย จึงจะทำให้สังคมเกิดความเป็นธรรม พวกซ้ายใหม่คัดค้านเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ทำให้เกิดระบบตลาด ซึ่งก่อให้เกิดปัจเจกชนที่เห็นแก่ผลประโยชน์เพียงส่วนตน ประชาชนโดยเฉพาะกรรมกรและผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมสมควรที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงงานที่จะกระทบต่อชีวิตการทำงานและผลผลิต และถ้าเป็นไปได้แรงงานควรมีส่วนเป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมโดยวิธีถือหุ้นด้วย Pateman เชื่อว่า เมื่อแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งคนงานที่ทำงานธุรกิจประเภทต่างๆ ได้มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องราวที่เกี่ยวกับงานในชีวิตประจำวันของตน จะทำให้คนเหล่านั้นได้ฝึกทักษะของการเข้ามีส่วนร่วม ผลก็คือคนจะเกิดความรู้สึกมีสมรรถนะทางสังคม (personal efficacy) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางสังคมเป็นความรู้สึกที่คนรู้ว่าตนมีความสามารถมีอิทธิพลที่เปลี่ยนแปลงนโยบายหรือเรื่องราวต่างๆ ได้ความรู้สึกมีสมรรถนะทางสังคมนี้ จะสามารถพัฒนาไปในบริเวณส่วนที่เป็นเรื่องการเมืองได้ โดยคนจะเกิดความรู้สึกว่ามีสมรรถนะทางการเมืองและในที่สุดก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม นอกจากจะมีบทบาทในด้านการเมืองและเศรษฐกิจแล้วยังมีบทบาทในทางด้านสังคมด้วย ในด้านสังคมนั้นการที่ประชาชนมีโอกาสที่จะฝึกฝนทักษะการมีส่วนร่วมโดยการเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในสถาบันครอบครัว (ครอบครัว โรงเรียน สถานที่

ทำงาน ฯลฯ) จะทำให้ประชาชนสามารถขยายขอบเขตของทักษะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสถาบันสังคม มาเป็นทักษะการมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้

สรุปได้ว่า การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียนจะทำให้ประชาชนได้มีเสรีภาพมีโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวันของตน ซึ่งพวกนักคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในยุคปัจจุบันเห็นว่า ทำให้สังคมมีความเท่าเทียมอย่างแท้จริงในด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม และองค์ประกอบหลักของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ ประชาธิปไตยแบบมีการตัดสินใจโดยการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2546 : 19) มีความเห็นว่าการตัดสินใจที่เกิดขึ้นโดยการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ จะมีการส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการตัดสินใจใน 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) ช่วยให้ผลลัพธ์ของการตัดสินใจมีความเหนือกว่าสามารถนำไปสู่การตกลงร่วมกันในเป้าหมายหรือวิธีการที่ดีกว่า 2) สามารถทำให้ผลลัพธ์จากการตัดสินใจมีความเป็นธรรมมากขึ้นแก่เสียงข้างน้อยหรือฝ่ายที่มีอำนาจน้อยกว่า 3) สามารถนำไปสู่การเห็นพ้องต้องการอย่างกว้างขวางมากขึ้น ในการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง (ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ของประเทศไทยยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศถูกลดสถานะลงเป็นพลเมืองชั้น 2 ไม่มีสิทธิลงสมัครเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญในระดับชาติ) และ 4. สามารถทำให้การตัดสินใจนั้นมีความชอบธรรมมากขึ้น รวมทั้งอาจทำให้ฝ่ายเสียงข้างน้อยยอมรับความชอบธรรมของการตัดสินใจนั้น

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2540 : 10) อธิบายว่า ลักษณะของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ โดยเป็นการเคลื่อนไหวเรียกร้องของประชาชนธรรมดา เพื่อเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นมนุษย์สิทธิมนุษยชน รวมไปถึงสิทธิที่จะไม่เชื่อฟังรัฐด้วย ซึ่งหลักการสำคัญประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ เสรีภาพ เป็นเสรีภาพของประชาชนที่จะแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เป็นเสรีภาพที่ไม่คำนึงถึง เพศ อายุ ชนชั้น สถานะทางสังคม เชื้อชาติหรือศาสนาเป็นการแสดงออกซึ่งเสรีภาพที่ไม่ใช่เป็นเรื่องการช่วงชิงอำนาจต่างๆ หรือล้มล้างรัฐบาล ซึ่งมีสอดคล้องกับแนวคิดของคานธี จี. แดวี (2545 : 15) และคณะได้สรุปหลักการหรือองค์ประกอบของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนและประเทศ แนวคิดนี้ไม่เพียงแต่ให้ประชาชนมีสิทธิในการเลือกตั้งหรือการลงคะแนนเสียงเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต

โดยประยุกต์ใช้ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในทางปฏิบัติมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดการประชุมสาธารณะ การสร้างเวทีประชาคม การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชน และการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน นอกจากนี้ยังรวมถึงการสร้างกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลที่โปร่งใสและเข้าถึงได้ การส่งเสริมการศึกษาและการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ตามหลักการสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมการ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองและการบริหาร

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองและการบริหารท้องถิ่นและระดับชาติ ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการตัดสินใจที่สำคัญ โดยใช้เวทีสาธารณะหรือการประชุมชุมชนในการแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อคิดเห็น

2) การกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากร

การกระจายอำนาจเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรและนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา การกระจายอำนาจนี้ช่วยเพิ่มความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาส

3) ผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ จะต้องส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนี้จะทำให้การตัดสินใจนั้นสะท้อนความต้องการและความคาดหวังของประชาชนอย่างแท้จริง

4) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

การเพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอีกหนึ่งหลักการสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนต้องมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น การเข้าถึงข้อมูล และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองโดยไม่มีข้อจำกัดหรือการข่มขู่

5) ความยืดหยุ่นและโครงสร้างการทำงานที่โปร่งใส

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมต้องมีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสและยืดหยุ่นเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้น โครงสร้างนี้จะต้องคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วมและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนา

6) การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมไม่เพียงแค่นำการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับชาติ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อประเทศโดยรวม

โดยสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวทางที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการปกครองและการพัฒนา โดยการสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการทรัพยากรของตนเอง ด้วยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ และการมีโครงสร้างที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

อมร รักษาสัตย์ (2539 : 13) กล่าวว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมแตกต่างไปจากระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทน ทั้งในเชิงหลักการและวิธีการเมืองกล่าวคือ ในแง่ของหลักการ ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยึดมั่นหลักพื้นฐานของอำนาจที่ว่า “ประชาชนในฐานะราษฎรคือเจ้าของอำนาจอธิปไตย” การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนจึงเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้อยู่เสมอ แม้ว่าในทางปฏิบัติประชาชนได้รับมอบอำนาจอธิปไตยให้กับผู้แทนของตนไปใช้ในฐานะที่เป็น “ตัวแทน” แล้วก็ตาม หลักการนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ในขณะที่ตัวแทนของประชาชนที่เป็นผู้แทนราษฎรใช้อำนาจแทนประชาชนด้านนิติบัญญัติและด้านบริหาร คือ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาในฝ่ายนิติบัญญัติ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในฝ่ายบริหาร ประชาชนก็สามารถเฝ้าตรวจสอบควบคุมและแทรกแซงการดำเนินงานที่ของตัวแทนประชาชนได้เสมอ ในแง่ของวิธีการให้หลักการดังกล่าวบรรลุผล ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงกำหนดให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

จากข้างต้น อาจสรุปหลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน อำนาจในการตัดสินใจและการจัดการทรัพยากรต่างๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีการเพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้มีความโปร่งใสและคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2548 : 107 – 108) สำหรับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กล่าวไว้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างชัดเจน โดยมีบทบัญญัติด้านสิทธิเสรีภาพในแนวนโยบายพื้นฐานแห่ง

รัฐ ในด้านกระบวนการนิติบัญญัติและทบทวนกฎหมาย การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่นใน มาตรา 44 ให้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา 45 ให้สิทธิประชาชนในการ จัดตั้งรวมตัว มาตรา 46 ขยายสิทธิทางการเมืองของประชาชนไปสู่สิทธิในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและมี ส่วนจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นของตน มาตรา 59 ให้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลจากรัฐในเรื่องที่ส่งผล กระทบและให้สิทธิในการแสดงความเห็นตามกระบวนการรับฟังความเห็นของประชาชนมาตรา 62 ให้ประชาชนมีสิทธิฟ้องร้องหน่วยราชการและองค์กรของรัฐ และมาตรา 76 ส่งเสริมสนับสนุนให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองและการวางแผนพัฒนา นอกจากนี้ในมาตรา 170 รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อ ขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และนโยบายพื้นฐานของรัฐได้ด้วย ส่วนในมาตรา 304 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนเช่นกัน สามารถเข้าชื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณา ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงเพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า แนวคิด เกี่ยวกับการถ่วงดุลอำนาจนักการเมืองโดยอาศัยพลังทางสังคมที่อยู่นอกรัฐสภานั้น เป็นแนวคิดที่ได้รับ การยอมรับในกระบวนการปฏิบัติรูปแบบการเมือง อีกทั้งยังมีการวางกรอบกฎหมายให้พลังดังกล่าว เข้ามาเชื่อมโยงกับกระบวนการทำงานของระบบรัฐสภาด้วย ซึ่งทำให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในระดับชั้น ต่างๆ ของประชาชนได้ชัดเจนขึ้น

2.1.3 กระบวนการของประชาธิปไตยในชุมชน

ชัยวัฒน์ โยธี (2017) ทุกวันนี้ต้องยอมรับว่าสังคมโลกและสังคมไทยมีการ เปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วและกว้างขวางในทุกมิติ เช่นเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยแต่ละด้านได้ส่งผลกระทบถึงกันตลอดเวลา กล่าวสำหรับด้านการเมืองนั้น ถือว่าเป็นการ เปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญต่อสังคมมนุษย์เพราะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์ ที่อยู่ร่วมกันและนัยดังกล่าวส่งผลไปถึงการจัดความสัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจระหว่างคนใน สังคมด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาการเมืองเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาทางการเมือง หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ ระหว่างองค์ประกอบทางการเมืองซึ่งการกระทำนี้ก่อให้เกิดผลเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่ง ใหม่ และสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ต้องดีกว่าสิ่งเดิม ในการพัฒนาการเมืองนั้น ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ มีความสำคัญต่อกระบวนการทางการเมือง ซึ่งต้องกระทำร่วมกัน ได้แก่ 1) ประชาชน และกลุ่มของ ประชาชน 2) สังคมการเมือง 3) หลักการหรือระเบียบ (รัฐธรรมนูญ) 4) กลไกหรือเครื่องมือของรัฐ และ 5) สังคมเศรษฐกิจ หมายถึงระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบเสรี ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 5

ประการนี้ ประชาชนและกลุ่มของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองที่สุด ทั้งนี้เพราะประชาชนภายในรัฐจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกฎกติกาทางการเมืองหรือรัฐธรรมนูญได้ ดังนั้น ในการพัฒนาทางการเมืองจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญเบื้องต้นต่อประชาชนที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นมา ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือความเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมการเมือง (political culture) โดยวัฒนธรรมทางการเมืองในที่นี้หมายถึงการกระทำร่วมกันของประชาชนที่เห็นเป็นพฤติกรรมร่วมกันอย่างชัดเจน การจะสร้างระบบความเชื่อร่วมกันจนเกิดความเห็นสาธารณะร่วมกันต่อประเด็นทางการเมืองได้นั้น จะต้องสร้างระบบการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้ระบบการเรียนรู้เป็นกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม (socialization) ให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ต้องการขึ้นมาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ควรเป็นไปเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองของไทย คือ วัฒนธรรมที่นำไปสู่การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง (political stability) เพราะเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐนั้นเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาทางการเมืองซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนนานคือการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (democratization) การพัฒนาทางการเมืองของไทยที่ควรจะทำเป็นเบื้องต้นคือการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนโดยทั่วไป เนื่องจากเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วย 2 แผนแม่บทสำคัญ คือ

1) แผนเค้าโครงหรือแม่บทเกี่ยวกับการสร้างความเป็นประชาธิปไตยในทุกมิติ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การดูแลตรวจสอบสถาบันทางการเมือง การดูแลตรวจสอบและติดตามการทำงานของระบบราชการ ฯลฯ

2) แผนเค้าโครงวิธีการหล่อหลอมทางสังคมเพื่อให้เกิดการนำแผนตามที่จะมีขึ้นไปสู่การปฏิบัติ (implementation) ให้เกิดผลคือการจะพัฒนาทางการเมืองจึงควรเริ่มต้นด้วยการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยการให้การศึกษาและการพัฒนาทักษะการสร้างวัฒนธรรมนั้นทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชน (civic education) แล้วจึงนำไปสู่การพัฒนาในมิติอื่นๆ เพื่อการพัฒนาการเมืองต่อไป

พื้นฐานสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาการเมืองไทยบรรลุเป้าหมายก็คือการที่ประชาชนในชาติมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและมีจิตสำนึกเป็นประชาธิปไตย ยึดถือหลักประชาธิปไตยเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต หรือมีวิถีชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งการไปสู่จุดหมายดังกล่าวนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เป็นเรื่องจำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจและหันมาร่วมกันดำเนินกระบวนการเรียนรู้ให้

เกิดขึ้นในสังคมการให้การศึกษาทางการเมืองและประชาชน อย่างเช่น การบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 ที่ได้ออกแบบให้มีส่วนสำคัญหลายส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง จึงมักมีการยกย่องกันมากว่าเป็นรัฐธรรมนูญของการปฏิรูปการเมืองการปกครองไทยยุคใหม่ ซึ่งสิ่งที่รัฐธรรมนูญออกแบบไว้นั้นปัจจุบันนี้ก็มีหลายสิ่งหลายประการที่มีการลงมือทำไปแล้ว เห็นผลแล้ว เช่น การจัดองค์ประกอบรัฐบาลให้แยกจากฝ่ายนิติบัญญัติ การเลือกตั้ง ส.ว. ส.ส. การมีองค์กรอิสระ การมีสภาที่ปรึกษาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแต่ละส่วนนั้นได้สร้างกระบวนการเรียนรู้วิถีชีวิตทางการเมืองแก่ประชาชนเพิ่มขึ้นจากเดิมไม่น้อย เรื่อง “การพัฒนาการเมือง” รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้เขียนไว้อย่างชัดเจนใน มาตรา 77 ให้รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง เพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างการเมืองให้เป็นปัจจัยเกื้อหนุนอันสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและสังคมไทยให้ยั่งยืน มีสันติสุขสถาพร

ดังนั้นจะเห็นว่า “การพัฒนาการเมือง” ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้นั้น เป็นหน้าที่ที่รัฐต้องจัดทำแผนขึ้น แม้ว่าปัจจุบันแผนพัฒนาการเมืองยังไม่มีรูปร่างชัดเจน แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว เนื้อหาของการพัฒนาการเมืองปรากฏอยู่หลายที่ ทั้งจากที่รัฐบาลแถลงไว้ต่อสภาเมื่อเข้ามามีการบริหารประเทศ ทั้งในรูปของหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา หรือแม้แต่เนื้อหาของนโยบายที่พรรคการเมืองต่างๆ กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองและส่งเสริมประชาธิปไตย ตลอดจนการมีหลักสูตรให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกพรรค รวมถึงการให้ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ ในหลายโอกาสโดยผ่านสื่อต่างๆ เป็นต้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองจะอย่างไร กลุ่มเป้าหมายใด ผ่านกลไกอะไรบ้าง ปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้ให้ความสำคัญของการให้ศึกษาด้านสิทธิและหน้าที่พลเมือง ศิลธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังค่านิยมและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแก่เยาวชน ซึ่งเป็นการให้การศึกษาทางการเมืองที่เป็นทั้งรูปแบบการเรียนรู้จากการรับรู้ (cognitive domain) และการให้การศึกษาทางการเมืองกับประชาชน ทั้งปัจเจกชน กลุ่มและองค์กรของประชาชน ซึ่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง คือ (experience domain) ซึ่งประสบการณ์ตรงเหล่านี้จะช่วยสร้างจิตสำนึกและทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่ดีและการให้การศึกษาทางการเมืองยังครอบคลุมถึงกลุ่มประชาชนทุกระดับ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกทางการเมืองที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2550) การจัดกระบวนการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อเตรียมการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในด้านการมีความรู้ทางการเมือง หรือ political literacy เท่านั้น แต่หากรวมถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ทางการเมือง หรือเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยสู่ประชาชนที่จะทำให้ประชาชนมีทักษะ ความรู้ และทัศนคติที่จำเป็นเพื่อให้ตนเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพต่อการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ หรือ political mind / political awareness ด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าจัดกระบวนการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยนั้น ไม่จำกัดอยู่ที่สถาบันใดสถาบันหนึ่ง คือ โรงเรียน มหาวิทยาลัย สำนักงานของพรรคการเมือง และการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองก็ไม่ใช่การออกแบบหลักสูตรให้กับองค์กรดังกล่าว แต่เป็นการออกแบบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มาจากปรากฏการณ์ทางการเมือง ประเด็นปัญหาสาธารณะ จากประสบการณ์และชีวิตจริงประเทศไทย ปัจจุบันมีองค์กรหลายภาคส่วนของสังคมที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา สถาบันทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง สื่อมวลชน องค์กรภาครัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงองค์กรอาสาสมัครเอกชนหรือ NGOs ประเด็นสำคัญที่มีการระดมความคิดเห็นในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยสู่ประชาชนนั้น โดยที่ผ่านมากการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยเป็นไปในลักษณะการเรียนรู้ที่มีความเพียงพอที่จะสร้างสังคมประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืนได้หรือไม่มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยสู่ประชาชนในอดีตหลายประเด็น อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบการปลูกฝังกล่อมเกล่าในสถาบันการศึกษา การสร้างเครื่องมือและคู่มือเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจการเมืองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนของหน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคเอกชน และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการให้การเรียนรู้เชิง cognitive domain เป็นด้านหลัก ในส่วนของประสบการณ์ตรงหรือด้าน experience domain เป็นเพียงประสบการณ์ที่มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้โดยมีรูปแบบที่ตายตัว โดยผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่สำคัญคือรูปแบบของการเลือกตั้ง ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนผ่านการชุมนุมเรียกร้องและการประท้วง การจัดกิจกรรมตามกรอบการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สถาบันการศึกษาและสถาบันทางการเมือง ภายใต้กรอบกฎหมายและการกำกับดูแลจากรัฐ กล่าวได้ว่า ในอดีตที่ผ่านมา สักสังคมไทยยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่เรียนรู้วิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเพียงพอ ทั้งที่สังคมมีความเปิดกว้างมากขึ้น แต่โครงสร้างทางวัฒนธรรมและโครงสร้างทางการเมืองยังไม่เปิดกว้างอย่างเต็มที่ ทำให้ประชาชนจึงยังมีความขัดแย้งและคับข้องใจระหว่างความรู้ทางการเมืองในมิติของการพัฒนาการเมืองสู่วิถีประชาธิปไตย กับประสบการณ์จริงในระบบการเมืองที่เป็นอยู่ อย่างไรก็ตาม มีความเห็น

ที่สอดคล้องกันว่าวิถีประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมือง และการพัฒนาการเมืองไทยอย่างยั่งยืนในอนาคต แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยสู่ประชาชนควรเป็นอย่างไร มีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองนั้น จะต้องมีความสอดคล้องกับการสร้างวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย เริ่มจากระดับพื้นฐาน คือครอบครัว การศึกษา การดำเนินชีวิตของประชาชนที่จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนจึงไม่ได้จำกัดที่การให้ความเข้าใจ การสร้างแบบจำลองในการเรียนรู้ แต่ควรเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง และประสบการณ์ตรง นั่นคือ การมีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างกว้างขวาง โดยมีเรื่องที่มีความสำคัญและเร่งด่วนที่ต้องคำนึงถึงในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยสู่ประชาชน คือ การมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ และช่องทางที่ประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สะดวก รวดเร็วและหลายช่องทาง

2.1.4 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน

วชิรวัชร งามละม่อม (2559) หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 การครอบงำและอิทธิพลของกลุ่มประเทศประชาธิปไตยต่อประเทศที่กำลังพัฒนาได้เริ่มขึ้น โดยกระบวนการพัฒนาที่มีการวางแผนถูกนำมาใช้และถ่ายทอดผ่านนโยบายความช่วยเหลือทางการพัฒนาของประเทศตะวันตก รวมถึงการวางแผนการพัฒนาของกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาในช่วงทศวรรษแห่งการพัฒนา (ค.ศ. 1950-1960) แนวคิดการมีส่วนร่วมถูกนำมาใช้เป็น "การปฏิบัติการ" ในกระบวนการพัฒนาชุมชน โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเอง

การมีส่วนร่วมถูกใช้สร้างเป็นแนวคิดและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและสนับสนุนเชิงกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน รวมทั้งสร้างความรับผิดชอบในการสนับสนุนต่อการร่วมปฏิบัติในงาน โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญการพัฒนาชุมชนในระยะปี ค.ศ. 1960 ยังเป็นการวางฐานองค์กรชุมชน โดยมุ่งเน้นให้องค์กรเป็นผู้สนับสนุนให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรและมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารตลอดจนความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมและความสามัคคีพร้อมใจในหมู่สมาชิกของชุมชนแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน คือการที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ ในการพัฒนาโดยแสดงศักยภาพที่ตนมีอยู่ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวของชุมชนเองการฉีกกำลังเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์เกิดความร่วมมือว่าการระดมพลังของประชาชนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างประชาชนด้วยกันและรวมทั้งการปฏิบัติการให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจกับหน่วยงานของรัฐ หรือตัวแทนอย่างเต็มที่และเป็นการพัฒนาที่เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา อันเป็นกระแสแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและอยู่ในแผน ฉบับที่ 8 โดยความคิดพื้นฐานที่สำคัญ คือ **ประชาชนในชุมชนควรเป็นผู้ระบุปัญหาความต้องการตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน** ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีผลทำให้มีการเพิ่มบทบาท การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอีกทั้งเพิ่มความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง และการพัฒนาชนบทหากมองในภาพกว้างๆ ภาคการพัฒนาต่างๆ ที่มาประกอบเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาชนบทที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงประกอบด้วยภาคต่างๆ ได้แก่ ภาคราชการ ภาคประชาชนและชุมชน ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจและภาคอื่นๆ เช่น นักวิชาการ สื่อมวลชน ซึ่งภาคต่างๆ ต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยทุกส่วนประกอบ จะต้องมีส่วนร่วมกัน เพื่อทำการพัฒนาประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้

อคิน ระพีพัฒน์ และ จารุภรณ์ เกาละทัด (อ้างถึงในชิววัชร งามละม่อม (2559) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาเป็นผู้นำทุกอย่างไม่ว่าจะมีการกำหนดเอาไว้แล้ว หรือเพียงแคให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องใจเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้น

สมหมาย ม่วงมี (2563) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดที่เริ่มใช้กันมาประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา แนวคิดนี้เน้นให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาต่างๆ ที่นำไปให้ชาวบ้านในชุมชน การมีส่วนร่วมนี้สามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ บางครั้งชุมชนมีส่วนสมทบงบประมาณ 5-10% ของโครงการ หากชุมชนไม่มีเงินก็สามารถนำแรงงาน วัสดุสิ่งของ หรือวัสดุแรงงานมาใช้เป็นส่วนสมทบได้ อย่างไรก็ตาม งบประมาณและการวางแผนส่วนใหญ่มักมาจากหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชน บางครั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนถูกอ้างว่ามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล โดยอ้างว่านี่คือกระบวนการที่มาจากข้างล่าง ซึ่งหมายถึงว่าชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการบริหารจัดการทรัพยากรของตนเอง

การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีการแยกแยะเนื้อหาและรูปแบบให้เหมาะสมกับแต่ละเรื่องพร้อมกับวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมไม่ควรจำกัดเพียงแค่การเลือกตั้งในทุก

ระดับแล้วปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งดำเนินการทุกอย่าง การมีส่วนร่วมหมายถึงการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการทรัพยากรและการจัดการชีวิตของตนเอง

การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดในการพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาสได้แสดงความสามารถของตนและ ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่น รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ ประกอบด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การเปิดรับความคิดเห็นจากคนในชุมชน การวางแผนร่วมกันและการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

กล่าวโดยสรุป แนวคิดในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจึงสำคัญมากต่อการส่งเสริมให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้มีส่วนร่วมมือกันคิดตัดสินใจพิจารณาในเรื่องต่างๆ กำหนดนโยบาย การบริหารทรัพยากร บริหารจัดการคนในชุมชนและให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้จึงทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น ทำให้ชุมชนในพื้นที่นั้นๆ ได้เป็นที่รู้จักในวงกว้างเกิดเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์

F. Barth (อ้างถึงในปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546) คำว่าชาติพันธุ์ อธิบายถึงแนวคิดเรื่องเส้นขอบเขตอันยืดหยุ่นของความเป็นชาติพันธุ์ว่าเกิดจากการที่สมาชิกในกลุ่มนั้นสามารถที่จะเลือกใช้คุณสมบัติทางวัฒนธรรม (cultural attribute) อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในการนิยามความเป็นตัวตนของตัวเอง วัฒนธรรมจึงไม่ใช่แบบแผนปฏิบัติหรือความเชื่ออันเดียว (a culture) ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาแต่โบราณ แต่เป็นพหุวัฒนธรรม (cultures) ที่คนเลือกและปรับเปลี่ยนเพื่อนำมานิยามตนเองและกลุ่มขอบเขตหรือความเป็นสมาชิกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ หากอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่เลื่อนไหลและปรับเปลี่ยนไปได้ คำถามที่สำคัญในการศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ก็คือ ด้วยเหตุผลอะไรที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์เลือกคุณสมบัติทางวัฒนธรรมแบบใดแบบหนึ่งในการนิยามความเป็นตัวตนทางชาติพันธุ์ ในขณะที่ Barth อธิบายเหตุผลของการสร้างขอบเขตของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดเชิงโครงสร้างหน้าที่ว่าเพื่อการสร้างเครือข่ายของการแลกเปลี่ยนทางด้านสินค้าและแรงงาน

Geertz และ Keyes (1973) กลับเห็นว่าพื้นฐานสำคัญของการสร้างความเหมือนและความต่างของสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์ มาจากแนวคิดเรื่องต้นกำเนิดร่วม (shared descent) ที่คนในกลุ่มเชื่อว่าสืบทอดและปฏิบัติร่วมกันมาจนกลายเป็นที่มาและรากฐานของกลุ่ม (primordial attachment) ซึ่งที่มาของกำเนิดร่วมอันเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เช่น เรื่องเล่าถึงที่มา การอพยพมาตั้งถิ่นฐาน ความทรงจำร่วมถึงประวัติศาสตร์การถูกกดขี่จากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เพลง ตำนาน และการละเล่นต่างๆ เป็นต้น (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546:7-8)

Moerman (1965) การศึกษาความเป็นตัวตนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอว่านิยามความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชัดเจนตามองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่เป็นตัวแปร (เช่น ความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน การดำเนินวิถีชีวิต เป็นต้น) นั้นไม่มี เพราะผู้คนสามารถหยิบยืมใช้ร่วมกันได้แม้ว่าจะเป็นคนละกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้นการศึกษาเรื่องตัวตนทางชาติพันธุ์ จึงต้องพิจารณาจากมุมมองของผู้ถูกศึกษาเอง ซึ่งปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในแต่ละช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์

ส่วน F. Barth (1969) ให้ข้อคิดเห็นเดียวกันว่าการศึกษาแนวนี้ควรมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมายของแต่ละชาติพันธุ์ ภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์ ดังนั้น ตัวตนของชาติพันธุ์ จึงเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัวหากแต่มีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมและไม่ใช้สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวโดยตัวของมันเอง แต่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งกับกลุ่มชนอื่นในสังคม (รัตนา บุญมรรยะ, 2546: 123-124)

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2546: 8-9) กล่าวว่า นักมานุษยวิทยาในยุคหลังสมัยใหม่เห็นว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มีลักษณะเป็นกระบวนการ (process) ที่ไม่อาจที่จะพิจารณาแยกออกจากความสัมพันธ์กับหน่วยทางสังคมอื่น เช่น รัฐชาติ ความสำคัญทางชาติพันธุ์จึงไม่เพียงแต่เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม หากแต่ยังเป็นความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างกลุ่มชนผู้มีอำนาจ (dominant group) กับกลุ่มที่ด้อยอำนาจกว่า (subordinate group) ในเรื่องนี้ Keyes ให้ข้อพิจารณาว่าความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นมาภายใต้กระบวนการทางการเมืองของการสร้างรัฐประชาชาติสมัยใหม่ในฐานะที่เป็นชุมชนในจินตนาการ (imagined community) หมายถึงหน่วยการเมืองที่สร้างขึ้นใหม่ในรูปสัญลักษณ์ร่วมกัน โดยนัยยะความเป็นตัวตนทางชาติพันธุ์จึงเป็นเพียงสิ่งสมมุติที่ไม่ตายตัว และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ได้ตลอดเวลา โดยอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทความสัมพันธ์กับรัฐชาติ จึงเป็นทั้งสิ่งที่เลือกเองและสิ่งที่ถูกเลือกใช้ โดยปะทะสังสรรค์ ต่อร่องซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการครอบงำของกระบวนการจัดจำแนก

และสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์โดยรัฐชาติ ไม่อาจกระทำได้อย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ แต่มักถูกตรวจสอบ ตบโต้ และตีความใหม่อยู่เสมอจากกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งการตอบโต้ดังกล่าวอาจเลือกกระทำผ่านการรื้อฟื้น และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อแสดงตัวตนของตนเองต่อสังคมภายนอก ในแง่นี้ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จึงเป็นอัตลักษณ์กระทำการ (active identity) ที่พยายามขยับกรอบอัตลักษณ์ประดิษฐ์ที่หยุดนิ่งและตายตัวเป็นกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ (multiple identification) ทำให้พื้นที่ในการแสดงตัวตนมีขอบเขตที่กว้าง และหลากหลายมากขึ้น ซึ่งสามารถผสมผสานอัตลักษณ์ในหลายลักษณะในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้

รัตนา บุญมีธยะ (2546: 121) ในด้านการสร้างการเลื่อนไหลและการกลายตัวตนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Transformation) เป็นเรื่องของการสร้างความเป็นตัวตนมีนัยสำคัญเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งแสดงออกถึง ความพยายามของผู้คนในสังคม ในการที่จะแสวงหาพื้นที่ทางสังคมและการแสดงออกทางวัฒนธรรม (social and cultural space) เพื่อเรียกร้องสิทธิในการดำรงอยู่อย่างมีความแตกต่างและอย่างมีความเสมอภาคกับกลุ่มชนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ F. Barth 1969 (อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2551: 49-50) ว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งสร้างทางสังคมและประกอบขึ้นจากปัจเจกบุคคลที่พยายามแสดงตัวตนว่าเขาเป็นใคร โดยใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นยุทธวิธีและเลือกใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2546) อธิบายเรื่องสิทธิในการสร้างความเป็นตัวตนว่าเป็นผลมาจากการปรับตัวของผู้คนภายใต้กระแสของการเปลี่ยนแปลงสังคมในกระบวนการโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ในสังคมซึ่งยังไม่ลงตัว ทำให้สังคมมีความเป็นพหุลักษณะค่อนข้างมาก ดังนั้นกลุ่มชนแต่ละกลุ่มจึงต้องพยายามสร้างความเป็นตัวตนขึ้นมา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับนิยามสิทธิของตนเอง หรือเท่ากับเป็นการสร้างพื้นที่ใหม่ทางสังคมเพื่อปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้กลุ่มของตนมีที่ยืนในสังคมไม่ถูกเบียดขับให้เป็นคนชายขอบ

ชยันต์ วรรธนะภูติ (2549) การกลายตัวตนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Transformation) เป็นการผลิตซ้ำและซ้อนทับของตัวตนทางชาติพันธุ์ ที่มีทั้งตัวตนชาติพันธุ์เดิมและใหม่ดำรงอยู่ด้วยกัน ซึ่งช่วยให้เราเข้าใจการเปลี่ยนแปลงตัวตนทางชาติพันธุ์ที่เกิดในบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และการเลื่อนฐานะทางชนชั้น โดยเปลี่ยนจากการนับถือผีมาเป็นพุทธ ผสมกลมกลืนกลายเป็น “ไท” เพื่อให้หลุดพ้นจากการถูกปกครองและการเป็นทาส ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้มีอำนาจปกครองที่ต้องการให้คนอื่นเป็นเหมือนตนเอง โดย Moerman (1965) ยังอธิบายถึงกระบวนการผสมผสานทาง

ชาติพันธุ์ว่าอาจจะเกิดขึ้นได้ในลักษณะที่กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งยังรักษาตัวตนเดิมของตนไว้และรับเอาตัวตนคนอื่น เพื่อสามารถเลือกใช้ในการโต้ตอบและปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เช่นชาวไทลื้อที่มีทั้งตัวตนของคนเมืองและคนไทยซ้อนทับกันและมีการเลือกใช้ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ตัวตนทางชาติพันธุ์จะเปลี่ยนแปลงได้ด้วยปฏิบัติการทางสังคมและการเมืองในวิถีชีวิตประจำวัน

ชยันต์ วรรณะภูติ (2549: 44) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงตัวตนของ “คนเมือง” ว่าเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาภายใต้การเกิดขึ้นของรัฐชาติและการครอบงำโดยวัฒนธรรมจากส่วนกลาง การรับเอาความทันสมัยเข้ามาทำให้ตัวตนของ “คนเมือง” เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ความเป็นคนเมืองจึงเป็นพื้นที่ที่ถูกช่วงชิงความหมายอยู่ตลอดเวลา ในขณะเดียวกันก็มีการผลิตซ้ำและสร้างตัวตนใหม่ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยสร้างตัวตนคนเมืองผ่านพื้นที่และสินค้าทางวัฒนธรรมการพัฒนาและความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นทำให้มีการผลิตและสร้างวัฒนธรรมและตัวตนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของคนภายนอก ธุรกิจการท่องเที่ยวจึงเริ่มมีบทบาทสำคัญและได้เปลี่ยนพื้นที่ของคนเมืองให้มีความหมายต่อนักท่องเที่ยว สินค้าของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในท้องถิ่นเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว โดยสินค้าวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่ต้องเป็นของแท้ เพราะต้องการเพียงตัวแทนความเป็นท้องถิ่นที่สะท้อนความเป็นอื่น จึงเป็นตัวตนที่ซื้อขายได้ (Marketable Identity) ดังที่ Geertz และ Keyes (1973) ได้กล่าวไว้ข้างต้น และกลุ่มชาติพันธุ์นับว่าเป็นพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถตามวิถีของตน มีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ที่สืบทอดกันมาตามความเชื่อของชาติพันธุ์มายาวนาน ฉะนั้น นอกจากภาครัฐแล้วพลเมืองทุกคนก็ถือเป็นหน้าที่ที่ต้องช่วยกันส่งเสริม ยอมรับ และสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ให้กลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนบนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลงบนโลกใบนี้ต่อไป

กลุ่มชาติพันธุ์ถือว่าเป็นประชากรหนึ่งในรัฐ ดังนั้นรัฐจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยส่งเสริมชุมชนมีการสร้างเกาะป้องกันชุมชนด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนขึ้น ประชาธิปไตยในชุมชนต้องอาศัยพื้นฐานความเป็นชุมชนเสมอ ประชาธิปไตยในชุมชนเป็นกระบวนการหนึ่งของวิถีวัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งวิถีดังกล่าวทำให้เกิดพลังของชุมชนในการใช้เป็นวิธีการช่วยทำงานชุมชน หรือนำมาปรับใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐที่เข้าไปสู่ชุมชน ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในชุมชนที่สำคัญ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการให้บริการสาธารณะระหว่างสมาชิกชุมชนด้วยกันซึ่งเป็นปรากฏการณ์หนึ่งสำหรับการสร้างความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับ

ชุมชนที่ใช้วิถีวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองในการพัฒนาตนเองซึ่งเป็น (1) การสร้างความรับผิดชอบที่สามารถสร้างนักบริหารในชุมชนขึ้น ให้มีความรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนในฐานะที่ตนเป็นตัวแทนของชุมชนที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสมาชิกของชุมชนเดียวกันเพิ่มขึ้น (2) การสร้างพลเมือง ที่มีการใส่ใจจิตวิญญาณของชุมชนเข้าไปในการทำงานให้กับชุมชน ถือเป็นหลักการสำคัญของการสร้างพลเมืองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และ (3) การสร้างภาคประชาสังคมในการสะท้อนความคิดและความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนที่เกิดขึ้นระหว่างภาครัฐและสมาชิกในชุมชน ในการที่จะทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะให้เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่ายทำให้ชุมชนสามารถทำการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือวิธีการทำงานชุมชนให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน และเป็นที่น่าพึงพอใจให้แก่หน่วยงานรัฐที่เห็นความสำคัญจนนำไปสู่การทำให้เกิดความเข้มแข็งของสังคมขนาดเล็กที่มีการใช้วัฒนธรรมชาติพันธุ์พื้นเมืองของกลุ่มตนในการดำรงอยู่ในสังคมประชาธิปไตยดังเช่นปัจจุบันอยู่ได้

สุวภัทร หนู่มคำ (2549) กลุ่มชาติพันธุ์อยู่รวมกันเป็นชุมชนที่มีการดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารจัดการชุมชน โดยใช้กลุ่มองค์กร กลุ่มคน ต่างๆ เข้ามาร่วมกันดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่น โดยเริ่มจากความไว้วางใจกันภายในชุมชน มีการตั้งกฎกติกา ยอมรับในกฎเกณฑ์ และขับเคลื่อนชุมชนไปพร้อมๆ กัน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยการนำศักยภาพของชุมชนมาใช้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ผู้นำจากทุกภาคส่วน ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล ที่มาร่วมกันในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ โดยมีศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน เป็นองค์กรกลาง ในการขับเคลื่อนกิจกรรม ทำให้การจัดการชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเข้มแข็งภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมภายนอก เปรียบเสมือนการนำหลักประชาธิปไตยมาเป็นตัวขับเคลื่อนในชุมชน หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) อีกทั้งกลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็งสามัคคีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมและสนับสนุนงาน กิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมกลไกหลักของประเทศได้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยอาจกำหนดเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญ เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทาง

วิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทาง การเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนิน กิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันใน ลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคต่างๆ อย่างไรก็ตามกลุ่มชาติ พันธุ์มีลักษณะการมีความคิด ความเชื่อของตนเอง และเกาะกลุ่มกันเป็นกลุ่มๆ ระบบประชาธิปไตยทำให้ ความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ลดน้อยลง และสามารถเบนความขัดแย้งให้อยู่ในครรลองของสันติวิธี ได้ กลุ่มชาติพันธุ์มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอยู่ คือแต่ละกลุ่มมีความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อไม่ค้อย เหมือนกัน มีความต้องการไม่ค้อยเหมือนกัน แต่ระบบประชาธิปไตยจะทำให้แต่ละกลุ่มสามารถที่จะ เข้าถึงรัฐและกลไกทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์ผู้ไท

เริงวิชัย นิลโคตร และคณะ (2564) กล่าวถึงชาวผู้ไทว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ การเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นระยะเวลานาน จะมีคำเรียกและภาษาเขียนเรียกกลุ่มที่ แตกต่างกันไป เช่น คำว่า ผู้ไทย ผู้ไท ภูไท หรือพู่ไท เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดตระกูลไทย-ลาว ตาม หลักฐานพบว่าเดิมนั้นมีถิ่นฐานอยู่ลุ่มแม่น้ำดำ - แดง ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศเวียดนามใน ปัจจุบัน โดยทางกายภาพผู้ไทจะแตกต่างกันทางการแต่งกายคือเสื้อผ้าที่สวมใส่ประกอบด้วยผู้ไทย ดำ ผู้ไทยขาว และผู้ไทยแดง นอกจากนี้ยังมีการเรียกชื่อกลุ่มตามลักษณะการแบ่งของกลุ่มในประเทศ เวียดนาม ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่ง ผู้ไท หรือผู้ไต (Phu tay) ตั้งถิ่นฐานตอนเหนือของประเทศเวียดนาม กลุ่มที่สอง ผู้ไทดำ หรือไทดำ ตั้งถิ่นฐานในตอนเหนือของประเทศเวียดนามด้านทิศตะวันตก กลุ่มที่ สาม ผู้ไทขาว หรือไทขาว ตั้งถิ่นฐานตอนเหนือของประเทศเวียดนาม กลุ่มที่สี่ ผู้ไท หรือผู้ไทแดง หรือไทแดง รวมไทแดง ไทญ้อ ไทคัง และไทใหญ่ ตั้งถิ่นฐานทางทิศตะวันตกของประเทศเวียดนาม กลุ่มที่ห้า ผู้ไท หรือไทเมืองตั้งถิ่นฐานตอนเหนือด้านตะวันตกของประเทศเวียดนาม กลุ่มที่หก ผู้ไท (Phu Thay) หรือผู้ลาวในเมือง จังหวัดเยนเบียนและจังหวัดไลเจิว โดยสิ่งที่สร้างชื่อเสียงของชาวผู้ ไทยคือ ศิลปะการฟ้อนผู้ไทที่เป็นศิลปะการแสดงของชนเผ่าภูไทในงานบุญประเพณี และธรรมาสน์ เสาเดียวที่แสดงออกถึงสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายถึงความเชื่อที่มีลักษณะเฉพาะของผู้ไทย ซึ่งได้ ปรับเปลี่ยนความเชื่อตามหลักศาสนาพุทธ และความเชื่อเรื่องผีเข้าด้วยกัน การสร้างธรรมาสน์เสา เดียวโดยนำความเชื่อทางการนับถือผีแต่เดิมมาประยุกต์เข้ากับความเชื่อแบบศาสนาพุทธที่มุ่งเน้นให้ คนทำแต่ความดีละเว้นจากการทำชั่วให้อยู่ในครรลองครองธรรม ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีการ

มาคือความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ การนับถือ “ผีฟ้าพญาแถน” โดยเชื่อว่ามีอำนาจใน การบันดาลให้ฝนและโทษทั้งต่อผู้อยู่ในโลกปัจจุบันและผู้เสียชีวิต การประพุดอยู่ในศีลธรรมผีฟ้าพญาแถนจะอำนวยให้เกิดความสงบ ชีวิตราบรื่นไม่มีอุปสรรค นอกจากนี้แล้วชาวผู้ไทยยังมีความเชื่อในเรื่อง “ผีบรรพบุรุษ” (ผีเสื้อ) และผีหมเหล็ก (ผีเสื้อเมือง) โดยจะมีพิธีกรรมเหยาเป็นการสื่อสารระหว่างผีที่เคารพนับถือทั้งนี้เพื่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว

สุรสิทธิ์ สุตรสุวรรณ และการุณย์ บัวเผื่อน (2558) กล่าวถึงวิถีการดำรงชีวิตของชาวผู้ไทยกลุ่มแรกที่ได้อพยพเข้ามาในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นยังคงยึดแบบแผนที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชนชาวผู้ไทยยังคงเป็นเอกลักษณ์มีลักษณะเฉพาะตัวของชนเผ่าซึ่งผิดแผกแตกต่างไปจากวัฒนธรรมชุมชนอื่น ซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ก็ได้เป็นอุปสรรคแก่ชุมชนชาวผู้ไทย ในการอยู่ร่วมกันกับวัฒนธรรมอื่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ประการใด โดยชาวผู้ไทยเป็นผู้ที่ชอบเข้าวัดฟังธรรมทำบุญทำทาน รักษาศีล ซึ่งมีการปฏิบัติสืบทอดมาแต่อดีต โดยทั่วไปชาวผู้ไทยจะปลูกฝังให้บุตรหลานรู้จักทำบุญทำทาน เมื่อถึงวันพระก็นิยมไปทำบุญที่วัดโดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานบุญประเพณีตามฮีตสิบสอง ซึ่งชาว ผู้ไทยจะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเช่นเดียวกับสังคมไทยอีสานทั่วไป เช่น บุญพระเวท บุญบั้งไฟ บุญออกพรรษา บุญกฐิน แต่เมื่อกาลเวลา สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป จึงทำให้ชาวผู้ไทยรุ่นหลังปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม และวิถีชีวิตให้เข้ากับความเป็นไปของสังคมส่วนใหญ่ ทุกวันนี้ความเป็นผู้ไทยจึงหลงเหลือแต่ผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังประพุดปฏิบัติวิถีชาวผู้ไทยไว้เป็นอย่างดี แต่ยัขนานวันเข้าก็ยิ่งจะสูญไปแม้ว่าความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม จะเป็นสิ่งสามัญและเป็นเรื่องธรรมดาของโลกก็ตาม แต่ในแง่ของการศึกษาด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมแล้ว เป็นเรื่องที่จะต้องเร่งศึกษา ค้นคว้า และบันทึกไว้เพื่อประโยชน์ต่อเยาวชนของชาติในอนาคต

สรุปความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย ชนเผ่าโบราณที่มีประวัติศาสตร์จากการที่บรรพบุรุษของชาวผู้ไทยในอดีตกาล ตั้งรกรากตั้งเดิมอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำดำ-แดง ทางตะวันตกเฉียงเหนือของดินแดนที่เป็นประเทศเวียดนามในปัจจุบัน พวกเขาเป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลไทย-ลาว โดยชื่อเรียกและภาษาเขียนของพวกเขามีความแตกต่างกันไป เช่น คำว่า "ผู้ไทย" "ผู้ไท" "ภูไท" หรือ "พู่ไท" เป็นต้น และยังมีการแบ่งกลุ่มย่อยออกไปตามลักษณะทางกายภาพของพวกเข ได้แก่ ผู้ไทดำ ผู้ไทขาว และผู้ไทแดง รวมถึงการแบ่งตามถิ่นที่อยู่ในประเทศเวียดนาม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของกลุ่มชนผู้ไทยตั้งแต่อดีต หลังจากนั้นด้วยเหตุผลทางการเมืองจากสงครามที่เกิดขึ้น บรรพบุรุษของชาวผู้ไทยจำนวนมากจึงอพยพย้ายถิ่นลงมายังดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำโขงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ

ไทยในปัจจุบัน เริ่มแรกตั้งรกรากบริเวณเมืองวัง (เมืองวิละบุรี) แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก่อนที่จะข้ามฝั่งแม่น้ำโขงเข้ามาสู่ดินแดนไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ซึ่งในปัจจุบันชาวผู้ไทยได้กระจายถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20 จังหวัดทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะบริเวณรอบเทือกเขาภูพาน ซึ่งครอบคลุมจังหวัดสำคัญๆ อาทิ สกลนคร กาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด บึงกาฬ อุดรธานี หนองคาย เป็นต้น แหล่งรวมถิ่นฐานสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย ซึ่งมีตำนานการอพยพสร้างบ้านแปลงเมืองและช่วงชิงดินแดนกับชนเผ่าอื่น อย่างเช่นกลุ่มชาวขวบุรี (หรือชาวข่า) บริเวณผาบุญที่ถูกเล่าสืบทอดต่อกันมาในรูปแบบมุขปาฐะ วรรณกรรมพื้นบ้าน และนิทานปรัมปราจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน

หากพูดถึงวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชนผู้ไทย ต้องได้กล่าวถึงศิลปะการฟ้อนผู้ไทย ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของชนเผ่านี้ ที่มักจัดแสดงในพิธีกรรมและงานบุญประเพณีสำคัญ และธรรมาสันเสาเดียวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเชื่อและแนวคิดทางศาสนาและจิตวิญญาณที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชาวผู้ไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีชีวิตผสมผสานระหว่างพุทธศาสนากับความเชื่อเรื่องผีแบบดั้งเดิม ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์อย่างการนับถือผีฟ้าพญาแถน ผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่สามารถอำนวยให้เกิดความสุข ราบรื่น ปราศจากอุปสรรค ขณะที่การนับถือผีบรรพบุรุษก็เป็นสิ่งสำคัญที่ชาวผู้ไทยให้ความเคารพนับถือ มีพิธีกรรมการสื่อสารกับวิญญาณผีเหล่านั้นที่เรียกว่า "พิธีเหยา" เพื่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ วิถีชีวิตของชาวผู้ไทยยังแสดงออกผ่านการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด อย่างการเข้าวัด ฟังธรรม ทำบุญ รักษาศีล โดยมีการปลูกฝังให้บุตรหลานเข้าวัดทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและงานบุญประเพณี นับได้ว่าพิธีกรรมทางพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของชาวผู้ไทยควบคู่ไปกับความเชื่อแบบดั้งเดิม

แม้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้ชาวผู้ไทยรุ่นหลังต้องปรับตัวตามเอกลักษณ์และวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มชนผู้ไทยก็ยังคงหลงเหลืออยู่จากการที่ผู้สูงวัยยังประพาศตามวิถีดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด จากประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีคุณค่า ทำให้วัฒนธรรมของชาวผู้ไทยนับเป็นมรดกที่ควรค่าแก่การศึกษา รวบรวม และสืบสานต่อไป เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมอันดีงามนี้เลือนหายไปจากวัฒนธรรมไทย

2.3 บริบทพื้นที่วิจัย: จังหวัดกาฬสินธุ์

2.3.1 บริบททั่วไปจังหวัดกาฬสินธุ์

สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์ (2565) สภาโดยรวมของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ในภาคอีสาน ซึ่งมีความเจริญทางด้านอารยธรรมประมาณ 1600 ปี เป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในสมัยโบราณกาล มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงจนถึงที่ราบลุ่ม มีน้ำแซ่ขังด้วย ฐานข้อมูลสารสนเทศของจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แสดงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องของจังหวัดกาฬสินธุ์ในด้านต่างๆ ดังนี้

จังหวัดกาฬสินธุ์มีเนื้อที่ทั้งหมด 7,055.07 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศทางตอนเหนือของจังหวัดเป็นภูเขาตามแนวเทือกเขาภูพาน ตอนกลางเป็นเนินเขาสลับป่าโปร่ง มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสกลนคร และ จังหวัดอุดรธานี โดยมีลำน้ำป่าวและห้วยลำพันชาดเป็นแนวกันแบ่งเขต

ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสกลนครและจังหวัดมุกดาหาร โดยมีสันปันน้ำของเทือกเขาภูพานเป็นแนวแบ่งเขต

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดมหาสารคาม โดยมีลำน้ำชีเป็นเส้นแบ่งเขตและบางส่วนติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น

รูปภาพที่ 1 ที่ตั้งจังหวัดกาฬสินธุ์บนแผนที่ประเทศไทย

(ที่มา:สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์ 2565)

ประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาฬสินธุ์

กรมการปกครองจังหวัดกาฬสินธุ์ (2566) จากหลักฐานทางโบราณคดีบ่งบอกว่าพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์เดิมเคยเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าละว้าได้อพยพหลบภัยมาจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงพร้อมไพร่พลเพื่อถวายเป็นความสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ และมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำปาว เรียกว่า “บ้านแก่งสำโรง” เริ่มตั้งเป็นเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2336 ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามว่า “เมืองกาฬสินธุ์” หรือ “เมืองน้ำดำ”

ข้อมูลสถิติจำนวนประชากรจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. 2552 ระบุว่าจังหวัดกาฬสินธุ์มีประชากรทั้งสิ้น 978,583 คน ในจำนวนนี้แยกเป็นประชากรชาย 488,205 คน ประชากรหญิง 490,378 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 250,550 ครัวเรือน มีความหนาแน่นของประชากรต่อหน่วยพื้นที่เท่ากับ 140.87 คนต่อตารางกิโลเมตร

จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด อำเภอกมลาไสย อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสมเด็จ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอท่าคันโท อำเภอเขาวง อำเภอห้วยเม็ก อำเภอคำม่วง อำเภอหนองกุงศรี อำเภอนามน อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอร่องคำ กิ่งอำเภอสามชัย กิ่งอำเภอนาคู กิ่งอำเภอดอนจาน และกิ่งอำเภอฆ้องชัย

รูปภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดกาฬสินธุ์ (ที่มา:กรมพัฒนาที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์)

สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปและผลิตภัณฑ์มวลรวมทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. 2549 มีมูลค่า 28,050 ล้านบาท โดยที่ประชากรของจังหวัดมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเท่ากับ 28,706 บาท

ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ 24.74 คิดเป็นมูลค่า 6,941 ล้านบาท รองมาคือรายได้จากภาคการเกษตร ได้แก่ พืชผล ปศุสัตว์ และป่าไม้ ร้อยละ 20.54 คิดเป็นมูลค่า 5,759 ล้านบาท ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วลิสง ฯลฯ และภาคการผลิตอุตสาหกรรม ร้อยละ 13.63 คิดเป็นมูลค่า 3,826 ล้านบาท จากอุตสาหกรรม การเกษตรซึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์ มีโรงงานแปรรูปผลผลิตการเกษตรมากถึง 132 แห่ง รวมทั้งรายได้จาก กลุ่ม SME ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดซึ่งได้แก่ผ้าไหมแพรวา ข้าวกล้องหอมมะลิ ไส้กรอกปลา ดอกไม้ ประดิษฐ์ ฯลฯ โดยจังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรรมทั้งหมด 134,439 ครัวเรือน แต่ละ ครัวเรือนมีการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรเฉลี่ย 19.43 ไร่ต่อครัวเรือน ในจำนวนนี้เป็นที่ดินของตนเอง 1,637,236 ไร่ จำนวนผู้อื่น 668,059 ไร่ ชายฝาก 18,207 ไร่ ส่วนครัวเรือนเกษตรที่ถือครอง ที่ดินผู้อื่นเพื่อการเกษตรในลักษณะเช่า 28,011 ไร่ รับจ้าง 23,809 ไร่ ได้ทำฟรี 236,692 ไร่ ทั้งนี้ สถิติการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรจังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเป็น เนื้อที่ป่าไม้ 369,948 ไร่ ที่นา 1,554,887 ไร่ ปศุสัตว์ไร่ 612,685 ไร่ ปศุสัตว์ไร่และไม้ยืนต้น 110,578 ไร่ สวนผักและไม้ดอก 4,957 ไร่ พืชไร่เลี้ยงสัตว์ 13,367 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรอื่นๆ 75,056 ไร่ โดยเกษตรมีรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 114,472 บาทต่อครัวเรือนต่อปี รายจ่ายในไร่นาเฉลี่ย 52,167 บาทต่อ ครัวเรือนต่อปี

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์

อรรถพร สว่างแจ้ง (2558: 17-19) วิถีชีวิตสังคมวัฒนธรรม จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์จังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน ซึ่งจากหลักฐานทางโบราณคดีได้บ่งบอกว่าจังหวัดกาฬสินธุ์เคยเป็นที่อยู่อาศัยของเผ่าละว้า มีความเจริญทางด้านอารยธรรมประมาณ 1600 ปี ในสมัยกรุงธนบุรีประมาณ พ.ศ. 2310 นับได้ว่าเป็นเมืองอยู่ชานอ้น เพราะมีสภาพดินทั่วไปเป็นดินดำและมีความอุดมสมบูรณ์ มีเขื่อนลำปาว ซึ่งเป็นแหล่งผลิตผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าวเหนียวเขาวงและการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเช่นหมูทุบ หมูเค็มและผ้าแพรวาที่ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อ มีความโดดเด่นทางด้านประวัติศาสตร์ ทางด้านโบราณคดี และยังมีบรรพชีวิน เช่น พระธาตุยาคู พระพุทธรูปไสยาสน์ภูค่าง พระนอนวัดอินทร์ประทานพรภูโป ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่มีมาตั้งแต่สมัยทวารวดี มีความเข้มแข็งทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี เช่น วิถีความเป็นอยู่ของชาวผู้

ไทย และอีกประเพณีหนึ่งคือประเพณีเส็งกลอง รวมถึงการสืบสานประเพณีในท้องถิ่นตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ จะดำเนินชีวิตและมีการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตามปัจจัยสี่ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ที่สะท้อนให้เห็นความเป็นมาในอดีต นอกจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลักของชาวผู้ไท สตรีชาวผู้ไทยังยึดถืออาชีพการทอผ้าเป็นอีกอาชีพหนึ่งเป็นแนวทางในการสร้างรายได้และนำไปใช้ในครัวเรือน นอกจากนั้นแล้วกิจกรรมการทอผ้าส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมโดยสุภาพสตรีและบุรุษจะเป็นผู้คอยช่วยส่งเสริมในการทอ เช่นช่วยในเรื่องการปลูกต้นหม่อน การทำก๊อผ้า การช่วยจัดหาอุปกรณ์และจัดทำอุปกรณ์ในการทอผ้าเพื่อสิ่งทอเหล่านี้มาใช้ในครัวเรือนอีกทั้งยังเป็นสินค้าที่ใช้จำหน่ายเพื่อนำมาใช้ภายในครอบครัว

สรุปได้ว่า จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเมืองขนาดเล็กที่มีบรรยากาศสงบและร่มรื่น มีชนเผ่าต่างๆ กระจายอยู่ทั่วไปในอำเภอต่างๆของจังหวัด เป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งได้รับการสืบทอดและอนุรักษ์มาอย่างยาวนาน ทำให้จังหวัดแห่งนี้มีเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประชาชนในพื้นที่ยังคงสืบสานจารีตประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น และเห็นได้อย่างชัดเจนจาก ด้านการแต่งกาย ชาวกาฬสินธุ์มักจะแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์ เช่น ชุดผู้ไท ซึ่งเป็นชุดประจำชาติพันธุ์ผู้ไท หรือผ้าแพรวาซึ่งเป็นผ้าทอมือที่มีลวดลายสวยงาม นอกจากนี้ ยังมี การใช้ภาษาท้องถิ่นอย่างภาษาผู้ไทและภาษาลาวในการสื่อสารกันในกลุ่มชาวบ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ยังคงฝังรากลึกอยู่ในใจของผู้คน และวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดกาฬสินธุ์มีความหลากหลายและน่าสนใจ โดยมีทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและศาสนา ตลอดจนประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและวิถีชีวิตของชาวบ้าน เช่น ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีแห่นางนพมาศ เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความหมายและคุณค่าทางจิตวิญญาณอย่างลึกซึ้ง และได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง

นอกเหนือจากประเพณีแล้ว ยังมีการละเล่นพื้นบ้านและการแสดงพื้นเมืองที่น่าสนใจ เช่น การละเล่นกะหลาวหัว การแสดงโนรา การแสดงโปงลาง เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของชาวบ้านในอดีต นอกจากนี้ ยังมีศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง เช่น การทอผ้าไหม การทำเครื่องปั้นดินเผา การแกะสลักไม้ เป็นต้น การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้วัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเหล่านี้ได้รับการอนุรักษ์และสืบสานต่อไปอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ยังมีการจัดงานประเพณีและเทศกาลต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่วัฒนธรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์

2.3.2 บริบทกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (2566) จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแหล่งที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยมีบริบทเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภาษา และการอนุรักษ์วัฒนธรรม ดังนี้

ด้านประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐาน ชาวผู้ไทเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีถิ่นกำเนิดในสิบสองปันนาของประเทศไทย และได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากในภาคอีสานของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียงมาเป็นเวลานานนับร้อยปี โดยในจังหวัดกาฬสินธุ์มีการตั้งถิ่นฐานของชาวผู้ไทกระจายอยู่ในหลายอำเภอ ได้แก่ อำเภอกมลาไสย อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอยางตลาด อำเภอห้วยเม็ก อำเภอกำแพง เป็นต้น โดยมีวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ชาวผู้ไทมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการแต่งกาย ชาวผู้ไทนิยมสวมใส่ชุดผู้ไทซึ่งเป็นชุดประจำชาติพันธุ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นเสื้อคอกระเช้า กางเกงขาม้า และผ้าถุงสำหรับผู้หญิง มีการตกแต่งลวดลายและสีสันทที่สวยงาม และนอกจากนี้ชาวผู้ไทยังมีอาชีพหลักในการทอผ้าด้วยกรรมวิธีแบบดั้งเดิม ซึ่งผ้าทอผู้ไทมีลวดลายและสีสันทที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์

ด้านความเชื่อและศาสนา ชาวผู้ไทนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท เช่นเดียวกับคนไทยส่วนใหญ่ มีประเพณีสำคัญที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดมา ได้แก่ ประเพณีบุญเดือนสี่ หรือบุญผะเหวดซึ่งจัดขึ้นในเดือน 4 เป็นประเพณีเลี้ยงผีบรรพบุรุษและเทพเจ้า ประเพณีบุญกฐิน เป็นต้น

ด้านภาษาและการสื่อสาร

ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของชาวผู้ไทคือ "ภาษาผู้ไท" ซึ่งจัดเป็นหนึ่งในภาษากลุ่มไท โดยมีรากศัพท์และไวยากรณ์ที่แตกต่างจากภาษาไทยกลางและภาษาอีสานพอสมควร ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในการสื่อสารกับคนนอกชาวบ้าน นอกจากภาษาผู้ไทแล้ว ชาวผู้ไทยังสามารถใช้ภาษาไทยและภาษาอีสานในการสื่อสารได้ด้วย ซึ่งการอนุรักษ์และสืบทอด เนื่องจากภาษาและวัฒนธรรมของชาวผู้ไทมีความแตกต่างจากคนไทยส่วนใหญ่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ ทั้งจากองค์กรของรัฐบาล เช่น กระทรวงวัฒนธรรม และภาคเอกชน โดยมีกิจกรรมส่งเสริมต่างๆ อาทิ การจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมประจำชาติพันธุ์ผู้ไท การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับชาวผู้ไท การสร้างศูนย์วัฒนธรรมผู้ไท และการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมผู้ไท

นอกจากนี้ ยังมีการจัดงานประเพณีและวัฒนธรรมของชาวผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียงเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวผู้ไทให้คงอยู่สืบไป รวมถึงการทำโครงการเสริมสร้างรายได้จากภูมิปัญญาการทอผ้าของชาวผู้ไท เพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้แก่ชุมชนการจัดแสดงและนิทรรศการวัฒนธรรมผู้ไท หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจะจัดกิจกรรมแสดงและนิทรรศการศิลปวัฒนธรรมของชาวผู้ไทในโอกาสต่างๆ เช่น งานวันวัฒนธรรมไทย งานวันอนุรักษ์มรดกไทย เป็นต้น โดยจะมีการประกวดและแสดงนาฏศิลป์ชาวผู้ไท การแสดงพิธีกรรมประเพณี การจัดแสดงนิทรรศการเครื่องแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ และผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของชาวผู้ไท การส่งเสริมอาชีพและรายได้จากภูมิปัญญาการทอผ้าผู้ไท การทอผ้าของชาวผู้ไทเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ หน่วยงานภาครัฐจึงมีโครงการเสริมสร้างรายได้โดยให้ชาวบ้านนำภูมิปัญญาด้านการทอผ้าผู้ไทมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน อาทิ ผ้าทอมือลวดลาย ผ้าคลุมไหล่ งานแพชชั่นจากผ้าทอผู้ไท เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

โดยสรุปแล้วแนวคิดประชาธิปไตยในชุมชนเป็นหนึ่งในแนวทางที่ได้รับความสนใจในการนำมาใช้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกิจกรรมและนโยบายต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในฐานะพลเมืองได้แสดงออกถึงบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ในชุมชน อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ และองค์กรชุมชน

2.3.3 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์

รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของสังคมไทย โดยพบว่ากระบวนการขับเคลื่อนงานนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านกลไกสำคัญ เช่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการระบุปัญหาและความต้องการของชุมชน ร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการดังกล่าว มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและกิจกรรม ต่างๆ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการพัฒนา ซึ่งกระบวนการเหล่านี้นับได้ว่าเป็นการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในระดับรากหญ้าหรือชุมชนอย่างแท้จริง จากรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 รูปแบบ คือ

1) ประชาธิปไตยชุมชนทางตรง

ประชาธิปไตยชุมชนแบบทางตรง (Direct democracy) หมายถึง ระบบการปกครองที่สมาชิกในชุมชนมีสิทธิและมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านการ

แทนตัว หรือการเลือกตั้งตัวแทน เป็นระบบที่เชื่อมโยงกันของประชาธิปไตยแบบตรง ในประเทศต่างๆ ระบบประชาธิปไตยชุมชนแบบทางตรงมักจะให้สมาชิกในชุมชนมีสิทธิลงคะแนนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับ มาตรการ หรือเรื่องราวที่สำคัญในชุมชน โดยการออกเสียงโดยตรง การสร้างความเป็นอิสระและมี ส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นจุดเด่นของระบบประชาธิปไตยชุมชนแบบทางตรง ซึ่งช่วยส่งเสริม การเข้าร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการบริหารจัดการในระดับชุมชนได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานของระบบประชาธิปไตยชุมชนแบบทางตรงจะมีความซับซ้อนและความยุ่งยากใน การจัดการเมื่อเปรียบเทียบกับระบบประชาธิปไตยแบบที่ผ่านการเลือกตั้งตัวแทน ประชาธิปไตย ชุมชนแบบทางตรงแสดงออกผ่านการมีส่วนร่วมและการมีอิสระในการตัดสินใจของสมาชิกในชุมชน เฉพาะกลุ่มคนที่ถูกพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้นๆ การมีส่วนร่วมทั้งหมดในการตัดสินใจ สำคัญและการปฏิบัติการเมื่อมีความจำเป็น ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการออกเสียงโดยตรงในการเลือกตั้ง หรือการประชุม โดยประชาชนในชุมชนมีสิทธิในการเสนอแนะและตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญแก่ ชุมชนเอง ทั้งนี้การมีอิสระในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน ช่วยสร้างความ เชื่อมั่นและความเอื้อเฟื้อในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในชุมชน โดยแสดงให้เห็นถึงความเป็น กลางและความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของสมาชิกในชุมชนในการดำเนินงานและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง และการเลือกตั้งผู้นำชุมชนในชนบทของไทยมักจะเกิดขึ้นตามวิธีแบบท้องถิ่นและตามประเพณีที่ เฉพาะของแต่ละพื้นที่ โดยมักจะมีการขึ้นตอนหลักๆ ดังนี้ การเลือกตั้งผู้นำชุมชน การเลือกตั้งผู้นำชุมชน อาจจะเป็นผ่านการประชุมของชุมชนโดยการเสนอชื่อและเลือกโดยสมาชิกในชุมชน หรืออาจจะเป็น ผ่านการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเช่นเดียวกับการเลือกตั้งที่ระดับท้องถิ่น การสนับสนุนและการ แสดงเสนอแสดงความคิดเห็น: สมาชิกในชุมชนมักจะมีโอกาสในการสนับสนุนหรือแสดงเสนอแสดง ความคิดเห็นต่อผู้ที่เลือกตั้ง โดยการเข้าร่วมในการประชุมหรือกิจกรรมทางชุมชน การนำร่องธรรม เนียมประเพณีท้องถิ่น บางพื้นที่อาจมีธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่กำหนดวิธีการเลือกตั้งผู้นำชุมชน ซึ่งอาจมีการใช้พิธีการหรือขั้นตอนที่เฉพาะเจาะจงของพื้นที่นั้น ๆ การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานราชการท้องถิ่นอาจมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเลือกตั้งในชุมชน โดยเชื่อมโยงกับกฎหมายและขั้นตอนที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ

การบริหารจัดการการเลือกตั้ง หลังการเลือกตั้งผู้นำชุมชน เขาหรือเธอจะมีหน้าที่ในการ บริหารจัดการชุมชนตามความเชื่อของสมาชิกในชุมชนและตามภารกิจและนโยบายที่ตั้งไว้ มิฉะนั้น การเลือกตั้งผู้นำชุมชนในชนบทของไทยมีความหลากหลายและมีความหนักในประเด็นที่ เฉพาะเจาะจงของแต่ละชุมชนและพื้นที่ โดยมักจะเน้นไปที่การรักษาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างสมาชิกในชุมชนและผู้นำชุมชนในการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาในชุมชน ผ่านการ
 ประชาคมในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสร้างชุมชนที่
 แข็งแกร่งขึ้น มันเกิดขึ้นผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนมีส่วนร่วมกัน เช่น กิจกรรมสังสรรค์ กิจกรรมการ
 เรียนรู้ การจัดกิจกรรมอาสาสมัคร เป็นต้น

นอกจากนี้ การประชาคมในหมู่บ้านยังเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ
 ระหว่างสมาชิกในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงการสนับสนุนให้แก่ผู้ที่
 อาศัยในชุมชนมีสภาพคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีการแบ่งปันทรัพยากร การสร้างโครงสร้างที่เชื่อมโยง
 ระหว่างบุคคล และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในชุมชน เช่น ผ่านการจัดกิจกรรมชุมชน เกมส์ อาหาร
 เลี้ยง การเก็บเงินสนับสนุนโครงการ และกิจกรรมอื่นๆ ที่เสนอแนะโดยชุมชนเอง และการประชาคม
 ในหมู่บ้านส่งผลดีต่อสังคมท้องถิ่นโดยทั่วไป ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างสัมพันธ์ภาพและความ
 เข้มแข็งให้กับชุมชนที่เป็นที่ยอมรับได้ในทุกๆ ด้าน การประชาคมหมู่ในการลงมติของประชาชนใน
 โครงการการสร้างถนนในเขตชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกรณีลงมติจ้างหมอตำมาแสดง
 หมหรศพในงานบุญประเพณีประจำปี ซึ่งมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ที่จะต้องเรียไ้ชาวบ้านในการระดม
 เงินมาจ้างหมอตำ เป็นต้น

การพิจารณาความคิดเห็นของคนส่วนน้อยในที่ประชุมเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการ
 ตัดสินใจเป็นอย่างยุติธรรมและเป็นธรรมทั้งหมด นี่คือนแนวทางบางอย่างในการพิจารณาความคิดเห็น
 ของคนส่วนน้อย ฟังและเห็นด้วยความคิดเห็น การให้ออกาสให้คนส่วนน้อยมีเวทีในการพูดและแสดง
 ความคิดเห็นของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ควรใช้เวลาพอสมควรให้กับทุกคนที่ต้องการพูดและสื่อสาร
 ความเป็นกลาง การประชุมควรมีผู้นำที่เป็นกลางที่สามารถช่วยในการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและ
 เชื่อมโยงระหว่างทุกฝ่าย เพื่อให้มั่นใจว่าทุกคนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและถูกฟัง การ
 ตระหนักถึงความแตกต่าง การยอมรับความหลากหลายและความแตกต่างของความคิดเห็นสำคัญ
 เนื่องจากมันสามารถสร้างความรวดเร็วและความคิดที่ครอบคลุมมากขึ้นและยังเป็นการสร้างการ
 เชื่อมโยง สร้างความเข้าใจร่วมกันและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างคนส่วนน้อยและคนส่วนใหญ่ โดย
 ให้ออกาสให้กับทุกฝ่ายที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การพิจารณาข้อเท็จจริง การให้
 ความสำคัญกับข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนความคิดเห็นด้วยข้อมูลและข้อเสนอ
 ที่เป็นฐาน การควบคุมเป็นอย่างดี ให้ใช้เวลาพอสมควรในการพิจารณาและพิจารณาความคิดเห็นของ
 ทุกคน และให้ทุกคนมีโอกาสเท่าๆ กันในการสนทนาและแสดงความคิดเห็นของตน การนำแนวทาง
 เหล่านี้มาใช้ในการประชุมจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าการพิจารณาความคิดเห็นของคนส่วนน้อยอย่างเท่า

เทียบกับคนส่วนใหญ่และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการตัดสินใจที่มีความยุติธรรมและโปร่งใส ซึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทได้นำความคิดเห็นต่างเหล่านี้มาไว้พิจารณาในครั้งต่อไป และคนส่วนน้อยก็ถ่อมติของเสียงส่วนใหญ่ แต่ชอบนำเรื่องไปพูดในที่สาธารณะแต่ก็ปฏิบัติตามอยู่ดี ในส่วนประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมก็ถือเอามติที่ประชุมเป็นแนวทางปฏิบัติแบบปราศจากคำถามหรือเงื่อนไข ถือว่าเป็นเสียงส่วนใหญ่ในการปฏิบัติ

2) ประชาธิปไตยชุมชนทางอ้อม (ตัวแทน)

ประชาธิปไตยชุมชนทางอ้อม (Indirect Democracy) หมายถึง การบริหารจัดการชุมชนโดยผ่านตัวแทนซึ่งถูกเลือกโดยประชาชน เป็นวิธีที่ส่วนใหญ่ใช้ในระบอบการปกครองหลายประเทศ ในระบบนี้ ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตรงเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมาย แต่มีสิทธิและความสามารถในการเลือกผู้แทนที่เขาคิดว่าจะแทนตนเองในการตัดสินใจและการบริหารจัดการของชุมชน ในระบบประชาธิปไตยชุมชนทางอ้อมนี้ ผู้แทนที่ถูกเลือกมาจะมีหน้าที่แทนประชาชนในการตัดสินใจในการประชุมหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชน และในการเลือกตัวแทนเหล่านี้ ประชาชนมักจะมีสิทธิเสียงในการเลือกตั้งตามกฎหมายหรือข้อบังคับที่กำหนดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในระบบประชาธิปไตยชุมชนทางอ้อม สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากมักจะมีผู้แทนบางคนที่มีอิทธิพลมากกว่าผู้แทนอื่นๆ หรือมีการมอบอำนาจให้แก่กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานบางองค์ได้ ซึ่งอาจทำให้มีการเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรมและเลือกตั้งที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของชุมชน

ประชาชนที่อยู่ในชนเผ่ามักเชื่อฟังผู้นำเนื่องจากมีความเชื่อในความรับผิดชอบ ความสามารถในการนำ และความเชื่อมั่นในความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำในชนเผ่าของตน อาจมีหลายสาเหตุปัจจัย เช่น สืบทอดประเพณีและประเพณี ในสังคมชนเผ่า บทบาทของผู้นำมักถูกสืบทอดมาตั้งแต่ยุคโบราณ ซึ่งผู้นำจะมีบทบาทในการรักษาและสืบทอดประเพณี ประเพณี และความรู้ให้แก่ชนเผ่า ความเชื่อและศรัทธา ในบางกรณี ผู้นำอาจถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญทางศาสนา หรือมีความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้นำได้รับการเคารพเป็นอย่างมาก ความเชื่อในความรับผิดชอบ ผู้นำมักจะเป็นตัวแทนของชุมชนเผ่าในการติดต่อกับสังคมรอบข้าง และมีความรับผิดชอบในการปกป้องผู้คนในชุมชน ความสามารถในการนำ ผู้นำมักมีความสามารถในการเป็นตัวแทน มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี ซึ่งช่วยให้ชนเผ่ามีความเชื่อมั่นและเชื่อฟังต่อผู้นำได้ เป็นความสัมพันธ์และการเชื่อฟัง ผู้นำมักมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในชนเผ่า และมีความสามารถในการสร้างความไว้วางใจ การเชื่อฟังในผู้นำจึงเกิดขึ้นเนื่องจากความสัมพันธ์และความเชื่อมั่นที่สร้างขึ้น

โดยมีคณะกรรมการชุมชน (Community Committee) คือ องค์กรหรือกลุ่มที่ถูกสร้างขึ้นโดยชุมชน เพื่อให้บริการแก่ชุมชน โดยมักจะมีการเลือกตั้งผ่านการประชุมสมาชิกในชุมชนหรือการลงคะแนนเสียง เป็นต้น คณะกรรมการชุมชนมักมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาหรือประเด็นที่เกิดขึ้นในชุมชน และมักมีบทบาทในการวางแผน การดำเนินงาน และการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการชุมชนต่างๆ และสมาชิกในคณะกรรมการชุมชนมักเป็นผู้ที่สมาชิกในชุมชนนั้นๆ เลือกตั้งมา โดยมักจะมีการเลือกตั้งผ่านทางประชุมสมาชิกหรือการลงคะแนนเสียง สมาชิกในคณะกรรมการชุมชนมักจะมีควมรับผิดชอบในการแสดงความเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรือการแก้ไขปัญหา และมักมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของชุมชนต่างๆ ในสิ่งที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการชุมชนมักมีบทบาทสำคัญในการเสนอแนะ และช่วยเหลือในการดำเนินงานของชุมชน รวมถึงการดำเนินการตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยคณะกรรมการชุมชนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของชุมชนในหลายด้าน โดยสามารถสรุปบทบาทสำคัญ เช่น คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่ในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและดำเนินงานของชุมชน เช่น การวางแผนกิจกรรมสังคมชุมชน การจัดการทรัพยากร และการพัฒนาพื้นที่ คณะกรรมการชุมชนมีบทบาทในการเชื่อมโยงและสื่อสารระหว่างสมาชิกในชุมชนและองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการสื่อสารเกี่ยวกับกิจกรรม โครงการ และปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และเสนอแนะวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมให้กับปัญหานั้นๆ โดยการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอจากสมาชิกในชุมชน คณะกรรมการชุมชนมีบทบาทในการจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ การจัดการการเงิน และการจัดการสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อให้กิจกรรมและโครงการที่ดำเนินงานอยู่ภายใต้ข้อบังคับและกฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม

โครงสร้างของคณะกรรมการชุมชนอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะและขนาดของชุมชน แต่โดยทั่วไปแล้ว โครงสร้างของคณะกรรมการชุมชนมักประกอบด้วยส่วนประกอบพื้นฐานดังนี้ ประธานคณะกรรมการ: เป็นผู้นำคณะกรรมการชุมชน มีหน้าที่นำคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานต่างๆ และแทนชุมชนในการติดต่อกับหน่วยงานภายนอก รองประธานคณะกรรมการ: เป็นผู้ช่วยประธานคณะกรรมการ ช่วยดูแลงานในคณะกรรมการเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เลขาธิการ: เป็นผู้ช่วยประธานคณะกรรมการในการจัดการฐานและการประชุม รวมถึงบันทึก

ข้อความของประชุมและการเผยแพร่ข้อมูล เกร็ดข่า เป็นผู้ควบคุมบัญชีงบประมาณของชุมชน ส่วนสมาชิกคณะกรรมการ สมาชิกคณะกรรมการชุมชนมักเป็นผู้ที่เลือกมาจากสมาชิกในชุมชน มีหน้าที่ร่วมกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของชุมชน ซึ่งในชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไท มักบริหารผ่านคณะกรรมการชุมชน ซึ่งกรรมการชุมชน จะเป็นตัวแทนมาจากทุกคุ้มในชุมชน มาจากหน่วยย่อยของชุมชน โครงสร้างอาจมีการเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนตามความต้องการและลักษณะของชุมชน แต่ในทุกกรณี คณะกรรมการชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนและพัฒนาชุมชนให้เติบโตและสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกทุกคนในชุมชน

3) ประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Community Democracy) คือ รูปแบบของระบบการบริหารจัดการชุมชนที่ให้โอกาสและส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของชุมชน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานในชุมชน คุณสมบัติที่สำคัญของประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วมรวมถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สมาชิกในชุมชนมีสิทธิ์และโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยการเสนอแนะ การเสนอข้อเสนอ หรือการลงคะแนนเพื่อตัดสินใจ การเข้าถึงข้อมูลและการรับรู้ การส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีการเข้าถึงข้อมูลและรับรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญของชุมชน การร่วมมือและการทำงานร่วมกัน การส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีการร่วมมือและการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชุมชน โดยการสนับสนุนโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในชุมชน การศึกษาและการเรียนรู้ การส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการการเมือง สิทธิและหน้าที่ของตนเองในการรับส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานในชุมชน การสนับสนุนและการส่งเสริม การส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีการสนับสนุนและการส่งเสริมกันเองในการรับส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานในชุมชน โดยการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน

การให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถเป็นไปได้โดยหลายวิธี ต่อไปนี้คือบางวิธีที่ชุมชนสามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การจัดประชุมสาธารณะ ชุมชนสามารถจัดประชุมสาธารณะเพื่อเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นและพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการแก้ไข การสร้างพื้นที่สำหรับการอภิปรายและการเสนอแนะสามารถช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสร้างคณะกรรมการหรือกลุ่มงาน การสร้างคณะกรรมการ

หรือกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ สมาชิกในชุมชนสามารถร่วมกันเลือกตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มงานเพื่อแก้ไขปัญหาและวางแผนดำเนินการ การสร้างโครงการหรือกิจกรรมชุมชน ชุมชนสามารถสร้างโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา โดยเชื่อมโยงกับความสนใจและความถนัดของสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบตามความสามารถของแต่ละบุคคล การสนับสนุนและการเป็นพลเมือง การสนับสนุนและการเป็นพลเมืองโดยส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา โดยส่งเสริมให้ทุกคนรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในกระบวนการชุมชน

ประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในชนเผ่าเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ชนเผ่ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานในชุมชนของตนเองอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน เรามักเห็นการปฏิบัติของประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในชนเผ่าในบริบทของชุมชนที่มีวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชุมชนอื่นๆ ของประเทศหรือท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งอาจมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน การปฏิบัติของประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในชนเผ่าอาจมีลักษณะดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สมาชิกในชนเผ่ามีสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง โดยการเข้าร่วมในการประชุมและการตีพิมพ์ในการตัดสินใจ การรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล การส่งเสริมให้สมาชิกในชนเผ่ามีการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของชุมชน อาจมีการใช้สื่อต่างๆ เช่น การพูดคุยภายในชุมชน การใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือการใช้สื่อพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูล

การสร้างความร่วมมือ สมาชิกในชนเผ่ามีการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่า โดยใช้วัฒนธรรมและความรู้ท้องถิ่นเป็นฐาน การสนับสนุนการพัฒนา การส่งเสริมให้ชนเผ่ามีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน โดยให้โอกาสและสนับสนุนในการศึกษา การพัฒนาทักษะและอาชีพ และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับชนเผ่า

การบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วมเน้นไปที่การให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานที่ส่งผลต่อชุมชนของตนเอง ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานดังนี้ การประชุมและการสร้างข้อตกลง สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพื่อพูดคุยและตีความในเรื่องที่สำคัญต่อชุมชน และสร้างข้อตกลงหรือมติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือดำเนินโครงการต่างๆ การสร้างคณะกรรมการหรือกลุ่มงาน ชุมชนสามารถสร้างคณะกรรมการหรือกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการตัดสินใจ การให้ข้อมูลและการสื่อสาร การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการสื่อสารระหว่างสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจ

และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงาน การสนับสนุนและการส่งเสริมสมาชิก ชุมชนสามารถสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกมีสมรรถนะในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยการให้การฝึกอบรม การสนับสนุนทรัพยากร และการสร้างโครงสร้างในการส่งเสริมสมาชิก การประเมินผลและการปรับปรุง การประเมินผลและการปรับปรุงของโครงการและกิจกรรมต่างๆ โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลและวางแผนการปรับปรุงต่อไป

4) ประชาธิปไตยชุมชนแบบปรึกษาหารือ

ประชาธิปไตยชุมชนแบบปรึกษาหารือเป็นกระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานที่สำคัญผ่านการเจรจาปรึกษาหารือกัน เป็นวิธีที่ชุมชนใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือต่อรองเกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญต่อชุมชน วิธีการนี้มักเป็นทางเลือกที่ดีเมื่อต้องการให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงความเห็นของสมาชิกในชุมชนทั้งหมดและการร่วมมือในการตัดสินใจ โดยสิ่งที่สำคัญของการประชุมปรึกษาหารือคือการเสนอข้อเสนอมุมมองหรือความคิดเห็น และการพูดคุยในการเสนอแนวคิดนั้นให้เป็นไปอย่างเป็นระบบและมีวิจาร์ณญาณ ทำให้สามารถสร้างข้อตกลงหรือสรุปผลที่มีประสิทธิภาพและยอมรับได้อย่างมีความสุจริตและเป็นธรรมจากทุกฝ่ายในชุมชน การเรียกประชุมหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอมีข้อดีหลายประการดังนี้ สร้างความเข้มแข็งและร่วมมือในชุมชน การประชุมอย่างสม่ำเสมอช่วยสร้างความเข้มแข็งและร่วมมือในชุมชน เนื่องจากสมาชิกทุกคนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินงานต่างๆ ที่ส่งผลต่อชุมชน สร้างการเข้าใจและความร่วมมือ การประชุมที่เป็นประจำช่วยสร้างการเข้าใจร่วมกันและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในชุมชน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ประชุมหมู่บ้านสม่ำเสมอช่วยในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การสร้างความโปร่งใสและความเชื่อถือ การเรียกประชุมอย่างสม่ำเสมอช่วยสร้างความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานของชุมชน ซึ่งทำให้สมาชิกในชุมชนมีความเชื่อถือและความมั่นใจในการบริหารจัดการ การสร้างสมาชิกใหม่และการรักษาสมาชิกเก่า การประชุมอย่างสม่ำเสมอช่วยสร้างโอกาสให้สมาชิกใหม่เข้าร่วมชุมชนและช่วยในการรักษาสมาชิกเก่าในชุมชน การสร้างนโยบายและกฎระเบียบ การประชุมหมู่บ้านสม่ำเสมอช่วยในการสร้างนโยบายและกฎระเบียบที่เหมาะสมสำหรับชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระเบียบ การเรียกประชุมหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างสัมพันธภาพและการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าไปข้างหน้า

การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบตามความถนัดภายในชุมชนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการพัฒนาและการดำเนินงานของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อดีที่สำคัญได้แก่การ

ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบตามความถนัดช่วยให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนถูกใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทรัพยากรการสร้างความเชี่ยวชาญ การแบ่งหน้าที่ตามความถนัดช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนสามารถพัฒนาความรู้และความเชี่ยวชาญในงานที่ตนทำได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทำให้มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพงานในชุมชนการสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา การแบ่งหน้าที่ตามความถนัดช่วยสร้างความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน โดยทำให้สมาชิกสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การแบ่งหน้าที่ตามความถนัดช่วยสร้างความเข้มแข็งและสัมพันธ์ภาพที่ดีในชุมชน ซึ่งทำให้มีความร่วมมือและสนับสนุนกันในการดำเนินงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบตามความถนัดในชุมชนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งหน้าที่ช่วยลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของชุมชน โดยทำให้แต่ละบุคคลมีความรับผิดชอบเฉพาะทางและมุ่งเน้นทำหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ การมีความรับผิดชอบที่ชัดเจนช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในชุมชน และส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของชุมชน การแบ่งหน้าที่ช่วยให้สมาชิกในชุมชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของของงานและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสร้างความสนับสนุนและความภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ลดความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชน เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความรับผิดชอบและหน้าที่ที่ชัดเจนในการดำเนินงาน สร้างสัมพันธ์ภาพและความเชื่อมั่นในชุมชน โดยที่สมาชิกแต่ละคนรู้ว่าการทำงานของตนมีความสำคัญและได้รับการยอมรับจากชุมชน สร้างความคุ้นเคยและเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งและทำให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานต่อไป

การมีความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการชุมชน มีความเชื่อถือและเชื่อมั่น ความโปร่งใสช่วยสร้างความเชื่อถือและเชื่อมั่นในคณะกรรมการชุมชน ชุมชนจะรู้สึกมั่นใจว่าคณะกรรมการจะดำเนินงานอย่างถูกต้องและโปร่งใสตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด การตัดสินใจที่ถูกต้อง การมีความโปร่งใสช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการตัดสินใจที่ถูกต้องและโปร่งใส คณะกรรมการจะต้องรับผิดชอบในการตัดสินใจต่างๆ และแสดงเหตุผลให้ชัดเจนแก่ชุมชน ความโปร่งใสในการใช้ทรัพยากร ความโปร่งใสช่วยในการใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการจะต้องรายงานการใช้ทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรให้กับชุมชนอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของชุมชน ความโปร่งใสช่วยสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน

กระบวนการตัดสินใจของคณะกรรมการ ชุมชนจะรู้สึกว่าคุณกรรมการพร้อมที่จะรับฟังและพิจารณาเสียงของพวกเขา การป้องกันการทุจริต ความโปร่งใสช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตและการประพฤติปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม การมีการเผยแพร่ข้อมูลและการดำเนินงานที่โปร่งใสช่วยป้องกันการกระทำที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกต้องในชุมชน

การบริหารจัดการชุมชนผ่านกลุ่มต่างๆ ในชุมชนมีข้อดีมากมายที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของชุมชนได้ รวมถึง การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ การให้กลุ่มแต่ละกลุ่มรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงช่วยลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของชุมชน การส่งเสริมความร่วมมือและความสัมพันธ์ คือ การทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ซึ่งส่งผลให้มีความร่วมมือและสนับสนุนกันในการดำเนินงานต่างๆ การส่งเสริมความรู้และความสามารถ การทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนพัฒนาความรู้และความสามารถในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มนั้นๆ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้กันระหว่างสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นการเพิ่มความรู้และสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การสร้างนโยบายและกฎระเบียบ การทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยให้มีการพัฒนานโยบายและกฎระเบียบที่เหมาะสมสำหรับชุมชน ซึ่งทำให้การบริหารจัดการชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระเบียบ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรสาธารณะ ภาครัฐ หรือภาคเอกชน ซึ่งส่งผลให้มีการสนับสนุนและความร่วมมือในการดำเนินงานต่างๆ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีระบบผู้อาวุโสในชุมชนช่วยสร้างความเชื่อถือในการกลั่นกรองประเด็นการปรึกษาหารือ ประสิทธิภาพและภูมิปัญญา ผู้อาวุโสมีประสบการณ์และภูมิปัญญาที่สะสมมาาก่อนในชีวิต ซึ่งทำให้พวกเขามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ ผู้อาวุโสมักเป็นตัวแทนของชุมชนที่มีความเชื่อถือไว้วางใจมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ดังนั้นการมีเสียงของผู้อาวุโสในกระบวนการกลั่นกรองประเด็นจึงมีน้ำหนักมาก การมีระบบผู้อาวุโสช่วยเสริมสร้างความเชื่อถือในกระบวนการกลั่นกรองประเด็น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ชุมชนบริหารจัดการความขัดแย้งในทางการศึกษาและการแก้ไขปัญหาในชุมชนได้อย่างเหมาะสม การเสนอเสียงของผู้อาวุโสในกระบวนการกลั่นกรองประเด็นช่วยให้มีความเป็นธรรมและเท่าเทียมในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนและเจริญรุ่งเรือง การมีระบบผู้อาวุโสช่วยสร้างความเข้มแข็งและสร้างสังคมที่มีความสามัคคีและความมั่นคงอย่างยั่งยืนในชุมชนมีการแบ่งระบบการดูแลเป็นระบบ

ย่อยทำหน้าที่ประสานงานเช่นคຸ້ມต่างๆในชุมชน และดำเนินการแลกเปลี่ยนการรับฟังความเห็นของสมาชิกให้เป็นไปอย่างทั่วถึงโดยไม่จำเป็นต้องนำทุกเรื่องเข้าในที่ประชุมของหมู่บ้าน โดยแสดงความคิดเห็นผ่านคณะกรรมการชุมหรือหัวหน้าคຸ້ມให้นำเรื่องร้องเรียนนี้ไปพูดในที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อสะดวกและรวดเร็วต่อการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาชุมชน

5) ประชาธิปไตยชุมชนแบบปกป้อง

ประชาธิปไตยชุมชนแบบปกป้องหมายถึงระบบการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการดำเนินงานของชุมชน โดยที่ระบบการบริหารจัดการนี้มุ่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในชุมชน และให้โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการดำเนินชีวิตของชุมชน รวมถึงการเสนอแนะ การตรวจสอบ และการเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในระบบประชาธิปไตยชุมชนแบบปกป้อง มีความเป็นอิสระในการแสดงออกและเสรีภาพในการเลือกตั้งและการเข้าร่วมกิจกรรมการเมืองของประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น เช่น การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน การตรวจสอบการใช้งบประมาณ และการดำเนินงานที่เกี่ยวกับพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ

ระบบประชาธิปไตยชุมชนแบบปกป้องส่งเสริมความเข้มแข็งและความร่วมมือในชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้เป็นอย่างดี โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งทางองค์กร การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคลและองค์กรในชุมชน และการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและความเป็นธรรมในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนในทางที่เป็นประโยชน์ทั้งสำหรับบุคคลและชุมชนโดยรวม

การสร้างภูมิคุ้มกันภายในชุมชนด้วยกลไกการสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากเป็นกระบวนการที่สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งและความทนทานให้กับชุมชนได้ด้วยกัน ข้อดีของการใช้กลไกการสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบประชาธิปไตยได้แก่การมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของ การสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบประชาธิปไตยส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเอง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชน การสร้างเสริมสร้างความรู้และการเข้าใจ ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวัฒนธรรมชุมชน สมาชิกในชุมชนจะได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสร้างการร่วมมือและความเข้าใจร่วมกัน การสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบประชาธิปไตยช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันและการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการและการ

ตัดสินใจ การส่งเสริมความเป็นอิสระและความเท่าเทียม การสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบประชาธิปไตย ช่วยส่งเสริมความเป็นอิสระและความเท่าเทียมให้กับสมาชิกในชุมชน โดยไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกตั้ง การแสดงออก หรือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน การสร้างสังคมที่เป็นอิสระและเป็นเลิศ การสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบประชาธิปไตยช่วยสร้างสังคมที่เป็นอิสระและเป็นเลิศที่สามารถรับมือกับความท้าทายและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีความยั่งยืน ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันภายในชุมชนด้วยกลไกการสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก เนื่องจากการสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชนในทุกๆ ด้าน

ผู้นำชุมชนสามารถนำจุดเด่นวัฒนธรรมชุมชนมาเป็นภูมิคุ้มกันของชุมชนได้โดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่นผู้นำชุมชนสามารถสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น การแสดงศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น การเสวนา การแสดงวัฒนธรรมพื้นเมือง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรมชุมชนและสร้างสมาชิกชุมชนให้รู้จักและรักษาวัฒนธรรมของตนเอง การสนับสนุนศิลปินและอาสาสมัครในชุมชน ผู้นำชุมชนสามารถสนับสนุนและส่งเสริมศิลปินและอาสาสมัครที่มีทักษะทางวัฒนธรรมในชุมชน โดยให้พวกเขามีโอกาสในการแสดงผลงานและสร้างงานศิลปะที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของชุมชน การสร้างเครือข่ายร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานท้องถิ่น ผู้นำชุมชนสามารถสร้างเครือข่ายร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานท้องถิ่น เช่น โรงเรียน มูลนิธิ หน่วยงานรัฐ หรือศูนย์วัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและเพิ่มโอกาสในการร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน การสนับสนุนการศึกษาเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรม ผู้นำชุมชนสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาทางวัฒนธรรมให้กับเยาวชนและสมาชิกในชุมชน โดยให้เขามีโอกาสในการศึกษาและสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น การสร้างโครงสร้างและกลไกการทำงานที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ผู้นำชุมชนสามารถสร้างโครงสร้างและกลไกการทำงานที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ซึ่งมองเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเข้าใจและการร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาและปกป้องวัฒนธรรมของตนเอง

การคัดเลือกตัวแทนหรือคณะกรรมการของชุมชนเพื่อทำกิจกรรมสาธารณะโดยการให้ความสำคัญกับความเป็นผู้นำที่ต้องผ่านการพิสูจน์ตัวเองจนได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน ผ่านการเสนอชื่อและเลือกตั้ง: สมาชิกในชุมชนสามารถเสนอชื่อและเลือกตั้งผู้นำหรือคณะกรรมการโดยสาธารณะ โดยผู้ที่เสนอชื่อจะต้องได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกในชุมชนในการเลือกตั้ง การออกคะแนนเสียง การให้สมาชิกในชุมชนมีสิทธิในการออกคะแนนเสียงเพื่อเลือกตั้งผู้นำหรือคณะกรรมการ โดยผู้ที่ได้รับจำนวนคะแนนเยอะที่สุดจะได้รับการเลือกเป็นตัวแทนหรือสมาชิกของคณะกรรมการ

การสนับสนุนและการรับรอง ผู้นำหรือคณะกรรมการที่มีผลงานและส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ อาจได้รับการสนับสนุนและการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นการรับรองความเป็นผู้นำที่มีความสามารถและคุณค่า การสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ผู้นำหรือคณะกรรมการที่แสดงความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการกิจกรรมสาธารณะของชุมชนจะสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในชุมชนได้มากขึ้น การคัดเลือกตัวแทนหรือคณะกรรมการด้วยวิธีการเหล่านี้จะช่วยให้ชุมชนมีผู้นำที่มีความสามารถและเชื่อมั่น เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมสาธารณะและประชาธิปไตยในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

สรุปได้ว่า รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยจากระดับล่างสู่ระดับบนของสังคม โดยการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน จะช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ แสดงความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพลังและความเข้มแข็งให้กับชุมชนในระยะยาว ซึ่งต้องมีการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยในระดับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพนั้น ยังคงต้องอาศัยการบูรณาการและการส่งเสริมในหลายปัจจัยและมิติ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับชุมชน และระดับนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพและความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วมและการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคในชุมชน นอกจากนี้ การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ และรัฐบาล ในด้านนโยบาย งบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ จะเป็นการสร้างบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับรากหญ้ามากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนและเสริมพลังให้กับชุมชนผ่านกลไกประชาธิปไตยในชุมชนดังกล่าว ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นสำคัญ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพพล อัครชาติ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “แนวทางการสร้างวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย” เป็นสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน พบว่า วิถี

วัฒนธรรมชุมชนสามารถส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยในชุมชนชาติพันธุ์พื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่ศึกษาการสร้างเกาะป้องกันชุมชน ที่เน้นการสร้างวัฒนธรรมชุมชน เป็นรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นประชาธิปไตย ในชุมชนชาติพันธุ์พื้นเมือง อีกทั้ง การพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน ต้องอาศัยการสร้างพื้นฐานความเป็นชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และการเป็นหนึ่งในวิถีวัฒนธรรมของชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจและการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยในชุมชน จากนั้น ข้อ 3 จุดที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทำงานชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดหลักในการสร้างประชาธิปไตยในชุมชน และสามารถนำไปสู่การพัฒนาการให้บริการสาธารณะ โดยการสร้างความรับผิดชอบของชุมชน การสร้างพลเมือง และการสร้างภาคประชาสังคม และประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ที่มีการเรียกประชุมสม่ำเสมอ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในชุมชน และการแบ่งการดูแลเป็นระบอบย่อย ซึ่งจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของสังคมขนาดเล็ก ในประเทศไทย ดังนั้น การใช้วิถีวัฒนธรรมชุมชนสามารถส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยในชุมชนชาติพันธุ์พื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่ศึกษาได้ โดยการสร้างประชาธิปไตยแบบปกป้องประชาธิปไตยแบบทางตรง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในชุมชนที่สำคัญและในที่สุดส่งผลไปสู่การพัฒนาตนเองของชุมชนในอนาคต

สกฤติ อีสริยานนท์ (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ความเป็นประชาธิปไตยในชุมชนชนบทของไทย กรณีศึกษาชุมชนในแถบลุ่มแม่น้ำบางปะกง” พบว่า ความเป็นประชาธิปไตยที่ถูกวัดในมิติวัฒนธรรมทางการเมือง มิติการจัดโครงสร้างทางสังคม และมิติโครงสร้างทางการเมืองนั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นประชาธิปไตย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านอาชีพ แหล่งรายได้ รายได้ และการติดตามข่าวสารทางการเมือง และการศึกษาความเป็นประชาธิปไตย ต้องเริ่มต้นจากความเชื่อที่ว่าความเป็นประชาธิปไตยไม่มีรูปแบบที่ตายตัว และความเป็นประชาธิปไตย ก็สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่ (space and time) ภายใต้บริบท (context) ความเชื่อ และโลกทัศน์ของผู้คนแต่ละกลุ่มในสังคม นอกจากนี้การวิเคราะห์ความเป็นประชาธิปไตยในชนบทต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความเป็นประชาธิปไตยที่หลากหลาย กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การข้ามพ้นการวิเคราะห์ความเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือการเลือกตั้ง และให้ความสำคัญกับปฏิบัติการสังคมของผู้คนในชนบทผ่านประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น

ภาวินี รอดประเสริฐ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยในชุมชน : กระบวนการขับเคลื่อนสังคม” พบว่า กระแสแนวคิดประชาธิปไตยแบบตะวันตก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อปี พ.ศ. 2475 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงมีการพัฒนาทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่อง จนเมื่อเกิดเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ในปี พ.ศ.2535 มีการเรียกร้องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิด “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ฉบับปี พ.ศ.2540 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ใช้สิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการท้องถิ่นร่วมกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเรียกรูปแบบการปกครองนี้ว่า “ประชาธิปไตยในชุมชน” (Community Democracy) ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความเป็นพลเมือง (Citizenship) ควบคู่กับการมอบอำนาจให้ผู้แทนในชุมชนทำหน้าที่แทนโดยผ่านกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนทุกระดับ ตำบลเหมืองใหม่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชุมชนที่นำแนวคิด และกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชน มาปรับใช้ในการขับเคลื่อนชุมชนและสังคม ถือได้ว่าเป็นชุมชนต้นแบบในการนำหลักประชาธิปไตยในชุมชนมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

อัศวศิริ ลาปี่อี และคณะ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “รูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมบนฐานประชาธิปไตยในชุมชน ศึกษากรณีการจัดตั้งสภาพแวดล้อมตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา” พบว่าการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตำบลควนรู มีรูปแบบการดำเนินงานด้วยการจัดการตนเอง 8 ระบบ 30 แหล่งเรียนรู้ผ่านเครือข่ายสภา พลเมืองตำบลควนรูที่เชื่อมร้อยกับการก่อรูปของการเมืองสมานฉันท์ในพื้นที่ โดย กระบวนการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมตำบลควนรูได้รับการยอมรับ จากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ซึ่งสะท้อนได้จากความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการรับรู้ในบริบททางการเมืองของกลุ่ม/องค์กรในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความสำคัญและความจำเป็นในการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อมตำบลควนรู ซึ่งภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพการทำงานของสภาพแวดล้อมตำบลควนรูสอดคล้อง กับแนวคิดประชาธิปไตยที่ประชาชนสามารถใช้อำนาจปกครองดูแลตนเองผ่านช่อง ทางที่กำหนดได้ อันเป็นผลจากการฝึกฝนให้มีการเรียนรู้และสร้างความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับฐานรากอย่างเข้มแข็ง รวมทั้งมีแนวทางพัฒนา กลไกการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตำบลควนรูภายใต้การมี ส่วนร่วมของภาคี

เครือข่ายที่ประกอบด้วยท้องถิ่น ท้องที่และสภาองค์กรชุมชนอย่าง มีคุณภาพ ภายใต้หลักสำคัญของการยกระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในพื้นที่ให้เป็นกำลังสำคัญของสังคมด้วยอุดมการณ์ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

อัครวิทย์ ศาสนพิทักษ์ (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนคลองตะเคียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา” วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการสภาพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา รวมทั้งศึกษาปัจจัยหนุนเสริมที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จจากการนำประชาธิปไตยระดับชุมชนสู่การพัฒนาศักยภาพของสภาพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของสภาองค์กรชุมชนและตัวแทนหน่วยราชการส่วนท้องที่ หน่วยละ 9 คน รวมทั้งสิ้น 27 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารจัดการสภาพลเมืองตำบลควนรูนับเป็นผลผลิตสำคัญของการก่อรูปจากการเมืองสมานฉันท์ ซึ่งมีขอบข่ายการดำเนินงานด้วยกลไก “การจัดการตนเอง 8 ระบบ 30 แหล่งเรียนรู้” นอกจากนี้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภาพลเมืองตำบลควนรูในลักษณะของการจัดการภาคีสาธารณะแบบใหม่จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยการเสริมสร้างอำนาจให้ประชาชนมีบทบาทผ่านช่องทางที่กำหนดไว้ร่วมกับองค์กรทางการเมืองทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการส่วนท้องที่และสภาองค์กรชุมชนอีกด้วย

วุฒิชัย มธยัสส์สิน (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย ในชุมชนบ้านศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย” พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามในชุมชนบ้านศรีสงคราม เทศบาลตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.24 ส่วนใหญ่อายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.90 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 27.30 และส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.92 และประชาชนในชุมชนบ้านศรีสงคราม เทศบาลตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวม มีความรู้ที่มีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 74.80 รองลงมาความรู้ระดับปานกลาง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 และความรู้น้อย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 ด้านเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเนื่อง กับความรู้ที่มีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ที่มีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในชุมชนบ้านศรีสงคราม เทศบาลตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย 1. ด้านรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีข้อเสนอแนะ อันดับแรก คือ ควรยึดถือเอาความคิดเห็นส่วนใหญ่มาเป็นหลักแต่ไม่ทิ้งความคิดเห็นส่วนน้อยมาเป็นประกอบในการตัดสินใจ 2. ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย มีข้อเสนอแนะ อันดับแรก คือ ควรมีความเชื่อมั่นให้ความสำคัญเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของบุคคล 3 ด้านวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มีข้อเสนอแนะ อันดับแรก คือ ควรรู้จักประนีประนอมรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เอาแต่ความคิดเห็นของตนเป็นสำคัญ มีช่องทางใดที่จะประสานความคิดของตนให้สอดคล้องหรืออะลุ่มอล่วยกับทรรศนะของผู้อื่นได้ยอมทำเพื่อป้องกันความรุนแรง ไม่ยึดมั่นในความคิดของตนอย่างไม่ยอมแก้ไขและต้องใช้เหตุผลให้มากที่สุด ยอมรับการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี

ชัยยนต์ เครือนวน (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในชุมชนท้องถิ่นไทย: ประสบการณ์จากภาคสนาม” พบว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือผ่านตัวแบบของสภาภาพ เป็นเวทีในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มชนชั้นนำในตำบล ซึ่งมีลักษณะพิเศษสองประการ คือ ประการแรกเป็นเวทีของการปรับตัวทุกซ์ เล่าสุขและแสวงหาทางออกร่วมกัน ดังนั้น เวทีแห่งนี้จึงไม่ใช่เวทีของการโต้เถียงโดยใช้เหตุผลเพื่อหักล้างเหตุผล ประการที่สองเป็นเวทีที่ไม่มีการเจตจำนงในการช่วงชิงพื้นที่หรืออำนาจทางการเมือง แต่ผลจากการพูดคุยกลับกลายเป็นข้อผูกมัดทางการเมือง ที่หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่จะต้องปฏิบัติและนำมารายงานต่อสภาภาพประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในรูปแบบนี้ เกิดขึ้นจากเงื่อนไขเชิงโครงสร้างในตำบลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงหน่วยงานเดียว ไม่สามารถตอบโจทย์หรือแก้ไขปัญหาหรือจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบการณ์การทำงานของผู้นำในการขับเคลื่อนสภาภาพ หลังจากการจัดตั้งและขับเคลื่อนสภาภาพกลายเป็นองค์กรที่ไม่เป็นทางการในตำบลแต่มีบทบาทที่เป็นทางการหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเป็นเวทีสาธารณะในระดับตำบล, เป็นเวทีในการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆในตำบล เป็นกลไกในการสร้างภาคีเครือข่ายของผู้นำชุมชนในระดับตำบลและเป็นเครื่องมือที่เสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะของรัฐ

Mahma, S., & Pouaree, S (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของชุมชน บ้านอ่าวอุดม: จากความขัดแย้งสู่การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวเรือพาณิชย์และชุมชน” พบว่า แนวทางของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือที่เกิดขึ้นในชุมชน ในช่วงแรกเป็นการเริ่มปรับเปลี่ยนวิธีจัดการกับปัญหา สร้างเครื่องมือเพื่อให้เกิดการพูดคุยและรับฟังกันโดยรูปแบบการ

ปรึกษาหารือเป็นไปในแบบเวทีอภิปรายปัญหา และช่วงหลังจากการเกิดขึ้นของธรรมนูญชุมชนบ้านอ่าวอุดม มีการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการเพื่อทำงานติดตามและตรวจสอบการทำงานของท่าเรือ สร้างพื้นที่ในการพูดคุยเป็นประจำทุกเดือน รูปแบบของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในช่วงที่ 2 เป็นไปในรูปแบบวงเสวนาปัญหาชุมชน และผลการศึกษาพบว่าเงื่อนไข คือ ผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาที่ในที่สุดนำไปสู่กระบวนการพูดคุยและแก้ปัญหา ร่วมกันการมีเครื่องมือที่ดีและมีเป้าหมายร่วมกัน โครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมือง ความเข้มแข็งของกลุ่มแกนนำ Time - space สร้าง Trust ลักษณะทางกายภาพของชุมชน ท่าทีของบริษัท และการเปิดท่าเรือให้ชุมชนเข้าไปตรวจสอบและเครือข่ายภายนอกมีผลต่อการเกิดขึ้นของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

Lupien, P (2018) ได้ศึกษาเรื่อง “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและชนกลุ่มน้อย: เปิดพื้นที่ใหม่ที่ครอบคลุมหรือสร้างความไม่เท่าเทียมกัน และการทำให้เป็นประชาธิปไตย” พบว่า ความสำคัญของการดำเนินการพิจารณาอย่างรอบคอบและครอบคลุมเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของชนกลุ่มน้อยในโครงการริเริ่มการมีส่วนร่วมของพลเมือง แนวทางปฏิบัติหลักที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น การสร้างกระบวนการพิจารณาที่ชัดเจน การสนับสนุนพลเมืองชนกลุ่มน้อยผ่านองค์กรประชาสังคมในท้องถิ่น และการจงใจเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มความครอบคลุม และกลไกการมีส่วนร่วมที่ประสบความสำเร็จมีคุณลักษณะร่วมกัน เช่น การจัดสรรเวลาอย่างเท่าเทียมกันสำหรับผู้เข้าร่วม กระบวนการตัดสินใจโดยสมัครใจ และขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้แน่ใจว่ามีการสื่อสารด้วยความเคารพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจโดยสมัครใจ จะทำให้แน่ใจได้ว่าเสียงของชนกลุ่มน้อยจะถูกรวมเข้ากับการพิจารณา ตรงกันข้ามกับระบบการลงคะแนนเสียงข้างมากที่สามารถกลบฝังมุมมองของชนกลุ่มน้อยได้ การบังคับใช้ขั้นตอนเหล่านี้และช่องทางในการร้องทุกข์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาสภาพแวดล้อมที่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ การฝึกอบรมทักษะการพูดในที่สาธารณะและทักษะอื่นๆ ช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับบุคคลที่อาจรู้สึกหวาดกลัวในสาธารณะความครอบคลุมยังคงเป็นเรื่องที่ทำนายเนื่องจากมีอุปสรรคมากมาย แต่ความพยายามแบบกำหนดเป้าหมายเพื่อดึงดูดและรับรู้ถึงความคับข้องใจของชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ถือเป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำในระดับรัฐสูงสุดจะต้องหลีกเลี่ยงภาษาที่สร้างความแตกแยกที่ตอกย้ำทัศนคติแบบเหมารวมเชิงลบ การวิจัยชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจะต้องมีวิวัฒนาการเพื่อรวมเอาความเหลื่อมล้ำเข้าด้วยกัน โดยคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ของอัตลักษณ์ทางสังคมและพลวัตของอำนาจต่างๆ กลไกการมีส่วนร่วม ซึ่งมักออกแบบมาเพื่อจัดการกับการกีดกันทางเศรษฐกิจและสังคม จะต้องคำนึงถึงมิติอื่นๆ ด้วย เช่น เชื้อชาติและเพศ เพื่อให้เกิดความครอบคลุม

อย่างแท้จริง เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของกลไกการมีส่วนร่วมสำหรับชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้แนวปฏิบัติที่ชัดเจนและครอบคลุมซึ่งจัดการกับมิติของการกีดกันทางสังคมในหลากหลายมิติ การบูรณาการกรอบการทำงานแบบแยกส่วนเข้ากับทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยให้แน่ใจว่าเสียงของพลเมืองทุกคนได้รับการรับฟังและเคารพ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจที่เท่าเทียมและครอบคลุมมากขึ้น

Berman, B. J (2010) ได้ศึกษาเรื่อง “กลุ่มชาติพันธุ์และประชาธิปไตยในแอฟริกา” พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามปฏิรูปประชาธิปไตยในแอฟริกาในช่วงยี่สิบปีที่ผ่านมาและความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ โดยพบว่าความพยายามเหล่านี้มักทำให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้นแทนที่จะลดลง โดยเฉพาะการเกิดความขัดแย้งเรื่องชาติพันธุ์ ที่คุกคามระเบียบสังคมและความสามัคคีในสังคมหลายเชื้อชาติ สรุปได้ว่าประการแรก ตรวจสอบโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์แอฟริกันตั้งแต่มยุคอาณานิคม โดยเน้นบทบาทของรัฐและตลาดและการตอบสนองของสังคมแอฟริกา ประการที่สอง พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ อาณานิคม และหลังอาณานิคม รวมถึงการเมืองแบบ 'บิกแมน' และการอุปถัมภ์ที่เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างชุมชนชาติพันธุ์กับรัฐ ประการที่สาม วิเคราะห์ลัทธิชาตินิยมและชาติพันธุ์ในแอฟริกาที่มุ่งเน้นการควบคุมกลไกของรัฐ ประการที่สี่ ยืนยันว่า 'การปฏิรูป' เสรีนิยมใหม่ของรัฐและตลาดนำไปสู่ความเสื่อมถอยทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งเสริมความแตกแยกทางชาติพันธุ์และบ่อนทำลายความเป็นประชาธิปไตย สุดท้าย ประการที่ห้า วิเคราะห์ความขัดแย้งของอโตคโทนีในสี่ประเทศที่ต่างกัน โดยสัมพันธ์กับวิกฤตเศรษฐกิจ ความเสื่อมโทรมของสังคมที่เพิ่มขึ้นและความเหลื่อมล้ำในประเทศที่คาดว่าจะเป็ประชาธิปไตย

Baker, A., Scarritt, J. R., & Mozaffar, S (2016) ได้ศึกษาเรื่อง “ประชากรศาสตร์ชาติพันธุ์การเมืองและประชาธิปไตยในแอฟริกาตอนใต้ทะเลทรายซาฮารา การทำให้เป็นประชาธิปไตย” พบว่าความท้าทายของแอฟริกาเกิดจากองค์ประกอบที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่ในบทความนี้เราได้ระบุการจัดการเฉพาะภายในภูมิทัศน์ทางชาติพันธุ์ที่หลากหลายของทวีปนี้ซึ่งได้เป็นที่สนับสนุนสำหรับระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์การเมืองขนาดใหญ่ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็นกลุ่มย่อยทางการเมืองชาติพันธุ์ที่สามารถระบุตัวได้ ได้แสดงให้เห็นถึงอัตราความสำเร็จที่สูงกว่าในการสถาปนาและดำรงไว้ของระบบประชาธิปไตยระลอกที่สาม เมื่อเทียบกับประเทศที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ประเภทอื่นๆ การปรากฏตัวของกลุ่มใหญ่ช่วยเอาชนะปัญหาการประสานงานเชิงกลยุทธ์ที่มักเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันในระบอบประชาธิปไตยอย่างสันติ และการมีอยู่ของกลุ่มย่อยที่ซ้อนกันภายในกลุ่มใหญ่ช่วยลดความกลัวการกีดกันอย่างถาวรในกลุ่มเล็กๆ โดย

สรุปได้ว่ารูปแบบกลุ่มแบ่งขนาดใหญ่ (LDG) สำหรับระบบประชาธิปไตยอาจขยายไปไกลกว่าแอฟริกา ข้อเสนอเกิดจากประเทศประชาธิปไตยที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติมากที่สุด ในเอเชียบางแห่ง สนับสนุนแนวคิดนี้ ตัวอย่างเช่น ชาวฮินดูส่วนใหญ่ในอินเดียแบ่งย่อยตามวรรณะ และความเป็นพันธมิตรระหว่างชาวฮินดูและมุสลิมวรรณะล่างเป็นเรื่องปกติ ในทำนองเดียวกัน ชาวชาวเกือบส่วนใหญ่ของอินโดนีเซียถูกแบ่งย่อยตามศาสนา และประชากรเมลานีเซียนของปาปัวนิวกินีก็รวมกลุ่มกัน เป็นกลุ่มใหญ่ในระดับที่สูงกว่า ตัวอย่างเหล่านี้บ่งชี้ว่ารูปแบบ LDG อาจเอื้อต่อระบบประชาธิปไตยในภูมิภาคอื่นๆ เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่าสังคม LDG สนับสนุนประชาธิปไตย นอกแอฟริกาอย่างไรนั้น จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ทางวิชาการเพิ่มเติมเกี่ยวกับชาติพันธุ์ในระดับต่างๆ ของการไม่แบ่งแยก

Adeney, K (2021) ได้ศึกษาเรื่อง “เราจะสร้างแบบจำลองประชาธิปไตยทางชาติพันธุ์ได้อย่างไร? การประยุกต์ใช้กับอินเดียร่วมสมัย ชาติและชาตินิยม” งานชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพื่อระบุระดับของประชาธิปไตยในกลุ่มชาติพันธุ์ของอินเดีย โดยใช้วิธีผสมผสานทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยประเมินผ่านนโยบายการต่อต้านชาวมุสลิมของอินเดีย ซึ่งสรุปได้ว่าประชาธิปไตยในอินเดียมีความล้มเหลวในการที่จะปกป้องชนกลุ่มน้อยในอินเดีย

2.5 กรอบแนวคิด

จากวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ซึ่งประกอบด้วยสามข้อ คือ ศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์วิทยานิพนธ์ทั้งสามข้อข้างต้น โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชน พิจารณาประกอบกับแนวคิดเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท และบริบทเงื่อนไขทางสังคม การเมืองของพื้นที่ 8 อำเภอของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรายละเอียดของการสังเคราะห์สรุปได้ดังนี้

2.5.1 รูปแบบประชาธิปไตยในชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประกอบกับแนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ โดยภายใต้ทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวมีประเด็น

ย่อยที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์รูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

- การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวางแผน การกำกับ ติดตาม การตรวจสอบการทำงาน ร่วมกันระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และชุมชน ตั้งแต่ขั้นตอนของการรับฟังประเด็นปัญหา การวิเคราะห์ ประเด็นปัญหา การอภิปรายโต้เถียง การตัดสินใจทางการเมือง การลงคะแนนเสียง การนำนโยบาย หรือข้อปฏิบัติไปในเชิงรูปธรรม และการตรวจสอบประเมินผล

- การจัดให้ประชาชนและชุมชน มีความสามารถในการวางแผน

- การสะท้อนความต้องการของชุมชน

- การให้ชุมชนเป็นหน่วยพื้นฐานในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทของประชาชนมีบทบาท การใช้ อำนาจของประชาชนโดยตรง แบบมีส่วนร่วม ประชาชนเป็นผู้เริ่มการกระทำจากระดับฐานล่างของ ชุมชน ยึดเอาชุมชนเป็นแกนกลาง ชุมชนชาวบ้านมีบทบาทสำคัญมากกว่าบุคคล ภายนอก โดยยึด หลักการที่อำนาจของประชาชน มีอยู่ในตัวประชาชน และสามารถนำออกมาใช้ได้โดยตรง

- การให้ความสำคัญกับความเสมอภาค กระบวนการที่ให้ประชาชน คนจน คนรวย คนทุกคน ขึ้น ทุกกลุ่มอาชีพ ทุกเพศทุกวัย มาใช้สิทธิของตนในสะท้อนปัญหาและความต้องการของตน

- การปรึกษาหารือ เพื่อตอบสนองประโยชน์สาธารณะ

- การให้ชุมชนมีความรับรู้ในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในฐานะสมาชิกของ สังคม

- การเน้นที่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน แนวคิดประชาธิปไตยแบบ ปรึกษาหารือที่มีการถกเถียงเพื่อหาความสมเหตุสมผลของสาธารณะที่มีใช้ความสมเหตุสมผลส่วนตัว

- การมีกระบวนการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

- การเกิดขึ้นบนฐานคุณค่าจารีตประเพณีของชุมชน

- การสรรหาคณะคนเก่งให้เป็นผู้นำที่มีหน้าที่รับใช้ประชาชนด้วยฉันทามติของชุมชน

- การมีตัวแทนของกลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มโรงสีรวม กลุ่มอนุรักษ์ป่า และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาอื่น ๆ

- การเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้รู้ภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำ ทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชนท้องถิ่น เข้ามาร่วมใช้เวทีพูดคุยเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ท้องถิ่นร่วมกัน

- การจัดให้ชุมชนท้องถิ่นมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีเวทีกลางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ที่เปิดพื้นที่ให้กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ

- การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชน อาทิเช่น ตัวแทนของกลุ่มองค์กร ชุมชนต่าง ๆ ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ กลุ่มคนที่มีความตั้งใจทำสิ่งดี ๆ เพื่อชุมชน หรือคนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ

- การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และลดปัญหาความขัดแย้งแบ่งฝ่ายในชุมชน

- การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตัดสินใจทางการเมืองในระดับต่าง ๆ โดยไม่เฉพาะเจาะจง เพียงการเลือกตั้งเท่านั้น

- การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลสาธารณะ

- การมองการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะกระบวนการเพื่อการเสริมทักษะในการเรียนรู้ ด้วยตนเองของภาคประชาชนที่พลเมืองจะเรียนรู้ถึงผลกระทบและยอมรับการตัดสินใจแบบรวมหมู่

- การลดสายการบังคับบัญชาภายในพรรคการเมืองจากสูงมาต่ำ (hierarchical structure) โดยควรเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจของพรรค ตัวผู้นำของพรรคควรจะเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากสมาชิกพรรค

- การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสฝึกทักษะการเข้ามีส่วนร่วมในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการทำงานของรัฐบาล ซึ่งทักษะนี้จะสามารถนำมาใช้ในการเข้ามีส่วนร่วมในระดับชาติได้

- การส่งเสริมการกระจายอำนาจไปสู่การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสฝึกฝนทักษะการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยตรงได้

- การส่งเสริมการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรทางสังคมต่างๆ เช่น ครอบครัวยุวชน เพื่อทำให้ประชาชนได้มีโอกาสนำทักษะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสถาบันสังคม อันเป็นการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนมาเป็นทักษะการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ซึ่งทำให้สังคมมีความเท่าเทียมอย่างแท้จริงในด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม

- การตัดสินใจร่วมกันของชุมชนควรเน้นออกมาในรูปของการมีความเห็นพ้องต้องกันมากกว่า การตัดสินใจที่เกิดจากการลงคะแนนเสียง

- การเพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

- การมีความยืดหยุ่นได้ คือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส และคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม

- การกำหนดให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถมีบทบาทที่สำคัญทางการเมือง เช่น การเรียกคืนโดยการถอดถอน/ปลดจากตำแหน่ง (Recall) การริเริ่มเสนอแนะ (Initiatives) นโยบาย กฎหมาย โดยประชาชนสามารถเสนอแนะนโยบายร่างกฎหมายรวมทั้งมาตรการใหม่ ๆ ได้ การทำประชาพิจารณ์ (Public Hearings) หรือการแสดงประชามติ (Referendum หรือ Plebesite) เพื่อเฝ้าตรวจสอบ และควบคุมการทำงานของผู้แทน

2.5.2 กระบวนการของประชาธิปไตยในชุมชน มีประเด็นย่อยที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

- การทำให้เกิดขึ้นซึ่งกระบวนการทางการเมืองที่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยประกอบด้วย ประชาชนปัจเจกบุคคล และกลุ่มของประชาชน กลุ่มสังคมการเมือง รวมทั้งการพิจารณาเงื่อนไขหลักอื่นๆเช่นหลักการหรือระเบียบ กลไกหรือเครื่องมือของรัฐ สภาพสังคมเศรษฐกิจ เช่น ระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบเสรี

- การสร้างระบบการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมือง (political stability)

- การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองหรือสร้าง commitment แบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนโดยทั่วไป โดยอาจดำเนินการผ่านรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น ดำเนินการในรูปแบบของแผนแม่บทสำคัญ เช่น (1) แผนเค้าโครงหรือแม่บทเกี่ยวกับการสร้างความเป็นประชาธิปไตยในทุกมิติ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การดูแลตรวจสอบสถาบันทางการเมือง การดูแลตรวจสอบและติดตามการทำงานของระบบราชการ (2) แผนเค้าโครงวิธีการหล่อหลอมทางสังคม เพื่อให้เกิดการนำแผนตามที่จะมีขึ้นไปสู่การปฏิบัติ (implementation) ให้เกิดผลการจะพัฒนาทางการเมืองจึงควรเริ่มต้นด้วยการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยการให้การศึกษาและการพัฒนาทักษะการสร้างวัฒนธรรมนั้นทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชน (civic education) แล้วจึงนำไปสู่การพัฒนาในมิติอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาการเมืองต่อไป

- การปลูกฝังค่านิยมและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแก่เยาวชนรุ่นหลัง เพื่อส่งเสริมความคงอยู่และยั่งยืนของประชาธิปไตย โดยอาจดำเนินการดังนี้

ก) สร้างหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการให้การศึกษาทางการเมืองที่เป็นทั้งรูปแบบการเรียนรู้จากการรับรู้ (cognitive domain) และการให้การศึกษาทางการเมืองกับเยาวชน ทั้งในระดับปัจเจกชน กลุ่มและองค์กรของเยาวชน

ข) การปรับปรุงแนวทางการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตย เช่น จัดห้องเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศให้ทุกคนมีส่วนร่วม ครูรับฟังเด็กมากขึ้น กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์/ทำงานเป็นทีมในการเรียนการสอนเพิ่มการใช้ Role-play ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ค) การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาเยาวชนประชาธิปไตยในท้องถิ่นจากสถานศึกษาของท้องถิ่น โดยดำเนินการในระดับหมู่บ้านอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 10 คนต่อหมู่บ้าน เพื่อหนุนเสริมกระบวนการทางประชาธิปไตยของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง

ง) การให้เยาวชนของสถานศึกษาของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อปลูกฝังความรักในประชาธิปไตย และความรักในถิ่นเกิด และความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น

จ) การจัดการประกวดเยาวชนสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตย ในสถานศึกษา/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีเงินรางวัลหรือปัจจัยกระตุ้นเป็นสิ่งจูงใจ พร้อมทั้งกำหนดให้เป็น KPI ในการประเมิน LPA ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การประกวดจัดอันดับและให้รางวัล

ฉ) การพัฒนา “ยุวประชาธิปไตย” ในโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นผู้นำในการเผยแพร่ องค์ความรู้และเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมในโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช) การตั้งสถานักเรียน สภาเยาวชน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในระดับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับชุมชน และระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ฌ) การส่งเสริมหรือเพิ่มบทบาทสภาเด็กและเยาวชนโดยกำหนดให้การทำประชาคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมด้วยทุกครั้ง และสร้างสภาเด็กและเยาวชนให้เกิดขึ้นในทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่งเสริมให้รวมตัวกันเป็นระดับจังหวัด และระดับประเทศ และให้การส่งเสริมให้ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศเป็นตัวแทนในคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นด้านการศึกษา ด้านสิทธิสวัสดิการของเด็กและเยาวชน

ซ) การสร้างเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตยเพื่อต่อยอดการใช้เครือข่ายเยาวชนในการเผยแพร่ และพัฒนาประชาธิปไตย และสร้าง “เยาวชนอาสาประชาธิปไตย” ให้เยาวชนเป็นผู้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้ปกครองเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย

- การปลูกฝังค่านิยมและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแก่ประชาชนโดยทั่วไป เพื่อส่งเสริมความคงอยู่และยั่งยืนของประชาธิปไตย โดยอาจดำเนินการดังนี้

ก) การให้ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ ในหลายโอกาสโดยผ่านสื่อต่างๆ

ข) การให้การศึกษาทางการเมืองแก่กลุ่มประชาชนทุกระดับ อาทิ การจัดอบรมให้ความรู้ การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกทางการเมืองที่ถูกต้อง

- การพิจารณาถึงเนื้อหาข้อมูลที่จะปลูกฝังหรือให้การศึกษาที่ครอบคลุม โดยอาจประกอบด้วยด้านต่างๆ เช่น ด้านการอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความรับผิดชอบทางสังคม ศีลธรรม และจริยธรรม ซึ่งเป็นรากฐานเบื้องต้นของการเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ด้านการสร้างการตื่นตัวทางการเมือง โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคมเพื่อกล่อมเกล่าปัจเจกชนไม่ให้แปลกแยกจากการเมือง ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่เพิกเฉยต่อสังคมและปัญหาต่าง ๆ รอบตัว เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวที่พร้อมรับรู้และมีปฏิกิริยาต่อปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และมีจิตใจสาธารณะที่จะวิเคราะห์แสดงออกทางความคิดเห็นให้กับสังคม และด้านการมีความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่เกี่ยวกับสถาบันการเมือง ตลอดจนการดำเนินงานของระบอบประชาธิปไตย

- การส่งเสริมให้เกิดการจัดกระบวนการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยสู่ประชาชนที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ และมีช่องทางที่ประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สะดวก รวดเร็วและหลายช่องทาง ได้แก่ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน องค์กร ปกครองท้องถิ่น รัฐหรือกลไกรัฐ การเรียนรู้จากสังคมแวดล้อม ผ่านสื่อทุกประเภท อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต

- การจัดตั้งกองทุนพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในระดับประชาชนทั่วไปและระดับเยาวชน เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น โดยเงินกองทุนอาจมีที่มาจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเงินสนับสนุนจากรัฐบาลส่วนกลาง เช่น เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

- การสร้างและพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เป็นวิทยากรเฉพาะทาง ผู้เชี่ยวชาญเรื่องกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตย สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความเข้าใจองค์ความรู้ประชาธิปไตย

- การจัดให้มีเวทีภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรม กระบวนการประชาธิปไตยระหว่างเครือข่าย

- การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาชุดองค์ความรู้ สื่อการเรียนการสอน การศึกษาดูงาน และการสร้างสรรค์ การพัฒนากิจกรรมเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ในกระบวนการประชาธิปไตย

- การนำแนวทาง/รูปแบบ/วิธีการ Best Practice ทั้งจากต่างประเทศ และในประเทศ เช่น ญี่ปุ่น หรือ ประเทศในยุโรป มาปรับใช้เป็นหลักสูตรในโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้นักรมีวินัย สร้างพื้นฐานประชาธิปไตยและการนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- การจัดให้มีแนวทางการประเมิน การกำกับติดตาม การตรวจสอบ การดำเนินการ ประชาธิปไตยโดยประชาชน ที่หลากหลาย

ก) การจัดให้มีเครื่องมือประเมินการดำเนินการด้านประชาธิปไตยในหน่วยงานภาครัฐ

ข) การส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยของ หน่วยงานภาครัฐอย่างเหมาะสม

ค) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยทั้งในระดับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับส่วนกลาง ผ่านกระบวนการของสภาท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชน มีความกระตือรือร้นและสนใจในกระบวนการเสนอกฎหมายและร่วมรับฟังในการประชุมสภาท้องถิ่น

ง) การกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนกลาง รายงานผลการให้ประชาชนร่วมเสนอกฎหมายและร่วมรับฟังการประชุมสภาให้ผู้กำกับดูแลรับทราบ

จ) การวางแผนทางการประชาสัมพันธ์สิทธิหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการให้ ประชาชนเข้าร่วมเสนอกฎหมายและร่วมรับฟังการประชุมสภา

ฉ) การสร้างกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกสภา โดยให้ประชาชนในพื้นที่ เป็นผู้ประเมิน

ช) การพัฒนารูปแบบ มาตรการ กลไกเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบ ติดตามการทำงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การพัฒนาระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศโซเซียลมีเดียที่เป็นระบบที่ประชาชนสะดวก เข้าถึงง่าย เป็นธรรม และทันสมัย

- การสร้างนวัตกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เช่น การให้ใช้ เทคโนโลยีที่ราคาถูก แหม่นยำ เข้าถึงได้ เพื่อการประเมินสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่นโดยประชาชน

อย่างถูกต้องแม่นยำ พร้อมนำนวัตกรรมมาใช้ในการกระบวนการเลือกตั้ง เช่น ในการลงคะแนนเสียงให้มีความถูกต้องแม่นยำ และนับคะแนนโดยใช้เครื่องประมวลผล หรือการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลผู้มีสิทธิการเลือกตั้งให้สามารถใช้สิทธิข้ามเขตได้

- การจัดทำคู่มือด้านการปฏิบัติงานประชาธิปไตย เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจและผู้แทนชุมชนเข้าไปตรวจสอบกระบวนการประชาธิปไตยต่างๆได้ เช่น การจัดการเลือกตั้ง หรือควรให้มีการประกาศประวัติของผู้สมัครอย่างเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนได้ตรวจสอบ และคัดค้านโต้แย้งการลงสมัคร และควรจัดสร้างคู่มือและแนวทางปฏิบัติให้สมาชิกสภาท้องถิ่นรับรู้บทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนเอง

- การแสวงหาความร่วมมือกับเครือข่ายประชาธิปไตย ทั้งในระดับชาติหรือนานาชาติเพื่อการเรียนรู้ และยกระดับการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันเรียนรู้ และพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน เพื่อการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน ตามกรอบความเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาประเทศ และทิศทางการปฏิรูปประเทศ

2.5.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชาธิปไตยในชุมชนและสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยในชุมชน ประเด็นย่อยที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชาธิปไตยในชุมชนและสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยในชุมชน ในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง คือ

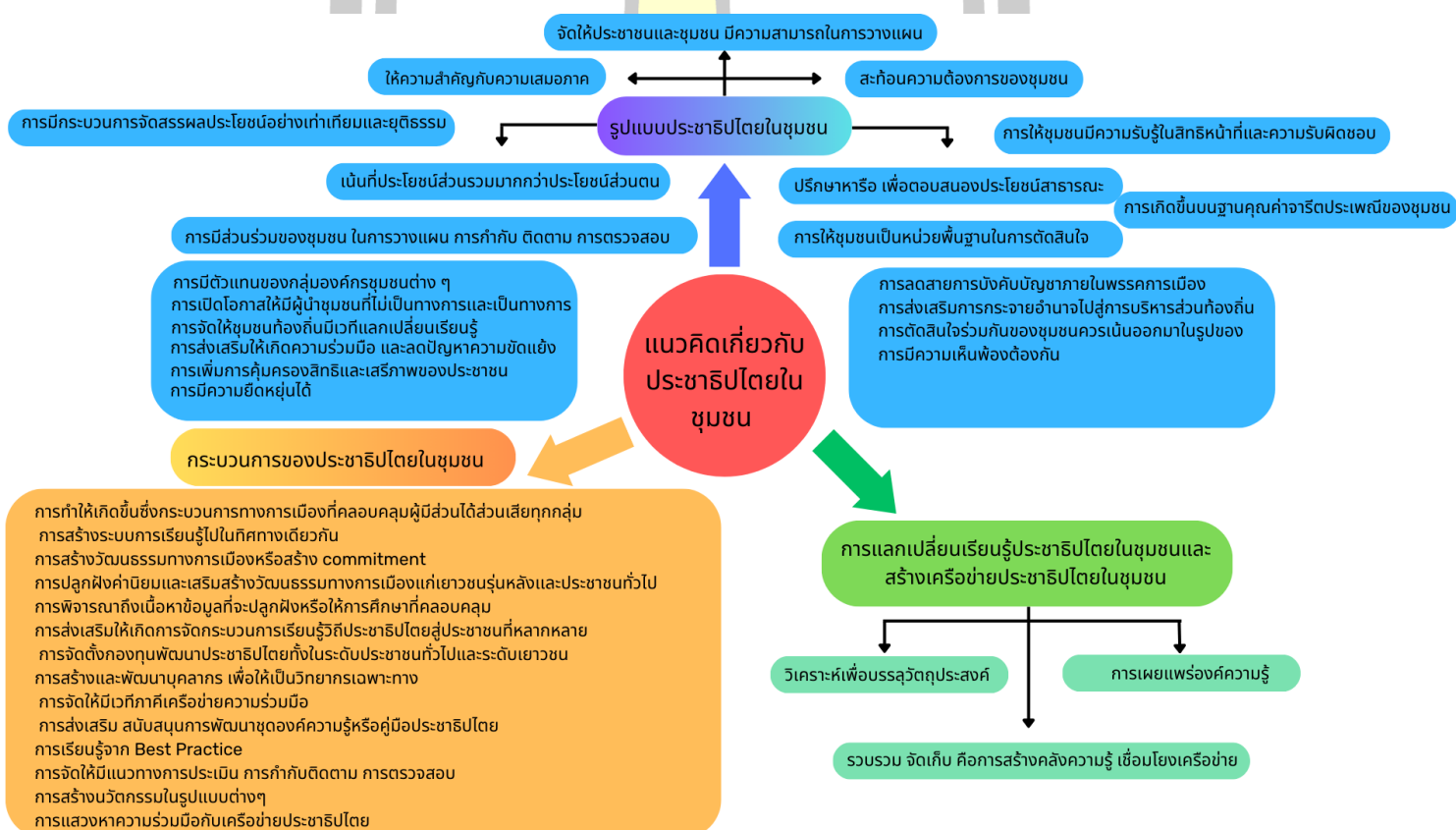
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

รวบรวม จัดเก็บ คือการสร้างคลังความรู้ เชื่อมโยงเครือข่าย ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดเก็บอย่างระบบ เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และเพื่อผู้ใช้ประโยชน์สามารถเอาไปใช้ได้จริง โดยอาจจัดเก็บความรู้ไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ในลักษณะเรื่องเล่า หรือคำพูดที่เร้าใจ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ เกิดแรงบันดาลใจ หรือในลักษณะเป็นบันทึกที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วสรุปเป็นประเด็นสำคัญ หรือความรู้ในลักษณะที่เป็นส่วนที่อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งอยู่ในรูปแบบของเอกสาร การอ้างอิงถึงตัวบุคคล หรือผู้เชี่ยวชาญ ที่เรียกว่า References หนังสือ ตำรา เป็นต้น รวมถึงองค์ความรู้ที่มาจากตัวบุคคล เช่น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

วิเคราะห์ เพื่อประมวลวัตถุประสงค์ คือ (1) รู้ว่า คืออะไร ซึ่งเป็นความรู้ในเชิงการรับรู้ (2) รู้วิธีการ ซึ่งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ โดยสามารถกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ทิศทางของการจัดการความรู้ กำหนดเส้นทางที่จะเดินไป (3) รู้เหตุผล ซึ่งเป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ใน

เชิงเหตุผลที่ซับซ้อน ซึ่งอยู่ภายใต้เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้ในระดับนี้สามารถพัฒนาได้บนพื้นฐานของประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา และ (4) ใส่ใจกับเหตุผล ซึ่งเป็นความรู้ในลักษณะการสร้างสรรค์ มีเจตจำนง แรงจูงใจและการปรับตัวเพื่อความสำเร็จ

การเผยแพร่องค์ความรู้ โดยมีขั้นตอนคือ (1) เผยแพร่ความรู้ผ่านการสนับสนุนจากเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เช่น การเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน การนำระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการติดต่อ และเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในและระหว่างหน่วยงาน (2) เริ่มต้นการแลกเปลี่ยน เผยแพร่ความรู้จากการทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยก่อนเป็นลำดับแรก โดยควรเป็นบรรยากาศที่สบายๆ มีความเป็นกันเอง ไม่เกร็ง ไม่เครียด และไม่เป็นทางการมากนัก (3) กลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ควรเป็นกลุ่มเล็กๆ ควรใช้วิธีการเล่าเรื่อง ที่เกิดขึ้นจริง โดยผลักดันเล่าความสำเร็จ ความภูมิใจ ซึ่งถ้าเป็นเรื่องของความสำเร็จต้องเล่าให้ละเอียดว่าเพราะอะไรจึงทำให้ได้รับความสำเร็จ

รูปภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ (2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และ (3) เพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source of Data) ที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาและจากการลงพื้นที่ภาคสนามในชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ และข้อมูลแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source Data) โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสืบค้นเอกสารวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรณีศึกษาในชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีลักษณะตามที่ต้องการศึกษาจากจำนวน 8 อำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทอาศัยอยู่ ได้แก่ อำเภอมัญจาคีรี อำเภอสมเด็จ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนาคู อำเภอเขาวงและอำเภอกุฉินารายณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งใช้ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์ทั่วไป (General interview) และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group interview) เพื่อรวบรวมแหล่งข้อมูลภาคสนามที่หลากหลายประกอบการวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมายของข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และในขณะเดียวกันก็นำข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากข้อมูลแหล่งทุติยภูมิ มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์หาทฤษฎีเปรียบเทียบจากบริบทของภาษาที่เรียบเรียงขึ้นจากข้อมูลเชิงพรรณนาของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องในการใช้พรรณนาในการแสดงผลการวิจัย

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 100 คน โดยใช้เกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) กล่าวคือผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจหรือมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชน

ท้องถิ่น และเพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียงโดย แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 80 คน ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการ ผู้นำชุมชน ประธานชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าคุ้ม ประธานกลุ่มและสมาชิก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มการเงินชุมชน และประชาชนทั่วไปที่เป็นชาติพันธุ์ผู้ไท

3.1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น จำนวน 20 คน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเกี่ยวข้องในลักษณะนักวิชาการ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ข้าราชการ หัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการ ที่เคยทำงานวิจัย ทำโครงการ ทำกิจกรรมร่วมกับชาว ชาติพันธุ์ผู้ไท

3.2 ระยะเวลาในการวิจัย

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ระหว่างเดือนมิถุนายน 2566 - พฤษภาคม 2567 โดยมีการดำเนินการ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยใน ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไท แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ และแนวทางการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชน ในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

3.2.2 เขียนข้อเสนอเค้าโครงร่างวิทยานิพนธ์

3.2.3 สอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์

3.2.4 พัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

3.2.5 ยื่นขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

3.2.6 วางแผนลงพื้นที่ ติดต่อประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้อง

3.2.7 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม

3.2.8 จัดหมวดหมู่ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล

3.2.9 จัดทำรูปเล่ม และนำเสนอข้อมูลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

3.2.10 เผยแพร่ผลงานการวิจัยในวารสารงานวิชาการ” และแก้ไขสารบัญและเลขหน้า ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่แก้ไขใหม่

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย

1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลในศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และเพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียงโดย เครื่องมือนี้ใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการที่เป็นชาวผู้ไท ผู้นำชุมชน ประธานชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าคุ้ม ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มการเงินชุมชน และประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท เป็นการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เอง

2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบและลุ่มลึก ข้อมูลที่ได้ครอบคลุมในประเด็นหลากหลาย เครื่องมือนี้ใช้กับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ เกี่ยวข้องในลักษณะนักวิชาการ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ข้าราชการหัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการ ที่เคยทำงานวิจัย ทำโครงการ ทำกิจกรรมร่วมกับชาวผู้ไท เป็นการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เอง

3) สัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความหลากหลายในกลุ่มบริบททางในชุมชน หรือตำแหน่งในชุมชน เช่น กลุ่มชาวบ้านทั่วไปที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท กลุ่มคณะกรรมการและผู้นำชุมชน ซึ่งในการแยกการสัมภาษณ์กลุ่มจำแนกตามบทบาทและตำแหน่งชุมชน อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวชาติพันธุ์ผู้ไท มีความเชื่อในการเคารพและเชื่อฟังผู้ฟัง จึงมีความจำเป็นในการแยกกลุ่มสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่หลากหลาย และเป็นการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เอง

ผู้วิจัยมีการสร้างเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

2) คัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้ตั้งประเด็นคำถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) นำเครื่องมือที่แก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะสามารถตอบคำถามการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการศึกษาเอกสารที่มีการบันทึกไว้ในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารจากงานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงาน ของทางราชการ ทั้งในรูปแบบเอกสาร copy print และทางอินเทอร์เน็ต

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีลำดับขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

- 1) จัดทำหนังสือเพื่อประสานงานผู้ให้ข้อมูล เช่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัวบุคคล
- 2) ส่งหนังสือพร้อมติดต่อบริษัทงาน นัดหมายกำหนดการในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้

ข้อมูล

3) ลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่

- 3.1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)
- 3.2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)
- 3.3) สัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview)

3.4.3 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ หากพบข้อผิดพลาด ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองอีกครั้ง จนกว่าข้อมูลที่ได้จะถูกต้องสมบูรณ์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร (Document Analysis) และข้อมูลภาคสนาม (Field Study) เป็นหลักในการวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนการจัดกระทำดังต่อไปนี้

3.5.1 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ทั่วไป และสัมภาษณ์แบบกลุ่ม โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

3.5.2 กำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ทั่วไป และสัมภาษณ์แบบกลุ่ม โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

3.5.3 กำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ทั่วไป สัมภาษณ์แบบกลุ่ม โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

3.6 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลภาคสนาม เพื่อแสดงผลสรุปที่เป็นรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และเพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง โดยนำเสนอข้อมูลด้วยแผนภาพตาราง หรือไดอะแกรมประกอบการอธิบาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเรื่องประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การใช้เทคนิคแบบกรณีศึกษา ในชุมชนชาติพันธุ์ที่มีลักษณะตามที่ต้องการศึกษา จำนวน 8 อำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทอาศัยอยู่ ได้แก่ อำเภอก้ามวง อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนาคู อำเภอเขาวงและอำเภอกุฉินารายณ์ ใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 100 คน ทั้งจากการสืบค้นเอกสารวิชาการ งานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์ทั่วไป (General interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) เพื่อรวบรวมแหล่งข้อมูลภาคสนามที่หลากหลายประกอบการวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมายของข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และนำข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์วาทกรรมเปรียบเทียบจากบริบทของภาษาที่เรียบเรียงขึ้นจากข้อมูลเชิงพรรณนาของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการใช้พรรณนาในการแสดงผลการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอนและผลการวิจัยมีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ และความเข้าใจกับคำว่าประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

ส่วนที่ 2 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

โดยผลการวิจัยมีดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานและความเข้าใจของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

4.1.1 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

4.2 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

4.2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

4.2.2 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

4.4 แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

4.1 ข้อมูลพื้นฐานและความเข้าใจของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

4.1.1 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

เพื่อทำความเข้าใจในบริบทและลักษณะพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ทราบข้อมูลอันเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้แบบสัมภาษณ์ และเพื่อให้ทราบว่าในกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะที่เป็นชาวผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นมีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนเพียงใด

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 51 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 23 และกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อาศัยในชุมชนนานถึง 26 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 58 และจากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดนั้น คิดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จำนวน 80 คน และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นจำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่เป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20 และเป็นประชาชนทั่วไปกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทไม่ได้รับบุอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 18 และผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีตำแหน่งหรือมีบทบาทนำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 37 และผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามตำแหน่ง/ บทบาทในชุมชนของผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง/บทบาทในชุมชน	กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จำนวน (คน)	กลุ่มชาติพันธุ์ อื่น จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ผู้นำชุมชน,ประธานชุมชน,กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	15	-	15.0
2.ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	5	-	5.0
2.หัวหน้าคุ้ม	9	-	9.0
3.นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	8	-	8.0
4.นายอำเภอ,ปลัดอำเภอ,หัวหน้าส่วนราชการ	3	8	11.0
5.นักวิชาการ,ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวผู้ไท	2	7	9.0
6.ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่ม อาชีพ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มการเงินชุมชน	20	-	20.0
7.ประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์	18	5	23.0
รวม	80	20	100.0

ที่มาของข้อมูล : ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว (2567 : สัมภาษณ์)

4.2 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

เงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน คือ การที่ชุมชนได้มีความเข้าใจและสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนนั้น ไปพร้อมๆกับกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ออกแบบคำถามสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึงความเข้าใจของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์และในขณะเดียวกันเพื่อให้ทราบว่าชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ทั้ง 8 อำเภอนั้น มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนอย่างไร นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ทราบว่ารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนใดบ้างที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในพื้นที่ 8 อำเภอจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักๆ คือ ความเข้าใจของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ และรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ และพบว่ามีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เฉพาะชาวผู้ไท จำนวน 80 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นชาวผู้ไทส่วนใหญ่นั้น มีความเข้าใจและทราบถึงบทบาทของประชาธิปไตยในชุมชน โดยสามารถยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนประกอบได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถอธิบายนิยามความหมายของคำว่าประชาธิปไตยในชุมชนได้อย่างชัดเจนตามความหมายในเชิงวิชาการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก) ประชาธิปไตย หมายความว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน กล่าวคือจากคำสัมภาษณ์ที่เป็นชาวผู้ไท พบว่า ประชาธิปไตย หมายถึง การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการปัญหาต่างๆในชุมชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ประชาธิปไตยในความคิดของผมคือ การได้มีส่วนร่วมต่างๆในการออกความคิดเห็น ในการบริหารท้องถิ่นที่ดีหรือการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ทุกสิ่งทุกอย่างก็เป็นประชาธิปไตยถ้าเราเอาตัวคนหลายๆมารวมตัวกันมีการรักถกกัน มีการให้ความเห็นกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1

“ทุกคนมีสิทธิ์มีเสียงที่จะแสดงออกได้และมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม เป็นการที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกัน และไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมประโยชน์จากตนเองและส่วนรวม และทำให้ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสออกความคิดเห็นเสนอแนะต่อผู้นำชุมชน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 15

“ผมว่ามีจุดเริ่มต้นที่ดี ที่เริ่มต้นที่ชุมชน ผมคิดว่าให้คนได้ตระหนักถึงความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในทุกๆ มิติในชุมชน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 41

“ในบริบทที่ผมเป็นผู้นำ ความชัดเจนของประชาธิปไตยอาจแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของกลุ่มหรือชุมชน โดยการประชุม หรือมีความรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องเศรษฐกิจและการบริหารจัดการภายในชุมชน เช่น ในกรณีของการจัดการสถานที่สาธารณะ หรือการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 55

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 64

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 75

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 81

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 88

นอกจากการให้ชุมชนมีส่วนร่วมแล้วยังมีผู้ให้สัมภาษณ์บางคนที่ยินยอมว่า ประชาธิปไตยนั้นคือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่ดำเนินการผ่านตัวแทน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมคิดว่า ก็เป็นเรื่องที่ดีที่การที่เราคนมาร่วมตัวกันแล้วก็หาความคิดให้มีส่วนร่วมให้คนออกความคิดเห็น มันเป็นเรื่องพื้นฐานอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นในเรื่องการสร้างเครือข่ายจะตามมา ถ้าเราเอาพี่น้อง

ประชาชนมาออกความคิดเห็นในเวทีต่างๆได้ และในการจัดเวทีทุกครั้ง พี่น้องชาวภูไทจะไม่ค่อยกล้าออกความคิดเห็นเท่าไรในการจัดประชุมที่เป็นเวทีที่เป็นทางการหรือการที่มีคนเยอะๆเพราะฉะนั้นพี่น้องจะออกความคิดเห็นได้ก็ต่อเมื่อจับกลุ่มเล็ก ๆ คุยกันเอง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการแสดงความคิดเห็นผ่านตัวแทนที่กล้าพูด กล้าทำ” ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 42

ข) ประชาธิปไตย คือ การเคารพในเสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์บางคนได้นิยามความหมายของประชาธิปไตยในชุมชนที่เพิ่มเติมจากการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การนิยามว่าประชาธิปไตยในชุมชนนั้น ต้องให้การให้เน้นเสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ประชาธิปไตยก็คือการยอมรับในเสียงส่วนมาก ถ้าสมมุติเสียงส่วนใหญ่ว่ายังงี้เสียงส่วนน้อยก็ต้องยอมรับ มีความเสมอภาค รับฟังความคิดเห็นทุกคนมีระบบต่างๆ มีมติอย่างไรในการลงมติจัดงาน เน้นเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนในการมีส่วนร่วม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8

“ประชาชนในพื้นที่ต้องรับฟังความคิดจากเสียงส่วนใหญ่ เคารพเสียงส่วนมาก และหมู่บ้านส่วนมากก็จะอยู่ข้างเสียงส่วนมาก ให้ความร่วมมือกันดีเป็นกันเองไปตามเสียงส่วนใหญ่ ถ้าอันไหนไม่ถูกต้องก็จะคัดค้านให้มันถูกต้อง เป็นการใจเสียงข้างมาก ไม่ว่าจะประชุมอะไรจะฟังเสียงข้างมากเป็นหลักและนำมาลงมติร่วมกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 19

“การบริหาร เป็นการเอาเสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจร่วมกันและส่วนมากเดินตามคำสั่งผู้นำ มีความเคารพกันเอง และมีความเคารพในตำแหน่งสูงสุดในนามผู้นำหมู่บ้าน ในการประชุมหมู่บ้านหรือพัฒนาในด้านต่างๆของหมู่บ้านจะมีมติในเสียงส่วนมากเป็นหลัก ทำตามสบายหรือทำตามความสมัครใจไม่มีใครบังคับ เป็นการทำตามระบบที่มี”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 28

“มีความร่วมมือให้ความช่วยเหลือกันมีการลงมติใช้เสียงส่วนมากเป็นหลัก มีสิทธิเท่าเทียมกัน ใช้สิทธิตนเองให้เป็นประโยชน์ ในที่ประชุมหากเรามีปัญหาหรือต้องการสิ่งใด สามารถชี้แจงของข้อมติเสียงส่วนมาก ในกรณีเสียงส่วนน้อยในที่ประชุมจะน้อมรับฟังเพื่อได้ตรงตรง ทุกคนต้องมีสิทธิความเท่าเทียมกันและมีมติในเสียงส่วนมาก”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 33

“ในความเข้าใจของดิฉัน ประชาธิปไตยก็คือการยอมรับในเสียงส่วนมาก ถ้าสมมติเสียงส่วนใหญ่ว่า
ยังงเสียงส่วนน้อยก็ต้องยอมรับ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 45

“พอมองว่าการใช้ประชาธิปไตยในชุมชน คือ มีการออกเสียงร่วมกัน การใช้กันเสนอความคิดเห็นเวลา
ที่มีกิจกรรมก็จะมีการประชุมในการเอาเสียงข้างมากกับคนในชุมชนมาร่วมมาออกความคิดเห็น
ร่วมกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 50

“ในความเข้าใจของแม่ก็คืออยู่ในการปกครองชุมชน ให้ความคิดเห็นของชุมชนและฟังเสียงส่วนใหญ่
ของคนในชุมชนและเสียงส่วนน้อยเราก็ต้องรับฟังไม่ใช่ไม่รับฟัง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 67

“มันต้องให้ความร่วมมือกันดีเป็นกันเองไปตามเสียงส่วนใหญ่ ถ้าอันไหนไม่ถูกต้องก็จะคัดค้านให้มัน
ถูกต้อง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 78

“การบริหาร เป็นการเอาเสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจร่วมกันและส่วนมากเดินตามคำสั่งผู้นำ มีความ
เคารพกันเอง และมีความเคารพในตำแหน่งสูงสุดในนามผู้นำหมู่บ้าน ในการประชุมหมู่บ้านหรือ
พัฒนาในด้านต่างๆของหมู่บ้านจะมีมติในเสียงส่วนมากเป็นหลัก”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 79

นอกจากประชาธิปไตยจะหมายถึง การรับฟังเสียงส่วนมากแล้วยังมีผู้ให้สัมภาษณ์บางคน
ขยายความเพื่อเติมคือ ที่ให้ได้มาซึ่งเสียงส่วนมากนั้นก็สามารถดำเนินการผ่านการลงมติ ดังคำ
สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ประชาธิปไตยในชุมชนของผู้ใหญ่จะเป็นการโหวตลงมติ ถ้าลงมติสมมติว่าโหวตแพ้ คนไหนที่
แพ้ก็จะมีก็นำมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งในรอบต่อไป”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 82

ค) ประชาธิปไตย หมายความว่า การเคารพซึ่งกันและกัน การรับฟังเสียงของทุกฝ่าย โดยรับฟังทั้งเสียงส่วนมากและเสียงส่วนน้อย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ประชาธิปไตยคือให้เกียรติกัน การเคารพซึ่งกันและกัน จึงจะเป็นประชาธิปไตย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5

“ในความเข้าใจก็คืออยู่ในการปกครองชุมชน ให้ความคิดเห็นของชุมชนและฟังเสียงส่วนใหญ่ของคนในชุมชนและเสียงส่วนน้อยเราก็ต้องรับฟังไม่ใช่ไม่รับฟัง ให้มีความเคารพซึ่งกันและกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11

“พูดถึงเรื่องการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขายสิทธิขายเสียง ในชุมชนควรมีการคัดเลือกและให้ชาวบ้านมีสิทธิ์ออกเสียงได้ ให้ชาวบ้านมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นทั้งด้านดีและไม่ดี แต่เราต้องเคารพเสียงข้างมากในชุมชน ถึงจะเป็นเสียงข้างน้อยก็ตามเราต้องเคารพสิทธิ์เสียงซึ่งกันและกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 29

“ประชาธิปไตยในความคิดแม่ คือ ความเสมอภาค และรับฟังความคิดเห็นทุกคน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 47

ง) ประชาธิปไตย ในความหมาย ที่ครอบคลุมมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น กล่าวคือนอกจากความหมายของประชาธิปไตยข้างต้น ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนยังให้นิยามความที่เพิ่มเติมครอบคลุมมิติมากยิ่งขึ้น โดยรวมถึงการระบุว่าอำนาจการปกครองมาจากประชาชน การให้ความสำคัญกับการมีอิสระและเสรีภาพ การให้ความสำคัญกับบริบทวัฒนธรรมในสังคม เช่น การเคารพความอาวุโสของผู้เฒ่าในสังคม ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมมองว่าการเข้าใจประชาธิปไตยในความคิดของชาวบ้านมีความหลากหลายตามบริบทและประสบการณ์ของแต่ละชุมชน ในบางกรณี ประชาธิปไตยสามารถถูกมองเป็นระบบการปกครองที่เชื่อในการมีอำนาจมาจากประชาชน โดยมีการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการของรัฐบาล อีกบางครั้ง ประชาธิปไตยอาจหมายถึงการมีอิสระและเสรีภาพในสังคมที่สูงขึ้น ที่ให้โอกาสและสิทธิในการแสวงหาความสุขและความก้าวหน้าตามความเชื่อและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลโดยตรง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 52

“ในมุมมองของผมมองว่าประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีลักษณะและชนชั้นการปกครองที่เคร่งครัด คือเคารพความอาวุโสเป็นลำดับแรกในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ก็คือให้เกียรติผู้ที่มีอายุมากที่สุดก่อนไม่ว่าคนรุ่นหลังจะมีความรู้ความสามารถมากขนาดไหนแต่ก็ยังคงให้เกียรติในคนรุ่นหลังที่มีอายุมากกว่าเพราะว่าประชาชนคนผู้ไทเชื่อว่าผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีประสบการณ์มากกว่า เห็นได้จากพิธีกรรมต่างๆคนที่เป็นพ่อจ๋ายอายุมากแต่ก็ยังทำหน้าที่นั้นอยู่จากความเชื่อและความเคารพของประชาชน ซึ่งผมมองว่ามันก็เป็นกระบวนการประชาธิปไตยของการมีส่วนร่วมในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีความศรัทธาในตัวผู้นำที่อาวุโส เช่นในบางพื้นที่ของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทอาศัยอยู่ ได้มีการจัดการเลือกตั้งเกิดขึ้นแต่เป็นการเลือกตั้งแบบประชาตนิยมมือของประชาชนซึ่งสิ่งที่ผมเห็นก็คือประชาชนเลือกผู้ที่มีอายุมากที่สุดหรืออาวุโสสูงสุด เป็นการปกครองในชุมชนเชิงประเพณีประชาธิปไตยอีกอย่างหนึ่ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 76

การสัมภาษณ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์เกี่ยวกับความหมายของ "ประชาธิปไตยในชุมชน" พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่สามารถนิยามความหมายของคำว่าประชาธิปไตยในชุมชนได้ แต่สามารถอธิบายตามความเข้าใจและยกตัวอย่างเชิงประจักษ์ในชุมชนโดยเมื่อพิจารณาจากคำสัมภาษณ์จะเห็นว่า "ประชาธิปไตยในชุมชน" ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ นั้นเน้นไปที่แนวคิดของการมีส่วนร่วมและการมีอิสระในการตัดสินใจของชุมชนเอง เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นกลางและความร่วมมือในชุมชน เพื่อการพัฒนาและการดำเนินชีวิตที่ดีของสมาชิกทุกคนในชุมชนนั้นๆประชาธิปไตยในชุมชนมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การวางแผนพัฒนาหรือการตั้งนโยบายที่ส่งผลต่อชุมชน โดยประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนั้น อีกทั้งยังเน้นความเท่าเทียมของสมาชิกในชุมชนในการตัดสินใจ ซึ่งหมายความว่าทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นตามที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นๆ ประชาธิปไตยในชุมชนยังเน้นการสร้างสังคมที่มีความยั่งยืน โดยการสร้างฐานรากที่มีความเข้มแข็งและมีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการตัดสินใจและการดำเนินงาน ซึ่งชุมชนจะมีอิสระในการเลือกวิธีการจัดการและพัฒนาตนเองตามความต้องการและความสำคัญของชุมชนนั้นๆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ ร่วมคิด ร่วมทำ ไม่ว่าจะเกิดประโยชน์กับตัวเองหรือส่วนร่วม ได้รับรู้รับทราบและได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และการเป็นอิสระนี้จะช่วยให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นตามความต้องการของชุมชนนั้น

ดังนั้น ประชาธิปไตยในชุมชนไม่ได้เป็นแค่การให้สิทธิแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นกลางและความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาและการดำเนินชีวิตของชุมชนที่มีความยั่งยืนและมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการดำเนินงานในทุกขั้นตอน

4.2.2 รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ทราบถึง 3 ประเด็นย่อยเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การมีอยู่ของรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น มีความรู้และทราบถึงการมีอยู่ของรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสามารถอธิบายถึงรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มผู้ไท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก) รูปแบบของประชาธิปไตยชุมชนที่ดำเนินการผ่านกลุ่มทางสังคมและกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ในรูปแบบของคุ้ม กลุ่มอาชีพ และกลุ่มกิจกรรมอื่นๆในชุมชน โดยจะมีผู้นำของแต่ละคุ้มของแต่ละกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมต่างๆเป็นหลัก รวมทั้งการแจ้งข้อมูลต่างๆให้สมาชิกของคุ้มทราบ โดยการมีมติร่วมกันโดยผู้นำของคุ้มนั้น จะมาจากการเลือกตั้งของหมู่บ้านซึ่งมีการอยู่ในตำแหน่งเป็นวาระ โดยในการปฏิบัติหน้าที่นั้นไม่มีค่าตอบแทน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มี คือรูปแบบในชุมชนถูกแบ่งออกเป็น 4 คุ้ม คุ้มละ 35 หลังคาเรือน เวลาประชุมในแต่ละเดือน คณะกรรมการหมู่บ้านก็เป็นที่ปรึกษาของผู้ใหญ่บ้านรวมถึงหัวหน้ากลุ่มต่างๆ หัวหน้ากลุ่มกับหัวหน้าคุ้มมีความแตกต่างกัน คือ 1.กลุ่ม คือกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มสตรีจักสาน กลุ่มเงินล้าน กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มกองทุนกลาง กลุ่มวิสาหกิจ 2.คุ้ม มี 4คุ้ม การบริหารจัดการในหมู่บ้าน ผู้นำจะมีการจัดสรรงานในแต่ละด้านให้ครบทุกด้านก่อนจะดำเนินการในงานนั้นๆ หากมีการเบิกถอนเงินจากกองทุนกลางของหมู่บ้านและพัฒนาในวาระต่างๆจะต้องมีการแจ้งให้ทราบเพื่อการรับรู้และมีมติร่วมกันจึงจะเบิก

ถอนเงินจากทางธนาคารได้ การเลือกตั้งของหมู่บ้าน การเลือกตั้งหัวหน้าคุ้มของหมู่บ้าน 1วาระ ต่อ 4ปี ไม่มีเงินเดือน มีเพียงเบี้ยเลี้ยงในแต่ละงาน ผู้ช่วย 1วาระ 5ปี และไม่มีการซื้อสิทธิซื้อเสียงหรือการจ่ายเงิน แต่มีการเลี้ยงเพื่อเป็นการตอบแทน ในกรณีเลือกตั้งผู้แทน สส. ส่วนมากคนภูไทจะเลือกอยู่ที่ไม่การขอส่วนบุคคลไม่เกี่ยวกับพรรค”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1

ข) มีรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชน โดยการเลือกตั้งผ่านประชาคมหมู่บ้าน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไป

“มี รูปแบบการเลือกตั้งผ่านประชาคมหมู่บ้าน ชี้แจงโครงการหรือการประชุมเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ไม่มีการชี้แจงโดยตรงแก่ลูกบ้านและลูกบ้านส่วนมากไม่ค่อยออกไปประชาคมส่วนมากจะฟังจากการประกาศประชาสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนโครงการจะเป็นการประชุมพูดคุยของหัวหน้าแต่ละฝ่ายเท่านั้น(ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน) ในกรณีไม่มีคนไปร่วมประชุม ชาวบ้านจะยึดมติของเสียงส่วนใหญ่”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5

“มี ในรูปแบบของความร่วมมือและสามัคคีประชุมหมู่บ้าน หากมีโครงการจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเข้าร่วมตัวเพื่อลงมติในเรื่องต่างๆในกรณีที่มียกเสียงฝ่ายค้าน คณะกรรมการผู้นำจะมีการอธิบายให้รู้ถึงเหตุผลและหลักการให้ฝ่ายค้านส่วนน้อยเข้าใจเหตุผลในเรื่องนั้นๆ ในการเลือกตั้งผู้นำชาวบ้านเลือกจะมองถึงผลงานความสามารถในทางแก้ปัญหาหรือการพัฒนาเป็นหลัก แต่ถ้าหากมีการจ่ายทรัพย์สินชาวบ้านจะรับไว้แต่การตัดสินใจเลือกผู้นำจะเลือกความดีเป็นหลัก”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 13

“มี ผ่านรูปแบบประชาสัมพันธ์ ผ่านการประชุมประชาคม ผ่านการเลือกตั้ง เช่นกันเลือกตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน วาระ ละ1ปี ต่อครั้ง มี 4 หมู่ 1 8 11 15 ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการกลางจะมี 8 หมู่บ้านละ2 กรรมการคุ้ม การประชุมในกรณีเสียงส่วนน้อยจะถือว่าตกลง ในการเลือกตั้งส่วนใหญ่ชุมชนไม่ค่อยยอมรับผู้นำที่เป็นผู้หญิงเท่าไรนัก”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 17

“มี มีรูปแบบผ่านการเลือกตั้ง คือการเลือกไม่มีการบังคับให้เลือก แต่เป็นการเลือกโดยสมัครใจ ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียงหรือรับเงินแต่อย่างใด จะเป็นตัวแทนกลุ่มไปฟังประชุมกับหัวหน้าชุมชนก่อน แล้วกระจายข่าวให้ประชาชนมีส่วนร่วมก่อนแล้วรับ และเป็นการสร้างความเข้าใจให้ไปในทิศทางเดียวกันในการบริหารจัดการ ผ่านการประชาคมหมู่บ้านหรือผ่านการประชุม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9

นอกจากนั้น การยกมือเพื่อหาเสียงส่วนมาก ก็เป็นอีกหนึ่งรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนที่เกิดขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบเวลาที่มีการประชุมของผู้นำในหมู่บ้านก็จะมีการประชุมสัมพันธลงมารับฟังประชุมประจำเดือน ถ้าตกลงอะไรกัน ต้องได้รับความเห็นชอบ แล้วก็ยกมือเพื่อหาเสียงส่วนมาก แล้วก็คำว่าเสียงส่วนมากนี้จะต้องมาตัดสินในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆภายในชุมชน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 44

ค) มีกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชนที่มาจากการเลือกตั้งของคนในชุมชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีอะไรก็ให้คนในหมู่บ้านเสนอแสดงความคิดเห็นและหาผู้นำชุมชนไปสอบถามเมื่อมีการประชุมลงไปไว้ แล้วเสนอในที่ประชุมในหมู่บ้านเราให้ตัดสินในการลงมติ อีกส่วนหนึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทหน้าที่เยอะที่สุดเราจะตั้งถ้ามีเรื่องมีอะไรเราจะเลือกตั้งคณะกรรมการมา ในตำแหน่งก็จะมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และมีนักการเมืองท้องถิ่น จะมีนายก สธ. เทศบาล และจะมีคนที่ชาวบ้านเคารพนับถือจากชาวบ้าน และจะมีประธาน อสม. กลุ่มอสม. กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 50

ง) มีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมและตามโอกาสต่างๆ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในชุมชนมีกระบวนการประชาธิปไตย อย่างเช่น มีการประชุมประจำเดือนในทุกๆเดือน ว่าในชุมชนมีปัญหาอะไรก็จะให้เสนอแนะว่า พี่น้องอยากให้ชุมชนของเราเป็นแบบไหนที่ต้องการและแสดงความคิดเห็นได้ในที่ประชุม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 53

“มีการประชุมผู้ใหญ่บ้านจะให้ข้อคิด และให้ชาวบ้านเสนอความคิดเห็นเป็นประชาคม มีการเลือกตั้งเบื้องต้นมีการใช้กระบวนการประชาธิปไตย ทุกคนมีส่วนร่วมผ่านหอกระจายข่าว และการเกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่วนกระบวนการจะเป็นการสร้างผ่านการรับรู้เช่นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้สิ่งต่างๆ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 58

จ) มีรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในชุมชนต้องมีทั้งกระบวนการและรูปแบบประชาธิปไตยอยู่แล้วค่ะ แต่รูปแบบคงจะเป็นในเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่คนส่วนใหญ่ได้คิด ทำ เข้ามารับรู้ ส่วนกระบวนการคงเป็นการสร้างการรับรู้ของคนในชุมชน ผ่านกระบวนการต่างๆเช่นการประชาสัมพันธ์การประชุมสัมมนาการถ่ายทอดการอบรมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ สู่ลูกหลาน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 68

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า มีรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีความหลากหลายของรูปแบบและกระบวนการที่มีอยู่ภายในชุมชนนี้ แต่ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก โดยรูปแบบและกระบวนการเหล่านี้มักจะเน้นไปที่การประชุมและการตัดสินใจในระดับชุมชน การมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการที่ชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดนี้นิยมนำมาใช้ในการตัดสินใจสำคัญๆ โดยการเสนอข้อเสนอมติและการให้ความเห็นจากสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่ถูกต้องและมีความเข้าใจในทุกภาคส่วนของ เช่น การเลือกตั้งผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการประชาธิปไตยนี้ โดยมีการให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมและความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกผู้นำที่เป็นอิสระและมีความชอบธรรมจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการได้รับการยอมรับในชุมชนและการมีอยู่ของกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนที่มีความหลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ การบริหารจัดการเป็นประสิทธิภาพยังเน้นความเป็นธรรมและการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในกระบวนการเลือกตั้งผู้นำ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ชัดเจนในการบริหารจัดการและการพัฒนาในระดับชุมชนกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์เน้นไปที่การมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของชุมชนในการพัฒนาและการบริหารจัดการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยให้

ความสำคัญกับความเป็นธรรมและการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการเลือกตั้งผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน

2) รูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น มีความรู้และทราบถึงรูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสามารถอธิบายถึงรูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มผู้ไทได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ก) รูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ พุทธถึงการหาเสียงในลักษณะของการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและระบบเครือญาติในการคัดเลือกผู้นำ

“มี 3 รูปแบบ 1.ก็คือรูปแบบของการซื้อเสียง 2.จะเป็นรูปแบบเครือญาติ ถ้าเป็นรูปแบบเครือญาติก็คือเอาเฉพาะญาติตัวเอง 3.จะเลือกจากคนที่ตัวเองชอบจริงๆ อย่างเช่น ผลประจักษ์จากชุมชน ผู้แทนคนนั้นสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนเราได้ไหม และวิสัยทัศน์ของผู้แทนจะมาพัฒนาอะไรให้กับชุมชนเรา และเลือกประโยชน์ให้ตนเองว่าเลือกผู้แทนคนนี้ได้รับประโยชน์จากเขาอย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 13

“เลือกแบบคนไหนที่สามารถพัฒนาหมู่บ้านของเราได้เป็นหลักๆ ที่ประชาชนมีเหตุอะไรก็สามารถเข้าไปพูดคุยด้วยได้เข้าถึงได้ ไปเสนอข้อปัญหาด้วยได้ และมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และส่วนมากใครที่มาหาบ่อยๆชาวบ้านเขาจะเลือกแบบนั้นถ้าใครเข้าไม่ถึงชาวบ้าน เขาก็จะไม่เลือกด้วยเช่นกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 14

“เลือกแบบคนไหนที่สามารถพัฒนาหมู่บ้านของเราได้เป็นหลักๆ ที่ประชาชนมีเหตุอะไรก็สามารถเข้าไปพูดคุยด้วยได้เข้าถึงได้ ไปเสนอข้อปัญหาด้วยได้ และมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และส่วนมากใครที่มาหาบ่อยๆชาวบ้านเขาจะเลือกแบบนั้นถ้าใครเข้าไม่ถึงชาวบ้าน เขาก็จะไม่เลือกด้วยเช่นกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 92

ข) ลักษณะรูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนของชาวผู้ไทอีกส่วนหนึ่ง คือ การมีอัตลักษณ์ของตนเองในการคัดเลือกผู้นำเข้ามา โดยจะไม่เลือกบุคคลอื่นที่ไม่เป็นคนผู้ไทโดยกำเนิดมาเป็นผู้นำโดยเด็ดขาด

“ในพื้นที่จะไม่ค่อยแตกต่างกันสักเท่าไรกับผู้ลาว แต่คนในชุมชนของภูไทจะการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมากให้ความสำคัญในทุกด้านของการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน โดยสรุปแล้วคนภูไทจะให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาชุมชนของเขา และความสำคัญอีกอย่างคือคนภูไทจะให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ของเขา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 16

“รูปแบบของประชาธิปไตยชุมชนของคนผู้ไทมีความแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนเลย คือ ผู้ลาวไม่ได้ศรัทธาตัวผู้นำขนาดนั้น มีการปรับเปลี่ยนผู้นำเพื่อต้องการให้ชุมชนหรือประเทศพัฒนามากกว่า”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 40

“ในฐานะผู้ถูกเลือกให้เป็นผู้นำการที่โน้มตัวลงมารับฟังชาวบ้านหรือประชาชนที่อยู่ในการปกครอง จะทำให้การพัฒนาต่างๆ ยั่งยืนไม่ค่อยมีอุปสรรค หากลูกบ้านเจอปัญหาผู้นำจะต้องยื่นมือเข้าช่วยเหลือหรือถามไถ่หาวิธีช่วยแก้ไขให้ลูกบ้าน และจะไม่มีทางให้ไก่ป่ามาเป็นไก่บ้านเด็ดขาดหมายถึงว่า จะไม่ให้คนนอกมาเป็นผู้นำเด็ดขาด เช่น คนผู้ลาวมาเป็นลูกเขยในชุมชนแล้วอยากเป็นผู้ใหญ่บ้าน แบบนี้คนผู้ไทจะไม่เลือกเลย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 70

“ในบริบทของประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่ผมพบเห็นมันแตกต่างจากกลุ่มอื่น ในปัจจุบัน ประชาธิปไตยของคนผู้ไทถูกควบคุมด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีในการเลือกผู้นำก็คือเลือกจากความเคารพและความอาวุโส เพราะว่าต่อให้การเลือกผู้นำในครั้งนั้นจะมีผู้เข้าสมัครถึงสามคน ประชาชนก็ยังคงเลือกผู้ที่มีอายุมากที่สุดอยู่ดี ซึ่งมันก็เป็นประชาธิปไตยอีกรูปแบบหนึ่ง มาจากความสามัคคี การร่วมมือ การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มในชุมชน ทำให้เป็นเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 42

“โดยปกติรูปแบบในเรื่องของประชาธิปไตยในพื้นที่ ดินันมองว่าไม่ค่อยแตกต่างกันมากเท่าไร แต่จิตสำนึกในการที่จะเข้าไป ส่วนร่วมในการคิดหรือว่าในการทำ ถ้าในชุมชนผู้ไทจะให้ความสำคัญในทุกๆด้านที่จะทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงแล้วก็มีการพัฒนาที่ดีขึ้น เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่เข้ามาจุดเด่นเลยคือให้ความสำคัญมากที่สุดคือการพัฒนาในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือระดับชาติ สิ่งพิเศษมากไปกว่านั้นคือการที่คนผู้ไทมีจิตวิญญาณและอัตลักษณ์เป็นของชาติพันธุ์ตัวเอง ยึดถือ รักพวกพ้อง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 52

“รูปแบบการเลือกผู้นำของคนผู้ไท คือคนผู้ไทเขาจะไม่เอาไก่อปามาเป็นไก่อบ้านหมายถึงคนทางอื่นที่มามาเอาลูกเอาเมียอยู่ที่หมู่บ้าน เขาจะไม่เอามาเป็นผู้นำเด็ดขาด และเขาจะเอาแค่คนในชุมชนเท่านั้น แล้วคนผู้ไทเขาเหนียวแน่นมาก มีครั้งหนึ่งที่หมู่บ้านมีการเลือกตั้ง มีคนผู้ลาวมาสมัครนะ จ่ายเยอะด้วยจ่ายเป็นพันบาท แต่แพ้นคนผู้ไทที่จ่ายแค่สองร้อยสามร้อย คือคนผู้ไทแสดงออกชัดเจนเลย เขาจะไม่เลือกคนอื่นมาเป็นผู้นำเด็ดขาด”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 93

ค) ลักษณะรูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนของชาวผู้ไทอีกส่วนหนึ่ง คือ เลือกจากความดี ความเชื่อ ความศรัทธา ความเคารพนับถือของตัวผู้ใช้นั้นเอง

“ประชาธิปไตยในชุมชนผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีความแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ในการเลือกผู้นำชุมชน ในกลุ่มชาติพันธุ์นี้เลือกผู้นำชุมชนจากความศรัทธาในตัวผู้ใช้นั้น จากด้านวิวุฒิส่วนใหญ่มากกว่า 70 % ของชุมชนทั้งหมด กล่าวคือ ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา มีการเลือกตั้งซึ่งผู้นำชุมชนคนเก่าได้พูดก่อนเสียชีวิตว่าให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนนี้เป็นต่อเลยนะ ทั้งนี้เมืองผู้นำเสียชีวิต ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ทำประชาคมจากประชาชนในชุมชน และประชาชนในชุมชนไม่ได้มีการคัดค้าน ซึ่งเห็นได้ชัดว่าประชาธิปไตยในชุมชนของชาวผู้ไทมาจากความดี ความเชื่อ ความศรัทธา ความเคารพนับถือของตัวผู้ใช้นั้นเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 50

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ดูเหมือนจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก โดยมีจุดเด่นหลักๆ คือการมีการเลือกตั้งตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจและการบริหารจัดการในชุมชนของตนเอง รูปแบบการเลือกตั้งนี้มักจะเป็นเวทีที่ชาวบ้านมีโอกาสในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการประชุมประชาคมและการมีการเสนอข้อเสนอมติและการให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยการให้ความสำคัญกับนโยบายและความเป็นธรรมของผู้แทนเป็นจุดเด่นที่ชัดเจน เนื่องจากนโยบายและความเป็นธรรมนั้นถูกเห็นว่าสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยรวมแล้ว รูปแบบการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นเน้นไปที่การมีส่วนร่วมและการตัดสินใจที่มีเหตุผลและเป็นธรรมในการจัดการและการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืนและมีความยั่งยืนอันดับแรกในความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

3) กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความรู้และทราบถึงกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสามารถอธิบายถึงกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ก) มีกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชน ผ่านการลงประชามติโดยยึดเสียงส่วนมาก ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีการผ่านมติ ยกตัวอย่าง การนัดประชุมทำบุญประจำปีอาศัยมติของชาวบ้านด้วย ชาวบ้านต้องยอมรับด้วยว่าจะอย่างไร เอาเสียงส่วนมาก ส่วนเรื่องที่จะลงมตินี้จะต้องหาวันให้ตรงกับความคิดเห็นของชาวบ้านด้วย เพราะว่าต้องขอความร่วมมือในการออกเงินสทบทุนในงานจัดบุญ เช่นการของบประมาณจัดโครงการจาก อบต. จะต้องอาศัยมติและเสียง ส่วนมากด้วย ต้องมีการประชุมชาวบ้านประชาคมก่อนและในชุมชนก็จะมีชาวบ้านบางคนมีการโจมตีมีการขอตรวจสอบเงินบ้าง ในส่วนนี้จะแก้ปัญหาโดยการลงพื้นที่ไปพูดคุยกับเขา อธิบายให้เข้าใจและทำความเข้าใจร่วมกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8

“กระบวนการประชาธิปไตยที่ชัดเจน และมีกระบวนการ คือที่ประชาธิปไตยในกลุ่มชุมชนของผู้ไทส่วนใหญ่จะเป็นการโหวตถ้าสมมติว่าโหวตแพ้คนไหนที่แพ้ก็จะมีการมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งในรอบ

ต่อไป ให้ประชาชนมีสิทธิในการออกเสียงออกความคิดเห็นเช่นโครงการจากรัฐที่เข้ามาในหมู่บ้านต้องมาถามประชาชนในหมู่บ้านก่อนว่าต้องการแบบไหนต้องการอะไรยากได้แบบไหน ถ้าสมมติว่าโครงการนี้ไม่ได้รับเสียงตอบรับหรือว่าลูกบ้านไม่ได้โหวตก็จะตกไปแล้วก็จะมีโครงการใหม่เข้ามา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 12

“ผู้ใหญ่บ้านจะประกาศให้ไปลงประชุมนั่น ยกตัวอย่าง การจัดงานบุญให้มีการไปประชุมนั่นว่าจะเลือกกันจัดช่วงวันที่เท่าไร แล้วลงมติร่วมกัน แต่คนส่วนน้อยจะมีการคัดค้านแต่ไม่สนใจเสียงส่วนน้อยเพราะยึดเสียงส่วนใหญ่ และเสียงส่วนน้อยก็ยอมรับจากเสียงส่วนใหญ่”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 19

“ผมคิดว่าคนภูไทมีเอกลักษณ์ คือ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สำหรับกระบวนการจริงๆ ก็คือการมีส่วนร่วม แต่จริงๆคือผู้นำให้ชาวบ้านมา ประชุมแล้วก็ยกมือตามมติ และมีการตั้งกรรมการตรวจสอบการเพื่อที่ตรวจสอบการถ่วงดุลอำนาจในพื้นที่และตรวจสอบการทำงานต่างๆ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 29

“ผมคิดว่าคนภูไทมีเอกลักษณ์ คือ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สำหรับกระบวนการจริงๆ ก็คือการมีส่วนร่วม แต่จริงๆคือผู้นำให้ชาวบ้านมาประชุมแล้วก็ยกมือตามมติและมีการตั้งกรรมการตรวจสอบการเพื่อที่ตรวจสอบการถ่วงดุลอำนาจในพื้นที่และตรวจสอบการทำงานต่างๆ ในความคิดเห็นส่วนตัวไม่ว่าจะเป็นคนลาวหรือคนภูไทมีความเสมอภาคทางสังคมแล้วก็ให้มีความรักความสามัคคีกัน เราแบ่งแยกชนเผ่าได้แต่ไม่แตกต่างหรือไม่เห็นต่างกันไม่ว่าจะเป็นคนลาวหรือคนภูไทมีความเสมอภาคทางสังคมแล้วก็ให้มีความรักความสามัคคีกัน เราแบ่งแยกชนเผ่าได้แต่ไม่แตกต่างหรือไม่เห็นต่างกัน มีการฟังเสียงส่วนมาก ส่วนเสียงส่วนน้อยก็รับฟังแล้วเอาไปต่อยอดในครั้งต่อไป กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนที่เห็นได้ชัดเลย คือ การจัดประชุมในชุมชนแต่ละครั้งจะมีขั้นตอนอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการประชุมออกความคิดเห็นจัดตั้งคณะกรรมการของหมู่บ้าน จะมีการจัดประชุม มีวาระการประชุม วาระที่ 1 2 และ 3 และมีการชี้แจงผลประโยชน์ของหมู่บ้านว่ามีอะไรบ้าง แล้วก็ต้องมีวาระการลงมติ มีการสรุปผลการประชุม ต้องชี้แจงให้ชาวบ้านให้ทราบกัน เป็นการเคารพการใช้เสียงส่วนใหญ่ ใช้การยกมือเป็นหลักและสอบถามประชาชนว่าเห็นพร้อมกันไหม และถ้ามีการเลือกตั้งส่วนใหญ่ก็จะเลือกพี่น้องกันเอง หรือถ้ามีคนมีเงินเยอะเขาจ่ายให้ก็จะเลือกเขา ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 47

ข) มีกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนในลักษณะผู้แทน โดยดำเนินการผ่านผู้นำชุมชนที่มาจากการเลือกตั้งของคนในชุมชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กระบวนการส่วนใหญ่จะอาศัยคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นหลัก และอสม.ขับเคลื่อนด้วยกัน และกลุ่มต่างๆในชุมชนของเรา 1.ทอผ้าไหมแพรวาก็จะเอาผ้ามารวมกันไปขาย 2.กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะมีเงินหมุนเวียน สองล้านและมีการปันผลกัน 3.กลุ่มน้ำหนึ่งชุมชนปันผลในรูปแบบเป็นประโยชน์ร่วมกัน 4.สร้างข้าวก็จะเป็นการยืมลิบถักติดอกหนึ่งถึงเป็นลิบเอ็ดถัก 5.สงเคราะห์ผู้ยากไร้มีกองทุนเงินในหมู่บ้านให้ยืม 6.จักรสานจากไม้ไผ่ก็จะปันผลเหมือนกันกับกลุ่มทอผ้ารับซื้อจากคนในชุมชนเพื่อเขาไปขาย 7.ปั้มน้ำมันชุมชนจะเป็นสาธารณะประโยชน์ 8.กองทุนหมู่บ้าน 9. กองทุนหมู่บ้านป้องกันตนเอง 10.อสม. บริการต่อพี่น้องประชาชน 11. กองทุนแม่ของแผ่นดินจะช่วยผู้ที่ติดยาเสพติด 12.เงินศูนย์ อบต. เป็นการให้สมาชิกกู้ยืม 13.ไหมเส้นใหญ่เป็นของคณะแม่บ้านเป็นกองทุนเพื่อให้ยืมไปทำไหมขาย 14. ฅาปนกิจสงเคราะห์จะเก็บยี่สิบบ้านต่อครัวเรือน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9

“กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนจะมีผู้ใหญ่บ้านคือผู้นำสูงสุดแล้วก็มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน พ่อล่ำแม่ล่ำม อีกสองคนเป็นประธานกลุ่มต่างๆ บุคคลเหล่านี้จะเป็นตัวแทนที่ไปรับข่าวจากทางส่วนของรัฐแล้วก็มากระจายให้คนในชุมชนได้รับรู้ผ่านหอกระจายข่าวหรือไม่ก็ประชาคมหรือไม่ก็มีการเรียกออกมาให้มารับรู้รับฟังแล้วก็ช่วยกันที่ศาลากลางบ้าน และในส่วนของรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนจริงๆ จะแบ่งเป็นทั้งหมด 6 ด้าน ด้านที่หนึ่งคือ 1. ด้านอำนาจการ 2.ด้านความมั่นคง 3.ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ 4. สาธารณสุข 5.ส่งเสริมวัฒนธรรม 6.วางแผนพัฒนา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 34

ค) มีกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนในลักษณะผู้แทน โดยการเลือกตั้งจากผู้ที่มิคุณสมบัติ คือ มีความดี ความเชื่อมั่น ความศรัทธา ความเคารพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในการเลือกผู้นำชุมชน ในกลุ่มชาติพันธุ์นี้เลือกผู้นำชุมชนจากความศรัทธาในตัวผู้นั้น จากด้านวัยวุฒิ ส่วนใหญ่มากกว่า 70 % ของชุมชนทั้งหมด กล่าวคือ ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา มีการเลือกตั้งซึ่งผู้นำชุมชนคนเก่าได้พูดก่อนเสียชีวิตว่าให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนนี้เป็นต่อเลยนะ ทั้งนี้เมืองผู้นำเสียชีวิตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ทำประชาคมจากประชาชนในชุมชน และประชาชนในชุมชนไม่ได้มีการคัดค้าน ซึ่งเห็นได้ชัดว่าประชาธิปไตยในชุมชนของชาวผู้ไทยมาจากความดี ความเชื่อ ความศรัทธา ความเคารพ นับถือของตัวผู้นั้นนั่นเอง จากการสัมภาษณ์ พบว่า เป็นประชาธิปไตยระดับชุมชนที่มาจากความเชื่อ

ความเคารพนับถือ มีการลงคะแนนเสียงผ่านกระประชุมติ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน หรืออาจจะเป็นประชาธิปไตยที่มาจากความเชื่อ อ้างอิงจากการที่ประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ไท มีความเชื่อไสยศาสตร์มากกว่าวิทยาศาสตร์ และประชาชนเชื่อว่าบุคคลที่ได้รับเลือกตั้งมาจากผู้ที่ประชาชนเชื่อมั่นและนับถือ และไม่ใช่ว่าทุกคนที่จะสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ หากบุคคลผู้นั้นไม่มีความดี ความซื่อสัตย์ คุณธรรม จริยธรรม ผัวเดียวเมียเดียว และมีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 36

จ) มีกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนโดยเลือกผู้แทน ในลักษณะระบบอุปถัมภ์และเครือญาติ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กระบวนการประชาธิปไตยชุมชนชาติพันธุ์ไท ที่แก้ไขไม่ได้อาจจะมาจากองค์ความรู้ การศึกษา บริบท ในชุมชนจากเขตพื้นที่ของแต่ละชุมชน 2 คือ ยึดพรรคพวก พี่น้อง พวกพ้อง เราต้องย้อนกลับไปดูว่าชุมชนนั้นเป็นรูปแบบไหน คล้ายกับประชาธิปไตยแบบอุปถัมภ์ระบบเครือญาติต่างๆ ส่วนการซื้อสิทธิ์ขายเสียง อาจจะมีแต่น้อยมาก เพราะไม่มีหลักฐานไม่มีประจักษ์พยาน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 45

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นดูเหมือนจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในแง่ของความเป็นอันหนึ่ง และมีการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านในการตัดสินใจ การใช้เสียงส่วนใหญ่ในการลงมติและการเลือกตั้งผู้นำเป็นขั้นตอนสำคัญที่ชุมชนมุ่งหวังที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานชุมชนอย่างเต็มประสิทธิภาพ และอย่างยั่งยืน สิ่งที่น่าสนใจคือการกำหนดวาระการประชุมและการชี้แจงผลประโยชน์ของหมู่บ้านเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ชาวบ้านเข้าใจถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการตัดสินใจต่างๆ และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจนั้นด้วย ซึ่งการใช้เสียงส่วนใหญ่ในการลงมติและการเลือกตั้งผู้นำก็เป็นหนึ่งในขั้นตอนสำคัญของกระบวนการนี้ เช่นเดียวกับการมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่ามีการถ่วงดุลอำนาจและการดำเนินงานต่างๆ ในชุมชนอย่างเหมาะสมและโปร่งใส นอกจากนี้ยังมีการกำหนดวาระการประชุมและการชี้แจงผลประโยชน์ของหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างเชื่อถือได้และเป็นระบบเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนที่มุ่งเน้นความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจากชุมชนทั้งหมดในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการรับฟังเสียงของทุกกลุ่มใน

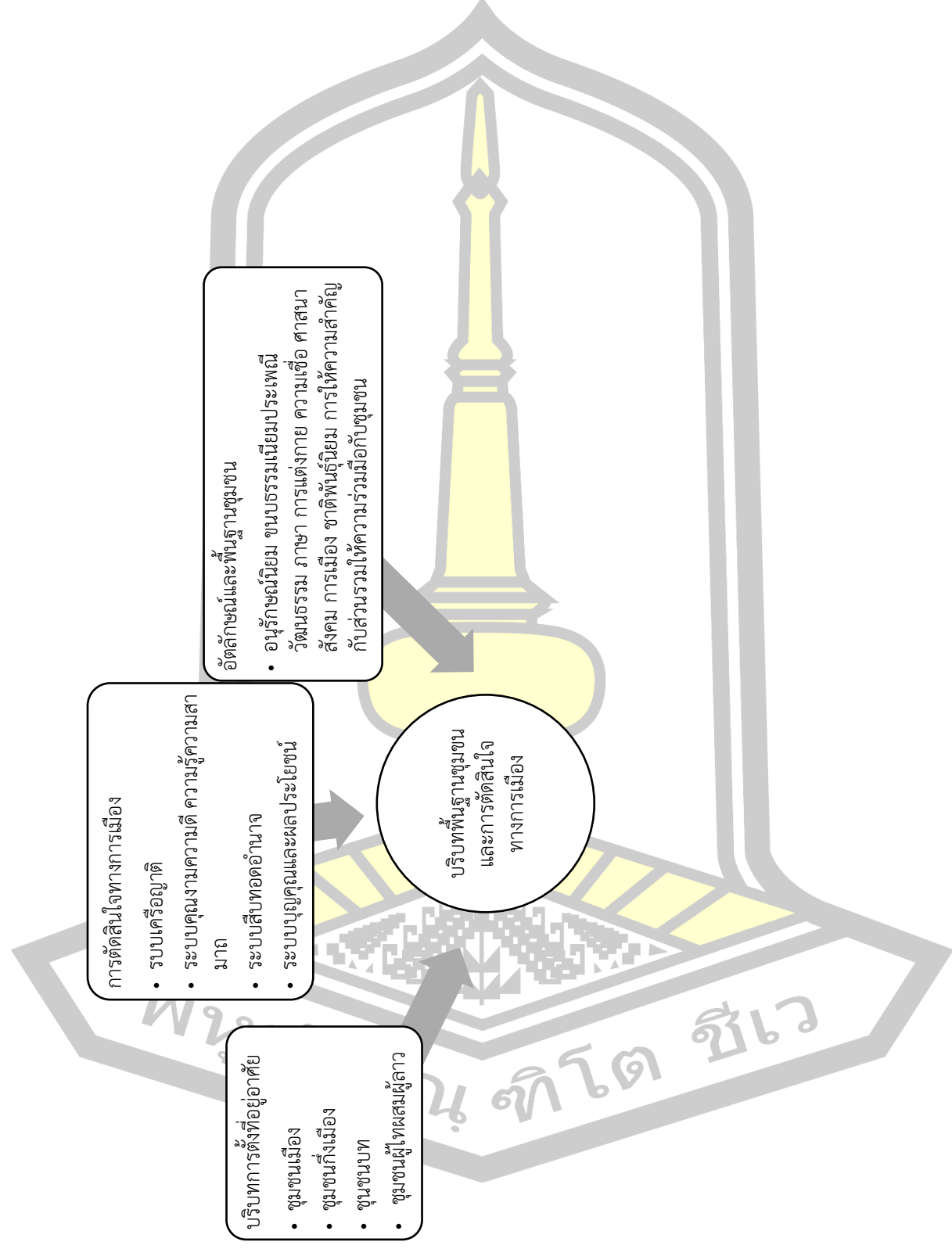
ชุมชน เรียกว่าเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนที่มีการเข้าใจและมีส่วนร่วมจากชุมชนทั้งหมดในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการรับฟังเสียงของทุกกลุ่มในชุมชน เพื่อให้กระบวนการนี้สามารถดำเนินไปอย่างยั่งยืนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนได้อย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิตชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมและการร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชนที่เข้มแข็งและมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาและสร้างสังคมที่ยั่งยืนและเป็นศูนย์กลางที่ดีที่สุดสำหรับชุมชนในอนาคต

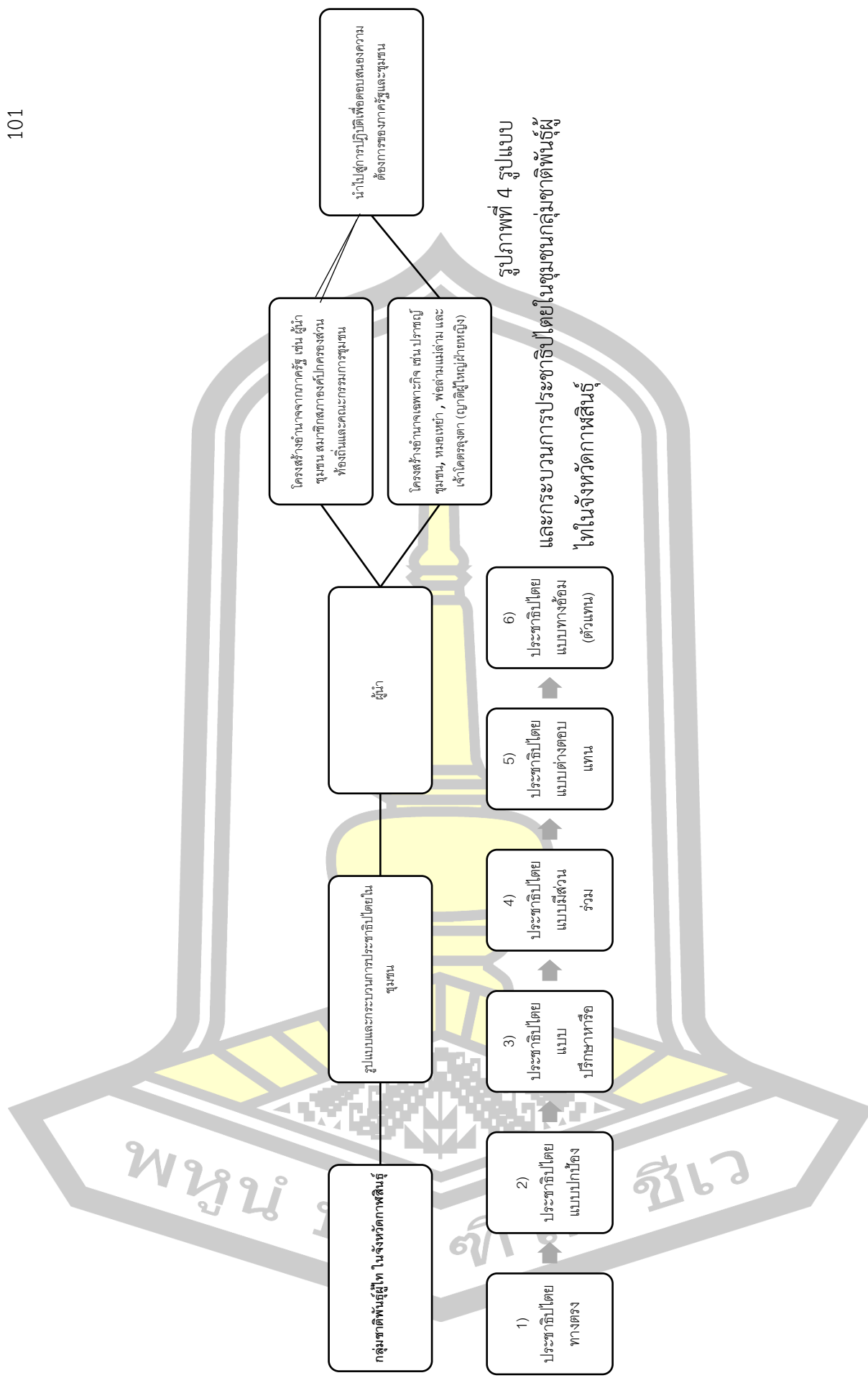
รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์

รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ถูกปัจจัยแทรกคือชนบ ธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไท และบริบทชุมชน สังคม การเมือง ที่แตกต่างกันชุมชนเมือง ชุมชนกึ่งเมือง ชุมชนบทย ชุมชนผู้ไทผสมผู้ลาว ซึ่งรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนมีลักษณะผสมผสานผ่านประชาธิปไตยทางตรง ในการเลือกผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจทางการเมืองของชุมชนทุกครั้ง โดยจากการสัมภาษณ์พบว่า ประชาธิปไตยในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท สามารถแบ่งออกเป็นกระบวนการประชาธิปไตย 6 รูปแบบ ดังนี้ 1) ประชาธิปไตยทางตรง ในบริบทการตั้งชุมชนของชาวผู้ไทใน 8 อำเภอของจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกออกเป็น 4 บริบท ได้แก่ ชุมชนผู้ไทในเมือง ชุมชนผู้ไทที่อาศัยกึ่งเมือง ชุมชนผู้ไทที่อาศัยในชนบท และชุมชนผู้ไทที่อาศัยผสมผสานร่วมกับชาติพันธุ์อื่น ซึ่งการใช้ประชาธิปไตยในชุมชนมักผ่านการประชุมหรือการประชามติในหมู่บ้านและผ่านการเลือกตั้งผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผ่านระบบเครือข่าย คุณงามความดี ความรู้ความสามารถ ระบบสืบทอดอำนาจ และระบบบุญคุณ 2) ประชาธิปไตยแบบปกป้อง มีลักษณะจะให้ความเชื่อถือและเคารพผู้นำ แต่การดำเนินการของชุมชนจะต้องผ่านการลงขันทานมัตติจากเสียงส่วนใหญ่ของชุมชน หรือใช้กระบวนการประชาธิปไตยแบบปกป้องโดยอาศัยขนบธรรมเนียมเดิมของชุมชนในการดำเนินการกิจกรรมของชุมชน เป็นและเป็นชุมชนที่มีความปรองดอง สามัคคี ไม่ชอบการแตกแยก ยึดถือผลประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี “เฮ็ดน้ำเจ้านำนายดี” 3) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปรึกษาหารือ เพื่อสนองความต้องการของชุมชน โดยจะให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนโดยจะมีกลุ่มที่คนผู้ไทให้ความเคารพนับถือและเชื่อถือ ซึ่งในชุมชนผู้ไทเป็นสังคมที่อนุรักษ์นิยม ต้อนรับทุกหน่วยงานที่จะมาช่วยเหลือพัฒนา ชุมชนของตนเอง ทำให้หน่วยงานภาครัฐมักจะใช้ชุมชนชาวผู้ไท

เป็นเวทีหรือเป้าหมายเชิงพื้นที่ในการพัฒนา เพราะชาวผู้ไทจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เชื่อฟังผู้นำ
หน่วยงานของภาครัฐจะได้ผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากชุมชนชาวผู้ไท ในการตอบ Key Performance
Indicator (KPI) และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ 4) ประชาธิปไตยแบบต่างตอบแทน จะเน้นเรื่อง
ผลประโยชน์เป็นหลัก ระบบบุญคุณ คือเลือกผู้ที่เคยช่วยเหลือหรือเอื้อประโยชน์ต่อกัน 5)
ประชาธิปไตยแบบทางอ้อม(ตัวแทน) ด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นแบบอนุรักษ์
นิยมและได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากภาครัฐมาสู่ชุมชน หมายความว่า บริบทพื้นฐานความเป็นผู้ไท
จะยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย ความเชื่อ ศาสนา สังคม
การเมือง ชาติพันธุ์นิยม การให้ความสำคัญกับส่วนรวมให้ร่วมมือกับชุมชน ดังนั้น ประชาธิปไตย
ทางอ้อมมักจะถูกแสดงผ่านผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนในการตัดสินใจทางการเมืองโดยผู้นำชุมชน
นั้นจะใช้กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนผ่านรูปแบบการประชาคมเพื่อสร้างฉันทามติเสียงส่วน
ใหญ่ตามรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชน ประกอบสร้างความชอบทำซึ่งผู้นำสามารถจำแนกได้เป็น 2
ประเภท ได้แก่ 1) ผู้นำผ่านโครงสร้างอำนาจจากภาครัฐ ได้แก่ ผู้นำชุมชน, คณะกรรมการชุมชน ,
ประธานคุ้ม , กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข, กลุ่มอาชีพ, กลุ่มการเงิน, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) ผู้นำผ่าน
โครงสร้างอำนาจเฉพาะกิจ ได้แก่ ปราชญ์ชุมชน, หมอเหยา , พ่อล่ามแม่ล่าม และเจ้าโคตรลุงตา
(ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง) และสุดท้าย 6) ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

4.3 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

จากการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ทราบถึง 3 ประเด็นย่อยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

1) แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น มีความรู้และทราบถึงแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ จากการรวมตัวกันมีส่วนร่วม และความสามัคคี เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมคิดว่า ก็เป็นเรื่องที่ดีที่การที่เราคนมาร่วมตัวกันแล้วก็หาความคิดให้มีส่วนร่วมให้คนออกความคิดเห็นมันเป็นเรื่องพื้นฐานอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นในเรื่องการสร้างเครือข่ายก็จะตามมา ถ้าเราเอาพี่น้องประชาชนมาออกความคิดเห็นในเวทีต่างๆได้ และในการจัดเวทีทุกครั้ง พี่น้องชาวผู้ไทจะไม่ค่อยกลัวออกความคิดเห็นเท่าไรในการจัดประชุมที่เป็นเวทีที่เป็นทางการหรือการที่มีคนเยอะๆเพราะฉะนั้นพี่น้องจะออกความคิดเห็นได้ก็ต่อเมื่อจับกลุ่มเล็กๆ คุยกันเอง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการแสดงความคิดเห็นผ่านตัวแทนที่กล้าพูด กล้าทำ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8

“ผมว่ามีจุดเริ่มต้นที่ดี ที่เริ่มต้นที่ชุมชน ผมคิดว่าให้คนได้ตระหนักถึงความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในทุกๆ มิติในชุมชน มีการรณรงค์ อย่างเช่นมีการเลือกตั้งตัวแทน เลือกตั้ง กกต.ให้ชาวบ้านไม่รับเงินไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง มีความเข้าใจตรงกัน นำไปสู่การพัฒนาการปกครองในด้านดีในส่วนที่เรามีความขัดแย้ง ถ้าเราทำความเข้าใจร่วมกันก็จะนำไปสู่ความเข้มแข็งได้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 18

“สอบถามผู้แทนคณะกรรมการเป็นหลักที่รับนโยบายมาแล้วว่าชาวบ้านต้องการแบบไหนบ้าง อย่างเช่นหมู่บ้านหญ้าขึ้นสูงก็จะมาช่วยเหลือกันทำความสะอาด ทำให้ประชาชนมีความร่วมมือและสามัคคีกัน และบางครั้งมีชาวบ้านเสนอเรื่องที่จะต้องแก้ปัญหาผู้ใหญ่บ้านก็จะนำมาสู่การพัฒนาชุมชน การที่จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งจะต้องอยู่ที่ผู้นำของชุมชน เพื่อสร้างชุมชนโดยผ่านผู้นำโดยได้รับการยอมรับจึงจะนำไปสู่การพัฒนาขึ้นในพื้นที่ และในส่วนของ การรับฟังของคนส่วนใหญ่ที่อัตลักษณ์ หรือว่าเป็นสิ่งที่คนรุ่นใหม่จะสามารถต่อยอดได้ จริงๆแล้วถ้าชุมชนมีผู้นำเข้มแข็งก็จะเกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 39

“ถ้าทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความเข้มแข็ง และถ้ากลุ่มอาชีพต่างๆไม่มีความขัดแย้งในชุมชนก็จะเกิดการพัฒนา ในชุมชนมีกลุ่มที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นมีหลักๆ คือ 1) กลุ่มทอผ้า 2) กลุ่มจักรสาน 3) กลุ่มเลี้ยงควายพื้นเมือง 4) กลุ่มเลี้ยงวัว 5) กลุ่มออมวันละบาท 6) กลุ่มออมทรัพย์ 7) กลุ่มร้านค้าชุมชน 8) กลุ่มร้านค้าศูนย์สาธิต 9) กลุ่มโรงสีข้าว โดยผ่านการสื่อสารทางตรง ในบางเรื่องประชาชนรับข่าวจากทางราชการไม่ชัดเจน ที่เห็นได้ชัดเจนคือส่วนใหญ่ ชาวบ้านจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากการที่ผู้ใหญ่บ้านประกาศผ่านหอกระจายข่าวหรือไม่ก็ตัวแทนหรือไม่ก็ผู้นำชุมชนที่ไปรับข่าวสารมาอีกทีหนึ่งทำให้ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารโดยตรงจากหน่วยงานของรัฐ ผมมองว่าบางที่ตัวแทนที่นำมาอาจจะอธิบายไม่ได้ชัดเจนทั้งหมด”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 50

“แนวทางที่ช่วยส่งเสริม สามารถพัฒนาในเรื่องของการให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกตั้งแต่เด็กและเยาวชน ให้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับผู้นำ และอยากให้ธรรมาภิบาลและตระหนักถึงคนที่มีความรู้ ความตั้งใจ อยากพัฒนา อยากให้เปิดโอกาสให้คนเหล่านั้นเข้ามา เปิดใจเพื่อชุมชนจะได้พัฒนามากขึ้น ในส่วนของตัวผู้นำเอง คนในชุมชนควรมีบรรทัดฐาน คุณธรรม จริยธรรมเป็นหลัก ชุมชนจะได้มีการพัฒนาและต่อยอดได้มากขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 61

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น มีความรู้และทราบถึงแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสร้างความ

เข้าใจร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้าประชาธิปไตยเกิดขึ้นที่ไหนความเรียบร้อย ความสงบสุขในชุมชนที่เกิดขึ้นจะทำให้เข้มแข็ง และสังคมไหนไม่มีความขัดแย้งก็จะเกิดความสุข เป็นที่ที่น่าอยู่ที่สุด ถ้าสมมุติมีประชาธิปไตยเกิดขึ้น 3 ระดับ ก็จะอยู่ในระดับ 2 ปานกลาง สำหรับแนวทางการพัฒนาชุมชนก่อนอื่นเลยต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องของประชาธิปไตยในบทบาทหน้าที่ในตัวของเขาทำอย่างไรให้ประชาธิปไตยเกิดขึ้นในชุมชน เกิดความสงบมั่นคง ถ้าอยากจะบอกคืออยากให้เตือนลูกหลานที่ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่อยากจะให้ทางการพิจารณาทางนี้หน่อยถ้าพิจารณาแค่ชุมชนคงไม่พอเข้าไม่ถึง ต้องอาศัยอำนาจภาครัฐ ต้องทำให้คนในหมู่บ้านเกิดความสามัคคี เกิดความรักใคร่นำไปสู่การพัฒนา ทำให้ชุมชนนั้นสามารถพัฒนาไปต่อได้ถ้าในเรื่องอาชีพอย่างเช่นชุมชนเข้มแข็งมีคนที่ไม่ได้รับ ก็จะมีการสร้างอาชีพให้ชุมชนนั้นก็จะสามารถหารายได้ๆ ทำให้ไม่มีคนยากจนแต่ทำให้คนพอมีพอกินไม่ได้ลำบากยากแค้น มีการช่วยเหลือกัน ให้แต่ละหมู่บ้านหรือกลุ่มในหมู่บ้านมีบทบาทให้มีความสำคัญทุกคน ให้มีความเสมอภาค”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 25

“ในฐานะผู้ถูกเลือกให้เป็นผู้นำการที่โน้มตัวลงมารับฟังชาวบ้านหรือประชาชนที่อยู่ในการปกครอง จะทำให้การพัฒนาต่างๆง่ายขึ้นไม่ค่อยมีอุปสรรค หากลูกบ้านเจอปัญหาผู้นำจะต้องยื่นมือเข้าช่วยเหลือหรือถามไถ่หาวิธีช่วยแก้ไขให้ลูกบ้าน มีแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทคือต้องให้ความรู้ในเรื่องของสิทธิพื้นฐานของตัวเอง เกี่ยวกับการมีสิทธิมีเสียงสามารถเลือกคนที่เราพอใจได้ไม่จำเป็นต้องเลือกที่วิญญูชนเท่านั้นแต่มันอาจจะไปขัดกับหลักกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีภายในชุมชนของของประชาชน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 55

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมในทุกๆ มิติของชุมชน เช่นบริบทชุมชน สังคม การเมือง ที่แตกต่างกันชุมชนเมือง ชุมชนกึ่งเมือง ชุมชนบท ชุมชนผู้ไท ผสมผู้ลาว การอาศัยร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น หรือมิติชนบ ธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไท มาพิจารณาร่วมในการหาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในบริบทสังคมที่มีรากฐานมาจากอนุรักษนิยม ชาติพันธุ์นิยม ให้เกิดจิตสำนึกเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และ

ความเสมอภาค และความถูกต้อง โปร่งใส โดยการมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือผ่านกระบวนการลงมติ ประชาคม ฉันทานุมัติ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน เช่น การเอาคนมาร่วมตัวกันในการตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นในเวทีหรือกิจกรรมต่างๆ การสร้างการเข้าใจร่วมกันในบทบาทของ ประชาธิปไตยและการรับฟังความต้องการของชุมชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและร่วมมือในการ พัฒนาต่อไป นอกจากนี้ยังต้องมีการเลือกผู้นำที่เข้มแข็งและมีความสามารถในการนำพาชุมชนไปสู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอาชีพและชุมชน เช่น กลุ่ม เลี้ยงสัตว์ กลุ่มร้านค้าชุมชน และการเลือกตั้งตัวแทนที่มีความเข้มแข็งและได้รับการยอมรับจากชุมชน ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนจะสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีความร่วมมือ และสามัคคีจากทุกกลุ่มในชุมชนโดยมีการนำผู้นำเข้มแข็งและมีความสามารถช่วยนำทางและรับฟังความ ต้องการของชุมชนอย่างเหมาะสม การทำเช่นนี้จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพร้อมที่จะเผชิญกับความ ท้าทายในอนาคตได้ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน เช่น การพัฒนาอาชีพ การเสริมสร้างสิทธิและความยุติธรรมใน ชุมชน และการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน

2) แนวทางการพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้ เหมาะสมกับบริบทชุมชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น มีความรู้และทราบ ถึงแนวทางการพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เหมาะสม กับบริบทชุมชนจากเสริมสร้างความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำ สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เสริมสร้างความรู้ เพราะว่าตอนนี้หน่วยงานรัฐที่ลงมาก็มีแต่ป้อนงานให้ ไม่ค่อยมีกระบวนการการมี ส่วนร่วมสักเท่าไรให้นักวิชาการมีการจัดตั้งประชุม เสวนาหรือแลกเปลี่ยนในทุกๆเดือน หรือทุกๆสาม เดือน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 28

“เสริมสร้างความรู้ เพราะว่าตอนนี้หน่วยงานรัฐที่ลงมาก็มีแต่ป้อนงานให้ ไม่ค่อยมีกระบวนการการมี ส่วนร่วมสักเท่าไรให้นักวิชาการมีการจัดตั้งประชุม เสวนาหรือแลกเปลี่ยนในทุกๆเดือน หรือทุกๆสาม เดือน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 40

“คนภูเก็ตจะมีประเพณีจำๆเลย คือวรรณะบางที่เราต้องฟังผู้สูงอายุหรือผู้อาวุโสมากกว่า อย่างเช่น ถ้าวัยรุ่นมีความคิดเห็นลงมติแล้ว ถ้ามันไม่ถูกหรือไม่เหมาะสมเราจะต้องมาหารือกันใหม่ไปได้ทั้งประชาธิปไตย ความเคารพ ความอาวุโส และฟังผู้สูงวัยและทำตามหรือคุยกับผู้สูงอายุนะ มาทำรูปแบบสมัยได้ใหม่หรือคนละครึ่งหยวนๆกันไปเพื่อที่จะไปต่อได้และไม่ผิดใจกัน ยกตัวอย่างการแต่งงานทิศทางของวัยรุ่น การบายศรีสู่ขวัญบางครั้งเราอยากได้แบบถ่ายภาพที่สวยงาม แต่ทางผู้สูงวัยจะต้องจัดแบบที่มงคล และยกตัวอย่าง สงกรานต์ปีใหม่ไทยอย่างการลงวัดจะมีในเรื่องของการแต่งการที่สุภาพห้ามแต่งตัวหวีๆ ในปัจจุบันวัยรุ่นอาจจะมีการใส่สายเดี่ยวเลยทำให้ไม่เหมาะสมสักเท่าไร แต่ก็จะมีการคุยกันบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 56

“ควรมีการให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกตั้งแต่เด็กและเยาวชนเป็นต้นไปให้รับรู้รับทราบในกระบวนการมาถึงผู้นำหรือผู้แทนในชุมชนเกิดการพัฒนาในพื้นที่ รมรณรงค์ให้ทุกคนได้ตระหนักถึงคนที่มีความรู้ที่ตั้งใจในการพัฒนาชุมชนเปิดโอกาสให้เขาได้เข้ามาพัฒนา ไม่ควรเลือกคนที่ฐานะหรือเครือญาติ” ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 60

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความรู้และทราบถึงแนวทางการพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้ร่วมประชาคมและยึดเสียงข้างมาก หาสิ่งที่เหมาะสมในชุมชนต้องการและตอบสนอง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ต้องยึดเสียงส่วนมาก เพราะจะทำให้ชุมชนของเราดีขึ้น อย่างเช่นเอาเสียงส่วนใหญ่ก็จะไม่ทะเลาะกันแต่ถ้าเอาเสียงส่วนน้อยก็จะทะเลาะกัน ดังนั้นจึงต้องยึดจากเสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก มีความสามัคคีร่วมกัน”

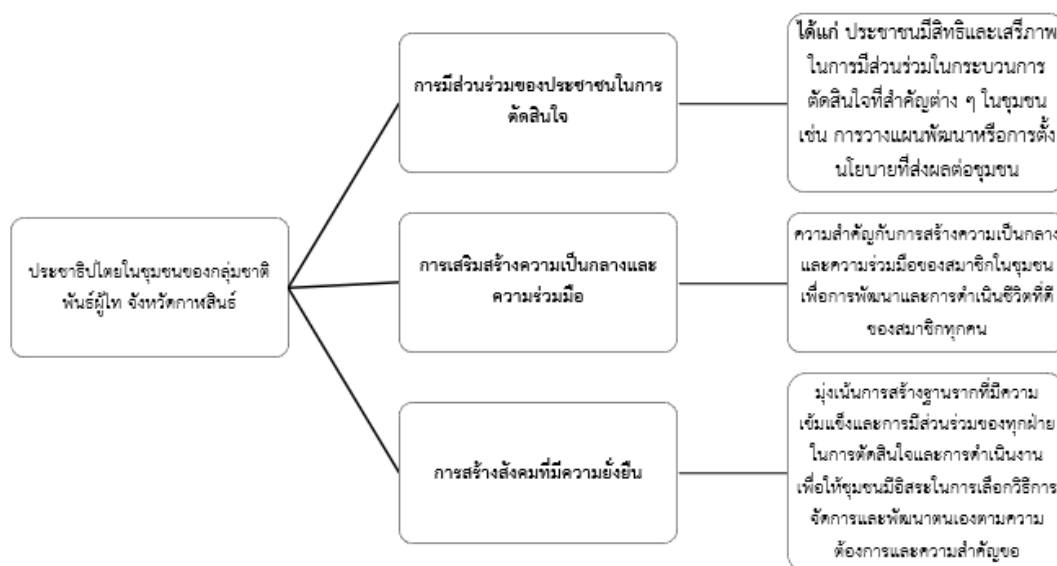
ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 54

“ควรให้หน่วยงานของรัฐลงมาทำประชาคมของชุมชน บางครั้งคนในชุมชนอยากจะเสนอแต่ไม่สามารถเสนอได้แต่ได้เพียงเสนอผ่านกลุ่มตัวแทนบางครั้งตัวแทนอาจจะไม่พูดในสิ่งที่ประชาชนฝากสอบถามหน่วยงาน มีการแจกเอกสาร ประชุมประชาคมหมู่บ้าน การกระจายข่าวให้ชาวบ้านได้รับรู้กัน ร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกัน และมีความสามัคคีกัน มีความโปร่งใส”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 60

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์จำเป็นต้องเน้นการเสริมสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมจากชุมชนเองอย่างเป็นกลาง ด้วยเหตุนี้ แนะนำให้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ เช่น การประชุม เสวนา หรือ แลกเปลี่ยนเส้นทางในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการบริหารจัดการในระดับชุมชน เช่น การจัดงานประจำปีหรือการเลี้ยงปู่ในชุมชนสามารถเป็นโอกาสที่สมาชิกในชุมชนสามารถรวมตัวกัน และสร้างความเข้าใจต่อกันได้ เช่นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การกำหนดแผนการดำเนินงานในชุมชน ซึ่งการเสนอความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องของประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนต้องพิจารณาถึงประเด็นของความเคารพต่อผู้สูงอายุและความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน การให้ความสำคัญต่อความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และการให้พื้นที่ในการเสนอความคิดเห็นของทุกกลุ่มอายุ เพื่อให้การตัดสินใจและการพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและเข้าใจต่อกัน ควรเน้นการเสริมสร้างความสามัคคี การทำงานร่วมกัน และการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนทั้งหมด และการกระจายข่าวสารและการให้ความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น เอกสาร การประชุม และการรณรงค์ ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างเต็มที่

สรุปแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังนี้

รูปภาพที่ 5 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2) แนวทางการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น มีความรู้และทราบถึงแนวทางการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน จากการส่งเสริมในเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม การเข้าร่วมและการมีส่วนร่วม เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน นำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เน้นการส่งเสริมในเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมหรือจ เป็นปัญหาที่อยู่ทำกินในพื้นที่ที่ทำอยู่ สร้างความเข้าใจให้เขาเห็น และสร้างความจงใจ พยายามหากิจกรรมให้เขามีส่วนร่วมของเราให้

เขาเข้ามามีบทบาท และปลูกฝังคนในชุมชนมีความสามัคคี และกล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมไม่
 อยากให้มีการออกไปพูดข้างนอกถ้ามีอะไรก็พูดในที่ประชุมเลย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3

“แนวทางการพัฒนาที่เราใช้คือการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมของผู้ไท
 เข้ากับหลักการประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการของชุมชนเป็นหลัก การ
 ส่งเสริมวัฒนธรรมฯ ช่วยสร้างความเข้มแข็งและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐาน
 สำคัญของประชาธิปไตย นอกจากนี้ ประเพณีและขนบธรรมเนียมยังมีกลไกการตัดสินใจและการมี
 ส่วนร่วมที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยอยู่แล้ว เช่น การประชุมหมู่บ้าน การเลือกผู้นำชุมชน
 และการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย ชุมชนผู้ไทมีการ
 ส่งเสริมให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อชุมชนร่วมกัน ซึ่ง
 ช่วยสร้างความเป็นเจ้าของและความยั่งยืนของกระบวนการประชาธิปไตย ผมเชื่อว่าแนวทางนี้จะช่วย
 สร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในชุมชนผู้ไท เพราะเป็นแนวทางที่เคารพและสอดคล้องกับ
 วัฒนธรรมและบริบทของชุมชน ช่วยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกระบวนการ
 ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5

“ควรมีการใช้เสียงส่วนมาก แต่ถ้ากรณีเสียงส่วนน้อยไม่เห็นด้วยก็ปล่อยให้ไป เพราะเราเป็น
 ประชาธิปไตยในการยึดเสียงส่วนมาก และมีแนวทางร่วมกันของคนหนุ่มสาวและคนสูงอายุ เพราะคน
 ภูไทเป็นคนพูดน้อยไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เลยอยากให้มีความกล้าแสดงความคิดเห็น ทุกอย่างดีอยู่
 แล้วให้ผู้นำและชาวบ้านเข้าใจตรงกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10

“แนวทางนี้มีประสิทธิภาพมากค่ะ เพราะช่วยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนา
 ชุมชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการนำวัฒนธรรมและประเพณีของผู้ไทมาผสมผสาน ทำให้คนในชุมชน
 รู้สึกเป็นเจ้าของและยอมรับกระบวนการประชาธิปไตยมากขึ้น สามารถขยายผลไปยังชุมชนอื่นๆ ได้
 แน่นนอนครับ เพราะเป็นแนวทางที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน
 ได้ โดยเฉพาะในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 18

“ควรเน้นไปที่การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม การเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีเป็นการรักษาเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ของตน ในขณะที่เดียวกันการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยจะช่วยให้คุณในชุมชนมีความรู้และความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ใหม่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้คุณในชุมชนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ ของชุมชน ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและตรงกับความต้องการของคนในชุมชนมากขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 28

“ดิฉันมองว่าการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียมช่วยสร้างความสามัคคีและความภาคภูมิใจในชุมชน เมื่อคนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง พวกเขาจะมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างกลไกการสื่อสารที่เปิดกว้างและเป็นมิตรในชุมชน ซึ่งส่งผลให้การตัดสินใจร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการประชาธิปไตย เพราะเป็นการให้โอกาสคนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเขา การมีส่วนร่วมยังช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประชาธิปไตยและสิทธิหน้าที่ของพลเมือง ทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับความต้องการและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน”

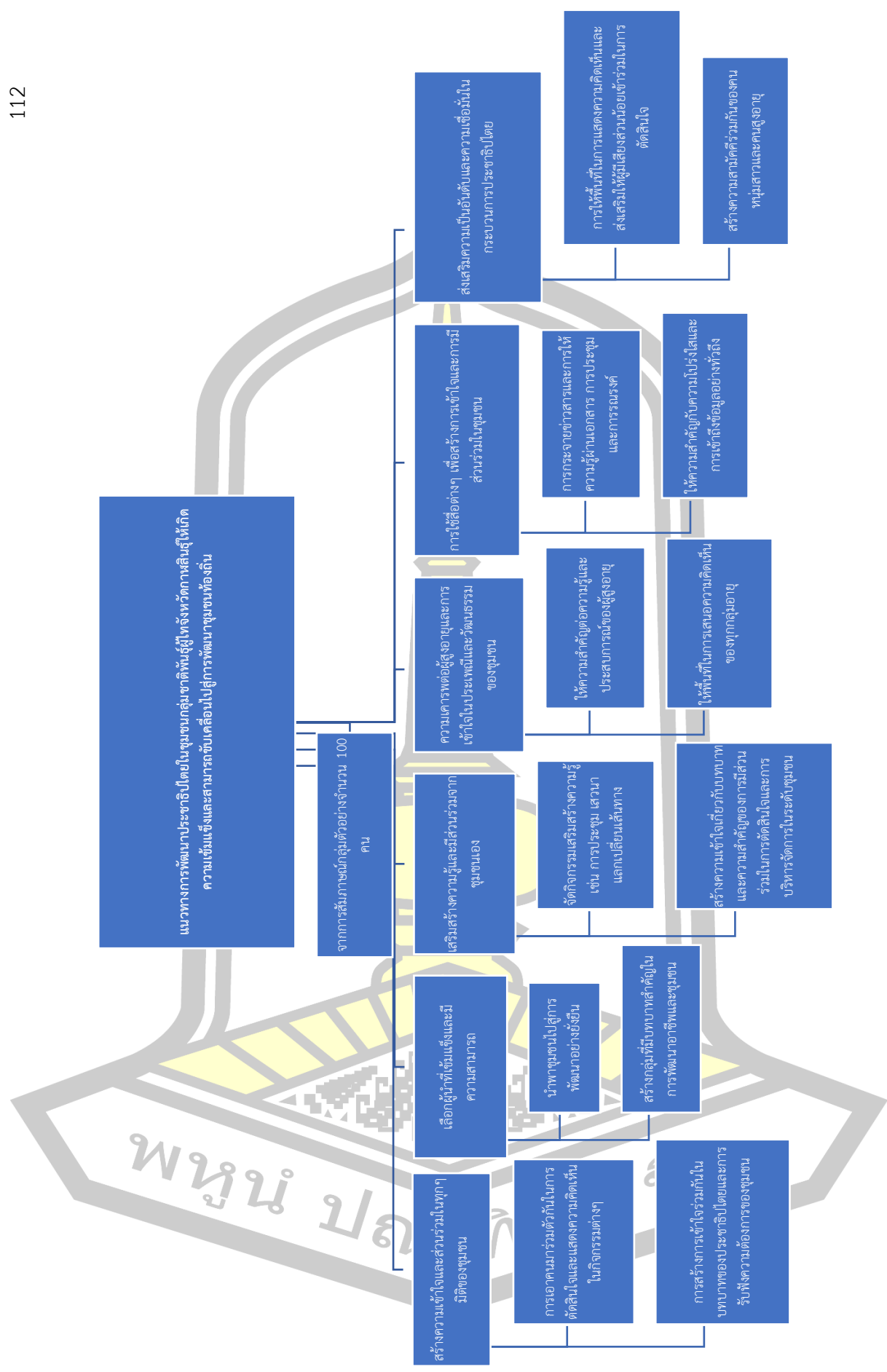
ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 58

“การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ควรเน้นไปที่การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหลัก เพราะวัฒนธรรมและประเพณีเป็นรากฐานที่สำคัญของความเป็นชุมชน การรักษาและส่งเสริมสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความภาคภูมิใจและความสามัคคีในชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย นอกจากนี้ การสร้างพื้นที่ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นจะช่วยให้การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนมากขึ้น”

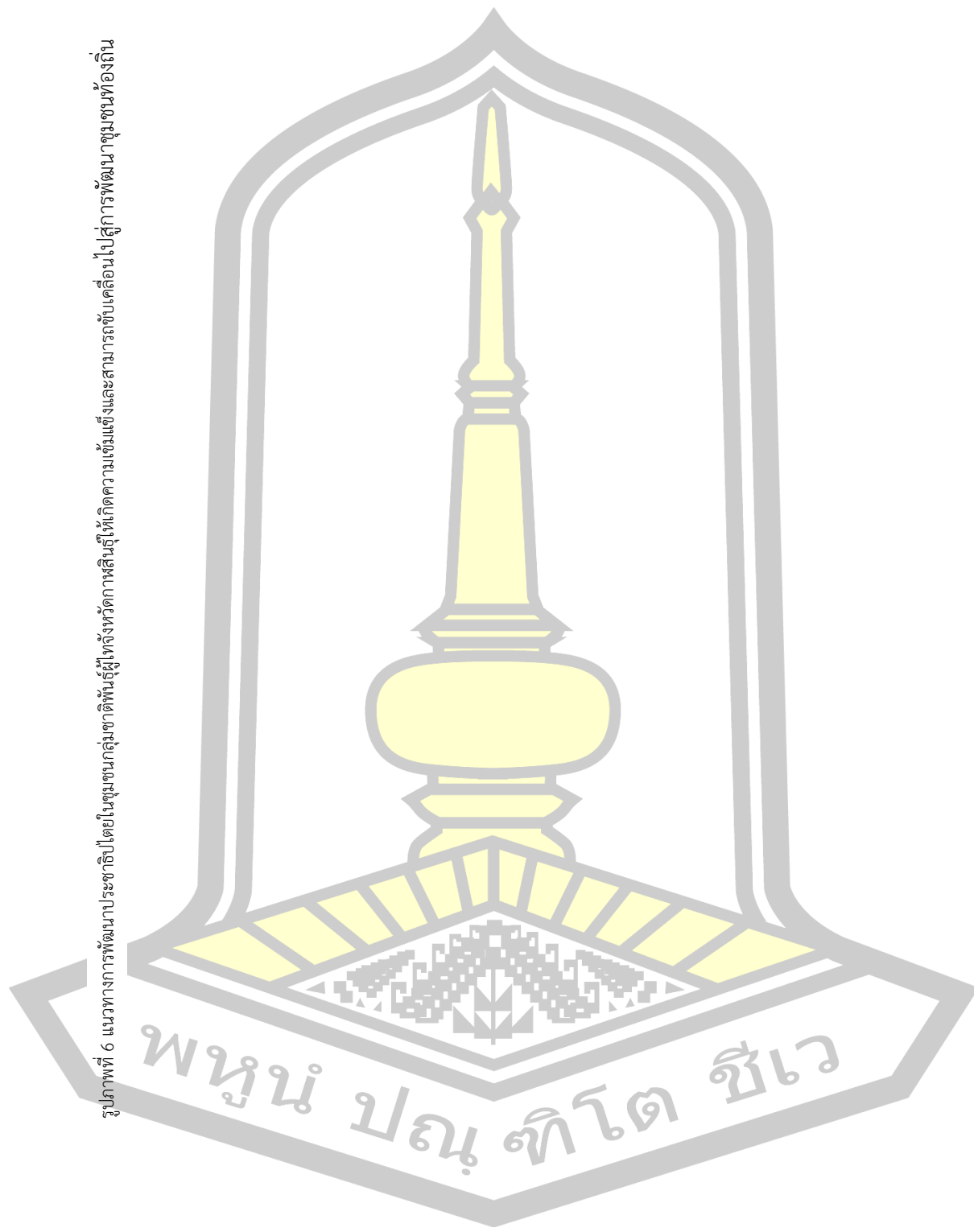
ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 77

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมหรือจุลทัศน์ที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อสร้างการเข้าใจและความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน การสนับสนุนเชื่อมโยงระหว่างประชากรและสิ่งท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจร่วมกันในชุมชน การใช้เสียงส่วนมากในกระบวนการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในกรณีที่มีเสียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยก็ควรให้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นและส่งเสริมให้ผู้มีเสียงส่วนน้อยเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อสร้างความเป็นอันดับและความเชื่อมั่นในกระบวนการประชาธิปไตย ความสามัคคีร่วมกันของคนหนุ่มสาวและคนสูงอายุมีความสำคัญในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่เหมาะสม การเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกันจะช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยให้ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมการอบรมและเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในชุมชน การสร้างการเข้าใจและความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมและสิ่งที่เป็นประเพณีของชุมชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจร่วมกันในชุมชน และการใช้เสียงส่วนมากในกระบวนการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในกรณีที่มีเสียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยก็ควรให้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น และส่งเสริมให้ผู้มีเสียงส่วนน้อยเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ความสามัคคีร่วมกันของคนหนุ่มสาวและคนสูงอายุเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่เหมาะสม โดยการเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การฝึกอบรมและเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมการอบรมและเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในชุมชน และการให้ผู้นำกับชาวบ้านเข้าใจตรงกันเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ โดยการเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการตัดสินใจและการพัฒนาชุมชนในทุกๆ ด้าน

พูน ปณ จิต ชเว

รูปภาพที่ 6 แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

4.4 แนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

จากการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ทราบถึง 2 ประเด็นย่อยเกี่ยวกับแนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

- 1) บทบาทของประชาธิปไตยในชุมชนการมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น ทราบถึงบทบาทของประชาธิปไตยในชุมชนการมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง จากการสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้ามีอยู่แค่จุดเดียวไม่ได้มันก็จะแคบแต่ถ้าเราสร้างเครือข่ายก็เป็นการร่วมแรงร่วมใจร่วมมือกันและหลายๆส่วนหลายๆด้าน เครือข่ายนี้ก็จะช่วยเราได้หลายอย่างทำให้รู้ในหลายๆกลุ่ม แต่ละที่ของคนภูไทมีอะไรดี อย่างเช่นการแต่งกาย วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 19

“อยากให้คนในชุมชนมีความรู้จัดอบรมความรู้ตั้งแต่เด็กนักเรียน ถ้าจะมีการแลกเปลี่ยนกันก็ควรแลกเปลี่ยนตั้งแต่เด็กนักเรียนขึ้นมาค่อยจะมีแนวความคิดในการปลูกฝังและมีความคิดในการพัฒนาในชุมชนใกล้เคียงกันอย่างเช่นที่บ้านใกล้ๆจะมีการทำผ้าครีคราม สามารถแลกเปลี่ยนชุมชนอื่นได้หรือสามารถออกไปให้ความรู้แลกเปลี่ยนกันได้ชุมชนใกล้ๆ ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 28

“เสียงส่วนใหญ่มีพลัง ในการแลกเปลี่ยนหรือใช้เวทีประชาธิปไตยจากเสียงส่วนใหญ่เพื่อการแลกเปลี่ยน ยกตัวอย่าง นักศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ทำผ้าไหมแพรวาไม่เป็นก็จะมีกลุ่มแม่บ้านไปให้ความรู้หน่อยๆเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 38

“มีการพูดภาษาการสื่อสารที่แตกต่างกัน แต่ท้ายที่สุดถ้ามีการประชุมก็จะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นของกันและกันต้องมีการยกมือสร้างประชาคมร่วมกัน ถ้าบางเรื่องที่ชี้แจงแล้วชาวบ้านไม่เข้าใจก็จะไปพูดคุยให้เข้าใจตรงกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 53

“มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพราะในบางพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์ที่ต่างกัน จะมีการแลกเปลี่ยนอัตลักษณ์ร่วมกัน ระหว่างชุมชนแต่ละชุมชนที่มีข้อดีข้อเสียยังงี้ก็เอามาปรับเข้ากัน และดูบริบทของชุมชนเป็นหลัก และดูวัฒนธรรมการเมืองไปด้วยจึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ้าหน่วยงานราชการจัดงานอาหารก็จะนำไปสาธิตวิธีการทำแจ่วบองของหมู่บ้าน เป็นการเผยแพร่ความรู้และวัฒนธรรมของชาวผู้ไทอีกแบบ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 63

“มีการไปมาหาสู่กันต่างหมู่บ้าน เช่นการไปหาเพื่อนแล้วแลกเปลี่ยนความรู้และอัตลักษณ์ของหมู่บ้านกันจากเพื่อนสู่เพื่อนและเล่าๆต่อกันไป หรือมีความคุ้นเคยอย่างเช่นผู้หญิงรู้จักกันผ่านอาชีพในเรื่องผ้าทอต่างหมู่บ้านก็จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 72

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เน้น ทราบถึงบทบาทของประชาธิปไตยในชุมชนการมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง จากการสร้างความแตกต่าง การสร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ต้องมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและเอื้ออำนวยต่อการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ของประชาชนผู้อารุโสผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การประชุมสาธารณะ การอภิปราย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ ประชาธิปไตยยังส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชนต่างๆ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 22

“ดิฉันคิดว่าบทบาทของประชาธิปไตยในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน”
ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 44

“มีการสร้างศูนย์เรียนรู้ให้ชุมชนหรือหมู่บ้านอื่นมาศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน ส่วนใหญ่ทางผู้นำจะประสานงานกับฝ่ายตรงข้ามหรือพัฒนาชุมชน(พช.)ที่จะนำเข้ามา และทางเราจะประสานกับฝ่ายพัฒนาชุมชนของแต่ละกลุ่มของเราเข้าไปแสดงให้เห็นว่าเราทำจริงและมีวิธีการทำอย่างไรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กันและกัน เป็นการส่งกลุ่มต่างๆเพื่อไปเชื่อมเครือข่ายกับฝ่ายตรงข้าม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 55

“การสร้างกลุ่มพัฒนาต่างๆ ในหมู่บ้านไม่ค่อยจะสำเร็จมากนัก เพราะเกิดความเห็นแก่ตัวมากเกินไป ยกตัวอย่างเช่น เงินที่นำมาลงโครงการต่างๆ ในกลุ่มพัฒนาในหมู่บ้าน ไม่เคยได้รับเงินตามจำนวนที่พูดกันไว้จึงทำให้เกิดความไม่เชื่อใจกันพอสมควร การบริหารจัดการควรมีความโปร่งใสและการจัดสรรปันส่วน และให้เกิดความเสมอภาคเพราะชาวบ้านส่วนมากจะเชื่อฟังผู้นำ ยกเว้นแต่จะชักชวนไปในทางที่ไม่ดี ถึงจะมีการคัดค้านเกิดขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 70

“ความแตกต่างกันของบริบทชุมชนและวัฒนธรรมการเมือง สังเกตได้จากคนที่อยู่ในชุมชนเมือง กิ่งเมือง และคนอยู่ในชุมชนชนบทจะมีความคิดที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงเลย จากกระบวนการคิด ความรู้ การศึกษา ทำให้พื้นที่แต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน อยากให้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ละชุมชนจะได้รู้ถึงข้อดีและข้อเสียของตนเองแล้วก็จะได้นำคนอื่นข้อเสียนั้นมาปรับใช้ในชุมชนของตัวเองด้วย เป็นการนำเสนอหรือดีเบตกันภายในชุมชนแต่ละชุมชน จะทำให้เกิดการพัฒนาที่มากขึ้น และการบริหารปัจจุบันถือว่าไม่ค่อยมีการโต้แย้งอะไรมาก อยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันจึงไม่ค่อยมีปัญหาอะไร ชาติพันธุ์ชาวภูไทส่วนใหญ่พึ่งเสียงส่วนมาก หรือมติในที่ประชุม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 94

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของประชาธิปไตยในชุมชนมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างเครือข่ายประชาชน โดยเฉพาะในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง การให้เสียงส่วนใหญ่ในการแลกเปลี่ยนหรือใช้เวที

ประชาธิปไตยช่วยส่งเสริมการเปิดโอกาสให้แต่ละชุมชนได้แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ เช่นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งทำให้เครือข่ายท้องถิ่นเข้มแข็งและชุมชนมีความสัมพันธ์และความร่วมมือและเปิดโอกาสให้แต่ละชุมชนได้แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ เช่นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างกัน เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งและเชื่อมโยงชุมชนให้มีความสัมพันธ์และความร่วมมือกันอย่างเชื่อถือได้ อาจมีการสร้างศูนย์เรียนรู้ การอบรมความรู้ และการสร้างกลุ่มพัฒนาชุมชนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ต่อเนื่องที่ดีในทุกๆ ระดับอายุและอาชีพ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเสมอภาคและการให้ข้อมูลโปร่งใสช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความเข้มแข็งให้กับชุมชน ป้องกันการเกิดความไม่เชื่อมั่นที่อาจเป็นต้นเหตุของการโต้แย้งในชุมชน ซึ่งการแบ่งปันประสบการณ์และการเรียนรู้แบบเปิดเผยเป็นแรงผลักดันสำคัญในการสร้างชุมชนที่มีสมดุลและเป็นระบบที่ดีต่อการพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาว

2)แนวทางส่งเสริมองค์ความรู้ เรื่องประชาธิปไตยในชุมชน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น สามารถอธิบายได้ถึงแนวทางส่งเสริมองค์ความรู้ เรื่องประชาธิปไตยในชุมชน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง คือ ต้องการให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ จากทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อให้สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อาศัยคนภายนอกให้มีการให้ความรู้ในส่วนนี้ เช่น เชิญนายอำเภอมาให้ความรู้อบรมให้เกิดความเข้าใจ อธิบายให้เขาฟังผิดหรือถูกถ้าเขาเห็นต่างก็ต้องอธิบายให้เขาฟัง เราต้องแจ้งให้เขาทราบในหน่วยภาครัฐ ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 12

“ควรมีการส่งเสริมให้มีหลักสูตรในระบบการศึกษา อาจจะเป็นนโยบายก็ได้ อย่างเช่นที่ อบต. เทศบาล อย่างนี้ออกนโยบายบอกว่าวัฒนธรรม ให้มีหลักสูตรของการศึกษาให้คุยเรื่องวัฒนธรรมของพื้นที่ตัวเอง ปลุกฝังจิตสำนึกของตัวเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 24

“ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มากกว่าเดิม เพื่อปรับความเข้าใจก่อนว่าประชาธิปไตยคืออะไรให้กับคนในชุมชนเพราะบางทีคนในชุมชนเข้าใจว่าประชาธิปไตยคือการยกมือตามเสียงข้างมากแล้วชนะ แต่บางทีต้องเห็นด้วยว่ามีเหตุผลในการเลือกสิ่งๆนั้นและตกลงตามข้อเสนอนั้น หรือในบางตกลงนั้นก็ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ไม่ใช่เราตกลงที่จะเอาอย่างที่ว่า 1 จะเอาอย่างที่ว่า 1 เสมอไปต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์นั้นๆ ต้องให้ความรู้ความเข้าใจของคำว่าประชาธิปไตยต่อประชาชน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 31

“ส่งเสริมเพิ่มความรู้ให้ประชาชน สร้างการเข้าใจร่วมกัน และดูบริบทของแต่ละช่วงวัยว่าควรส่งเสริมในเรื่องไหนของประชาธิปไตยควรจะทำให้ความรู้เขาเรื่องอะไรบ้างและดูบริบทในแต่ละพื้นที่ที่เขาอยู่ด้วย มีการให้ความรู้การเลือกตั้ง และอย่างเช่นมีกรรมาธิการเลือกตั้งแล้วทำให้เกิดบัตรเสียเยอะมักจะเกิดจากผู้สูงอายุสายตาไม่ดี และให้เจ้าหน้าที่คณะกรรมการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ มีการชี้แจงประชุมประจำเดือนโปร่งใสและผู้นำจะต้องหาองค์ความรู้ให้ทันสมัยเพื่อนำความรู้ที่ได้นั้นไปเผยแพร่ให้ประชาชนต่อไป”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 56

“จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียงมีวิธีการหลากหลาย เช่น การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา เพื่อยืนยันให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และหลักการของประชาธิปไตยในชุมชน การเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นเพื่อให้มีการอบรมและแนะนำความรู้ การสร้างกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และการเรียนรู้ การส่งเสริมการเข้าใจและการยอมรับของประชาชนเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตย และการสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในชุมชน ผ่านทางเหล่านี้อาจเป็นการเริ่มต้นในการสร้างสังคมที่มีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระดับชุมชน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 60

“มีการพัฒนาคน มีการศึกษาดูงาน และให้หน่วยงานให้ความสำคัญกับเรื่องจัดงบประมาณในชุมชนด้วย คนลาวและคนภูไทมีการใช้ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นหลักโดยผ่านการประชาคม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 60

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชาวผู้ไท จำนวน 80 คนและบุคคลอื่น จำนวน 20 คน จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100 คนนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้น สามารถอธิบายได้ถึง แนวทางส่งเสริมองค์ความรู้ เรื่องประชาธิปไตยในชุมชน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่าย ประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง คือ การสร้างความเข้าใจ ยอมรับในความแตกต่างและรับฟังแนวคิดที่แตกต่าง เพื่อให้สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่าย นำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจ ดังรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อยากให้ยอมรับแนวความคิดของแต่ละคนในชุมชน และยอมรับในความคิดของแต่ละคนสามารถ ยอมรับลงมตร่วมกันไม่ให้ปิดกั้นความคิดของกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 33

“อธิบายให้เขาฟังผิดหรือถูกถ้าเขาเห็นต่างก็ต้องอธิบายให้เขาฟัง เราต้องแจ้งให้เขาทราบในหน่วย ภาครัฐ อาจจะต้องมี พ.ร.บ. สักตัวหนึ่งคือ พ.ร.บ. การส่งเสริมชาติพันธุ์หรือเรื่องประชาธิปไตยใน ชุมชนให้อยู่ในนั้น เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างการขับเคลื่อนขนาดใหญ่ร่วมกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 41

“ส่วนใหญ่แล้วเรื่องประชาธิปไตยของคนผู้ไทไม่แตกต่างกันจากคนชนเผ่าอื่นเลย และไม่มีแนวทางใน การส่งเสริมองค์ความรู้ เพราะชาวบ้านส่วนมากจะเชื่อฟังผู้นำ ยกเว้นแต่จะชักชวนไปในทางที่ไม่ดี ถึง จะมีการคัดค้านเกิดขึ้น อีกทั้งการสร้างกลุ่มพัฒนาต่างๆ ในหมู่บ้านไม่ค่อยจะสำเร็จมากนัก เพราะเกิด ความเห็นแก่ตัวมากเกินไป ยกตัวอย่างเช่น เงินที่นำมาลงโครงการต่างๆ ในกลุ่มพัฒนาในหมู่บ้าน ไม่ เคยได้รับเงินตามจำนวนที่พูดกันไว้จึงทำให้เกิดความไม่เชื่อใจกันพอสมควร”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 71

“ผมมองว่าอันดับแรกเลยเราต้องทำให้ประชาชนชาวผู้ไทมีความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยที่ตรงกัน ก็ จะสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างมีประสิทธิภาพแนวทางการส่งเสริมการ พัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน ก็คืออย่างที่เราทราบโดยทั่วกันชุมชนแต่ละชุมชนน่าจะมีความรู้แต่ละ คนไม่เท่ากัน อาจจะต้องปรับคำถามให้ง่ายขึ้นสำหรับคนแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เราได้รับคำตอบที่ ต้องการ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 98

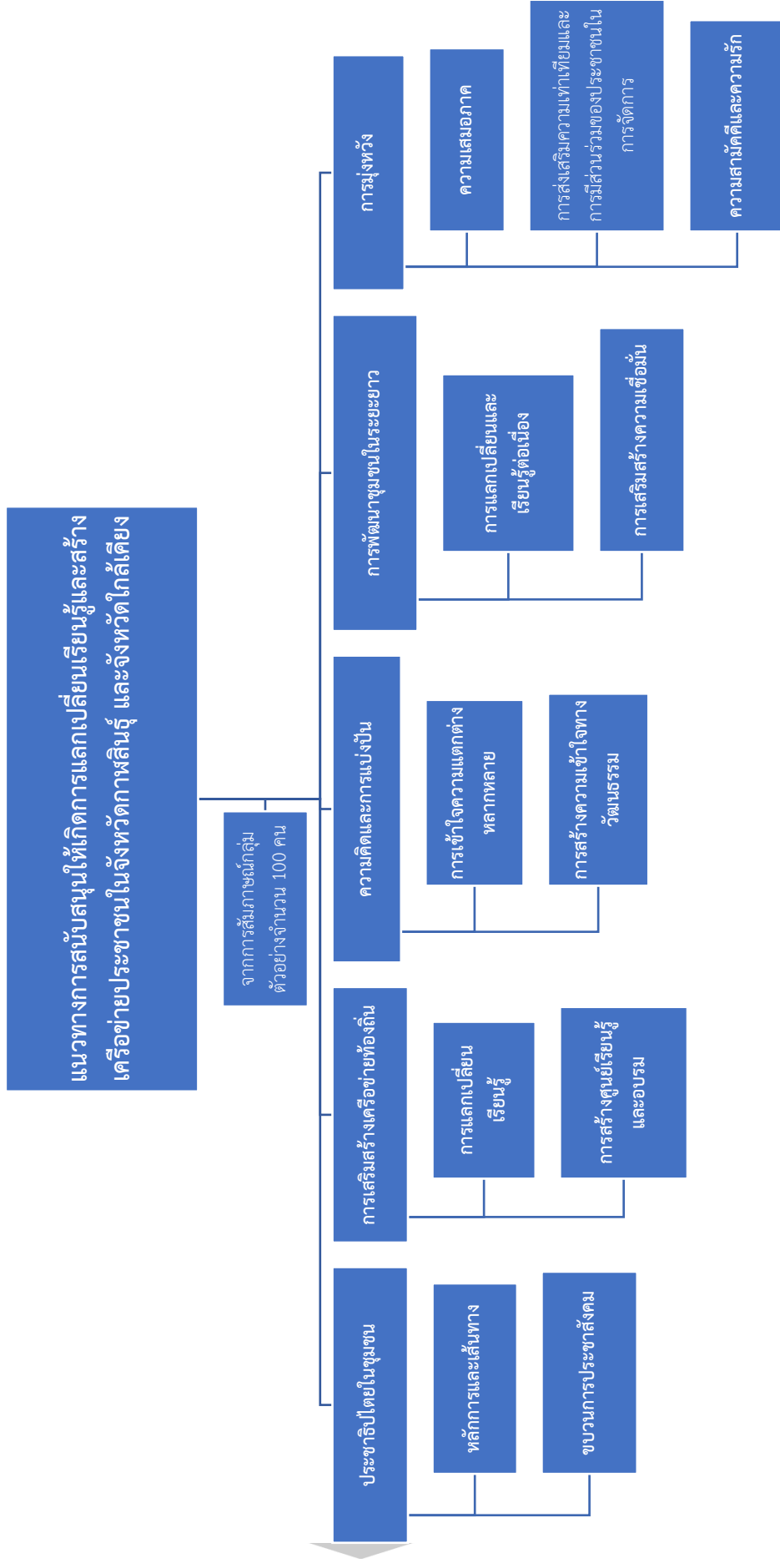
โดยภาพรวมจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก สรุปได้ว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองโดยประชาชน ซึ่งมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลก เป็นระบอบการปกครองที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน และมีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตามการยึดมั่นในหลักการและการแก้ไขปัญหาตามแนวทางประชาธิปไตยจากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นบทบาทหนึ่งที่เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ในความแตกต่างหลากหลายที่ดำรงอยู่ รวมทั้งแนวทางความคิดและทัศนคติที่ต่างกัน เป้าหมาย ผลประโยชน์เป็นปัจจัยบ่งชี้ถึงความต้องการที่แตกต่างบนพื้นฐานประชาธิปไตยที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความเท่าเทียมกันในสังคม

ประชาธิปไตยก่อให้เกิดสำนักทางการเมืองของประชาชนเพิ่มมากขึ้นนำไปสู่ประชาธิปไตยในชุมชน (Community Democracy) ประชาธิปไตยในฐานะขบวนการ เริ่มจากชุมชน สังคม วัฒนธรรม การบริหารจัดการ นำไปสู่กระบวนการตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน แนวคิดประชาธิปไตย แนวคิดการกระจายอำนาจ และแนวคิดประชาธิปไตย นำไปสู่การรวมตัวกันเป็นขบวนการประชาสังคม (Civil Society) หลังจากนั้นได้พัฒนาความคิดไปเป็นชุมชนจัดการตนเอง (Community Self-Management) โดยเริ่มต้นจากกระแสความคิดเปลี่ยนแปลงให้ประชาชนมีความเป็นพลเมือง (Citizenship)

ทั้งนี้ ความแตกต่างหลากหลายด้านชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ศาสนา ความคิด ความเชื่อ การเมือง เศรษฐกิจ เพศสภาพ สังคมควรทำความเข้าใจความแตกต่างหลากหลาย การทำความเข้าใจทิศทางของสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมต้องศึกษาให้ลึกซึ้งแล้วนำไปใช้เป็นนโยบายที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายใต้ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และความคิดเพื่อให้สัมพันธ์กับหลักการประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นความเสมอภาคของประชาชน ส่งเสริมให้เกิดความรักความสามัคคีในชาติภายใต้โครงสร้างระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้อย่างแท้จริง

พหุ อนุ ชาติ ชีเว

รูปภาพที่ 7 แนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเรื่องประชาธิปไตยในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การใช้เทคนิคแบบกรณีศึกษาในชุมชนชาติพันธุ์ที่มีลักษณะตามที่ต้องการศึกษา จำนวน 8 อำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทอาศัยอยู่ ได้แก่ อำเภอก้ามวง อำเภอสามชัย อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสมเด็จ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนาคู อำเภอเขาวงและอำเภอกุฉินารายณ์ ใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 100 คน ทั้งจากการสืบค้นเอกสารวิชาการ งานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์ทั่วไป (General interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) เพื่อรวบรวมแหล่งข้อมูลภาคสนามที่หลากหลายประกอบการวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมายของข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และนำข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์หาทฤษฎีเปรียบเทียบกับบริบทของภาษาที่เรียบเรียงขึ้นจากข้อมูลเชิงพรรณนาของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการใช้พรรณนาในการแสดงผลการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอนและผลการวิจัยมีดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 สรุปผลและอภิปรายผล

5.2.1 สรุปผล

5.2.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์
- 3) ศึกษาแนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยชุมชนและสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

5.2 สรุปผลและอภิปรายผล

5.2.1 สรุปผล

การวิจัยเรื่องประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ มีผลการวิจัยที่สามารถนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ดังนี้

ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ จากประชากร 100 คน จำแนกเพศของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุด คือ เพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0

จำแนกตามช่วงอายุของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุด คือ ช่วงอายุ 41-45 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 46-50 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 และน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 25-30 ปี และ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุด คือ อาชีพเกษตรกร จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และน้อยที่สุด คือ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

จำแนกตามปีที่อาศัยในชุมชนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุด คือ อาศัยในชุมชน 31 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมา คือ อาศัยในชุมชน 26 – 30 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 และสุดท้าย คือ อาศัยอยู่ในชุมชน 5-10 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

จำแนกตามตำแหน่ง/บทบาทในชุมชนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 100 คน โดยจำแนกตามตำแหน่ง/บทบาทในชุมชนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จำนวน 80 คน และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น จำนวน 20 คน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มากที่สุด คือ ประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทและชาติพันธุ์อื่น จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 รองลงมา คือ ประธานกลุ่มและ

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มการเงินชุมชน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และสุดท้าย คือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่หนึ่ง เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

ก่อนที่จะทราบถึงรูปแบบและกระบวนการของประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามในสัมภาษณ์ถึงการรับรู้และเข้าใจถึงความหมายของคำว่า "ประชาธิปไตยในชุมชน" พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่สามารถนิยามความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยในชุมชนได้ แต่สามารถอธิบายตามความเข้าใจและยกตัวอย่างเชิงประจักษ์ในชุมชน โดยเมื่อพิจารณาจากคำสัมภาษณ์จะเห็นว่า "ประชาธิปไตยในชุมชน" ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ นั้นเน้นไปที่แนวคิดของการมีส่วนร่วม การปรึกษาหารือ และการมีอิสระในการตัดสินใจทางการเมืองในชุมชนของตนเอง เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นกลางและความร่วมมือในชุมชน เพื่อการพัฒนาและการดำเนินชีวิตที่ดีของสมาชิกทุกคนในชุมชนนั้นๆ ประชาธิปไตยในชุมชนมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การวางแผนพัฒนาหรือการตั้งนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนั้น อีกทั้งยังเน้นความเท่าเทียมของสมาชิกในชุมชนในการตัดสินใจ ซึ่งหมายความว่าทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นตามที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ประชาธิปไตยในชุมชนยังเน้นการสร้างสังคมที่มีความยั่งยืน โดยการสร้างฐานรากที่มีความเข้มแข็งและมีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการตัดสินใจและการดำเนินงาน ซึ่งชุมชนจะมีอิสระในการเลือกวิธีการจัดการและพัฒนาตนเองตามความต้องการและความสำคัญของชุมชนนั้นๆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ ร่วมคิด ร่วมทำ ไม่ว่าจะเกิดประโยชน์กับตัวเองหรือส่วนร่วม ได้รับรู้รับทราบและได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และการเป็นอิสระนี้จะช่วยให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นตามความต้องการของชุมชนนั้น

ดังนั้น ประชาธิปไตยในชุมชนไม่ได้เป็นแค่การให้สิทธิแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นกลางและความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาและการดำเนินชีวิตของชุมชนที่มีความยั่งยืนและมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการดำเนินงานในทุกขั้นตอน

1) การมีอยู่ของรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

จากข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่รับรู้และมีความเข้าใจรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความหลากหลาย แต่ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก โดยรูปแบบและกระบวนการเหล่านี้มักจะเน้นไปที่การประชุมและการตัดสินใจในระดับชุมชน โดยมีการเสนอข้อเสนอและการให้ความเห็นเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ นอกจากนี้ การเลือกตั้งผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นอีกหนึ่งลักษณะที่สำคัญ ซึ่งมีการให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมและความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการเลือกตั้ง เป็นจุดเด่นที่ชัดเจนในกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เป็นการสะท้อนถึงการมีอยู่ของกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนที่มีความหลากหลายและเป็นรูปแบบที่เน้นไปที่การมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของชุมชนในการพัฒนาและการบริหารจัดการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

2) รูปแบบของประชาธิปไตยชุมชนที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

รูปแบบของประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีจุดเด่นหลักๆ คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับของชุมชนอยู่ในบริบทของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบชนเผ่าชาติพันธุ์ผู้ไทต้องใช้กระบวนการปรึกษาหารือและการลงนามมติเพื่อรองรับความชอบธรรมในการดำเนินกิจการต่างๆ ของผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน การมีการเลือกตั้งตั้งแต่ระดับพื้นฐานซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการบริหารจัดการในชุมชนของตนเอง รูปแบบการเลือกตั้งนี้มักจะเป็นเวทีที่ชาวบ้านมีโอกาสในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการประชุมประชาคมและการมีการเสนอข้อเสนอและการให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยการให้ความสำคัญกับนโยบายและความเป็นธรรมของผู้แทนเป็นจุดเด่นที่ชัดเจน เนื่องจากนโยบายและความเป็นธรรมนั้นถูกเห็นว่าสำคัญในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการบริหารจัดการในชุมชนของตนเอง รูปแบบการเลือกตั้งนี้มักจะเป็นเวทีที่ชาวบ้านมีโอกาสในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการประชุมประชาคมและการมีการเสนอข้อเสนอและการให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยการให้ความสำคัญกับนโยบายและความเป็น

ธรรมของผู้แทนเป็นจุดเด่นที่ชัดเจน เนื่องจากนโยบายและความเป็นธรรมนั้นถูกเห็นว่าคุณค่าสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยรวมแล้ว รูปแบบการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นเน้นไปที่การมีส่วนร่วมและการตัดสินใจที่มีเหตุผลและเป็นธรรมในการจัดการและการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืนและมีความยั่งยืนอันดับแรกในความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

3) กระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

กระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ความสำคัญกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยบริบทของทางสังคมการเมืองของชาติพันธุ์ผู้ไท ให้ความสำคัญกับเกียรติและเชื่อมั่นในผู้นำ ดังนั้นทุกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองหรือกำดำเนินงานกิจกรรมต่างๆในชุมชน มันจะแสดงผ่านกระบวนการประชาธิปไตย มีการลงเสียงฉันทานุมติ เมื่อได้ผลการลงมติแล้วก็เป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน หรือคณะกรรมการชุมชน หรือกลุ่มต่างๆในชุมชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานนั้นไป เน้นความเป็นอันหนึ่งและมีการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านในการตัดสินใจ ซึ่งการใช้เสียงส่วนใหญ่ในการลงมติและการเลือกตั้งผู้นำก็เป็นหนึ่งในขั้นตอนสำคัญของกระบวนการนี้ เช่นเดียวกับการมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่ามีการถ่วงดุลอำนาจและการดำเนินงานต่างๆในชุมชนอย่างเหมาะสมและโปร่งใส นอกจากนี้ยังมีการกำหนดวาระการประชุมและการชี้แจงผลประโยชน์ของหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างเชื่อถือได้และเป็นระบบ เรียกว่าเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนที่มีการเข้าใจและมีมีส่วนร่วมจากชุมชนทั้งหมดในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการรับฟังเสียงของทุกกลุ่มในชุมชน เพื่อให้กระบวนการนี้สามารถดำเนินไปอย่างยั่งยืนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนได้อย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิตชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมและการร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชนที่เข้มแข็งและมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาและสร้างสังคมที่ยั่งยืนและเป็นศูนย์กลางที่ดีที่สุดสำหรับชุมชนในอนาคต

ดังนั้น รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ถูกปัจจัยแทรกคือชนบ ธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไท และบริบทชุมชน สังคม การเมือง ที่แตกต่างกันชุมชนเมือง ชุมชนกึ่งเมือง ชุมชนบท ชุมชนผู้ไทผสมผู้ลาว ซึ่งรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนมีลักษณะผสมผสานผ่านประชาธิปไตยทางตรง ในการเลือกผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจทางการเมืองของชุมชนทุกครั้ง โดย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ประชาธิปไตยในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท สามารถแบ่งออกเป็นกระบวนการประชาธิปไตย 6 รูปแบบ ดังนี้ 1) ประชาธิปไตยทางตรง ในบริบทการตั้งชุมชนของชาวผู้ไทใน 8 อำเภอของจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกออกเป็น 4 บริบท ได้แก่ ชุมชนผู้ไทในเมือง ชุมชนผู้ไทที่อาศัยในเมือง ชุมชนผู้ไทที่อาศัยในชนบท และชุมชนผู้ไทที่อาศัยผสมผสานร่วมกับชาติพันธุ์อื่น ซึ่งการใช้ประชาธิปไตยในชุมชนมักผ่านการประชุมหรือการประชาคมในหมู่บ้านและผ่านการเลือกตั้งผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งผ่านระบบเครือข่าย คุณงานความดี ความรู้ความสามารถ ระบบสืบทอดอำนาจ และระบบบุญคุณ 2) ประชาธิปไตยแบบปกป้อง มีลักษณะจะให้ความเชื่อถือและเคารพผู้นำ แต่การดำเนินการของชุมชนจะต้องผ่านการลงมติจากเสียงส่วนใหญ่ของชุมชน หรือใช้กระบวนการประชาธิปไตยแบบปกป้องโดยอาศัยขนบธรรมเนียมเดิมของชุมชนในการดำเนินการกิจกรรมของชุมชน เป็นและเป็นชุมชนที่มีความปรองดอง สามัคคี ไม่ชอบการแตกแยก ยึดถือผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี “เอ็นดูเจ้านายดี” 3) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปรึกษาหารือ เพื่อสนองความต้องการของชุมชน โดยจะให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนโดยจะมีกลุ่มที่คนผู้ไทให้ความเคารพนับถือและเชื่อถือ ซึ่งในชุมชนผู้ไทเป็นสังคมที่อนุรักษนิยมต้อนรับทุกหน่วยงานที่จะมาช่วยเหลือพัฒนา ชุมชนของตนเอง ทำให้หน่วยงานภาครัฐมักจะใช้ชุมชนชาวผู้ไทเป็นเวทีหรือเป้าหมายเชิงพื้นที่ในการพัฒนา เพราะชาวผู้ไทจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เชื่อฟังผู้นำ หน่วยงานของภาครัฐจะได้ผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากชุมชนชาวผู้ไท ในการตอบ Key Performance Indicator (KPI) และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ 4) ประชาธิปไตยแบบต่างตอบแทน จะเน้นเรื่องผลประโยชน์เป็นหลัก ระบบบุญคุณ คือเลือกผู้ที่เคยช่วยเหลือหรือเอื้อประโยชน์ต่อกัน 5) ประชาธิปไตยแบบทางอ้อม(ตัวแทน) ด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นแบบอนุรักษนิยมและได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากภาครัฐมาสู่ชุมชน หมายความว่า บริบทพื้นฐานความเป็นผู้ไทจะยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย ความเชื่อ ศาสนา สังคม การเมือง ชาติพันธุ์นิยม การให้ความสำคัญกับส่วนรวมให้ร่วมมือกับชุมชน ดังนั้น ประชาธิปไตยทางอ้อมมักจะถูกแสดงผ่านผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนในการตัดสินใจทางการเมืองโดยผู้นำชุมชนนั้นจะใช้กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนผ่านรูปแบบการประชาคมเพื่อสร้างฉันทามติเสียงส่วนใหญ่ตามรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชน ประกอบสร้างความชอบทำซึ่งผู้นำสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ผู้นำผ่านโครงสร้างอำนาจจากภาครัฐ ได้แก่ ผู้นำชุมชน, คณะกรรมการชุมชน ,

ประธานคุ้ม ,กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข,กลุ่มอาชีพ,กลุ่มการเงิน,กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) ผู้นำผ่านโครงสร้างอำนาจเฉพาะกิจ ได้แก่ ปราชญ์ชุมชน, หมอเหยา , พ่อล่ามแม่ล่าม และเจ้าโคตรลุงตา (ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง) 6)ประชาธิปไตยในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์จึงเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน และสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

1) แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมในทุกๆ มิติของชุมชน เช่นบริบทชุมชน สังคม การเมือง ที่แตกต่างกันชุมชนเมือง ชุมชนกึ่งเมือง ชุมชนบท ชุมชนผู้ไทผสมผู้ลาว การอาศัยร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น หรือมิติชนบ ธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไท มาพิจารณาร่วมในการหาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในบริบทสังคมที่มีรากฐานมาจากอนุรักษนิยม ชาติพันธุ์นิยม ให้เกิดจิตสำนึกเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค และความถูกต้อง โปร่งใส โดยการมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือผ่านกระบวนการลงมติ ประชาคม ฉันทานุมติ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมขอชุมชน การเอาคนมาร่วมตัวกันในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในเวทีหรือกิจกรรมต่างๆ การสร้างการเข้าใจร่วมกันในบทบาทของประชาธิปไตยและการรับฟังความต้องการของชุมชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและร่วมมือในการพัฒนาต่อไป นอกจากนี้ยังต้องมีการเลือกผู้นำที่เข้มแข็งและมีความสามารถในการนำพาชุมชนไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอาชีพและชุมชน เช่น กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มร้านค้าชุมชน และการเลือกตั้งตัวแทนที่มีความเข้มแข็งและได้รับการยอมรับจากชุมชน ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนจะสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีความร่วมมือและสามัคคีจากทุกกลุ่มในชุมชนโดยมีการนำผู้นำเข้มแข็งและมีความสามารถมาช่วยนำทางและรับฟังความต้องการของชุมชนอย่างเหมาะสม การทำเช่นนี้จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายในอนาคตได้ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน เช่น การพัฒนาอาชีพ การเสริมสร้างสิทธิและความยุติธรรมในชุมชน และการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน

2) แนวทางการพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน

การพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ จำเป็นต้องเน้นการเสริมสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมจากชุมชนเองอย่างเป็นกลาง ด้วยเหตุนี้ แนะนำให้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เช่น การประชุม เสวนาหรือ แลกเปลี่ยนเส้นทางในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการบริหารจัดการในระดับชุมชน เช่น การจัดงานประจำปีหรือการเลี้ยงปู่ในชุมชนสามารถเป็นโอกาสที่สมาชิกในชุมชนสามารถรวมตัวกันและสร้างความเข้าใจต่อกันได้ เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การกำหนดแผนการดำเนินงานในชุมชน ซึ่งการเสนอความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกันในเรื่องของประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนต้องพิจารณาถึงประเด็นของความเคารพต่อผู้สูงอายุและความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน การให้ความสำคัญต่อความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และการให้พื้นที่ในการเสนอความคิดเห็นของทุกกลุ่มอายุ เพื่อให้การตัดสินใจและการพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและเข้าใจต่อกันควรเน้นการเสริมสร้างความสามัคคีการทำงานร่วมกัน และการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนทั้งหมด และการกระจายข่าวสารและการให้ความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น เอกสาร การประชุม และการรณรงค์ ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างเต็มที่ สรุปได้ว่า การพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์จำเป็นต้องเน้นการเสริมสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมจากชุมชนเองอย่างเป็นกลาง ด้วยเหตุนี้ แนะนำให้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เช่น การประชุม เสวนาหรือ แลกเปลี่ยนเส้นทางในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการบริหารจัดการในระดับชุมชน เช่น การจัดงานประจำปีหรือการเลี้ยงปู่ในชุมชนสามารถเป็นโอกาสที่สมาชิกในชุมชนสามารถรวมตัวกันและสร้างความเข้าใจต่อกันได้ เช่นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การกำหนดแผนการดำเนินงานในชุมชน ซึ่งการเสนอความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกันในเรื่องของประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนต้องพิจารณาถึงประเด็นของความเคารพต่อผู้สูงอายุและความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน การให้ความสำคัญต่อความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และการให้พื้นที่ในการเสนอความคิดเห็นของทุกกลุ่มอายุ เพื่อให้การตัดสินใจและการพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและเข้าใจต่อกัน

ควรเน้นการเสริมสร้างความสามัคคี การทำงานร่วมกัน และการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนทั้งหมด และการกระจายข่าวสารและการให้ความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น เอกสาร การประชุม และการรณรงค์ ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างเต็มที่

3) แนวทางการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน

การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณีที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อสร้างการเข้าใจและความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน การสนับสนุนเชื่อมโยงระหว่างประชากรและสิ่งท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจร่วมกันในชุมชน การใช้เสียงส่วนมากในกระบวนการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในกรณีที่มีเสียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยก็ควรให้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นและส่งเสริมให้ผู้มีเสียงส่วนน้อยเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเชื่อมั่นในกระบวนการประชาธิปไตย ความสามัคคีร่วมกันของคนหนุ่มสาวและคนสูงอายุมีความสำคัญในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่เหมาะสม การเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกันจะช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยให้ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมการอบรมและเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในชุมชน การสร้างการเข้าใจและความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมและสิ่งที่เป็นประเพณีของชุมชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจร่วมกันในชุมชน และการใช้เสียงส่วนมากในกระบวนการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในกรณีที่มีเสียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยก็ควรให้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น และส่งเสริมให้ผู้มีเสียงส่วนน้อยเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ความสามัคคีร่วมกันของคนหนุ่มสาวและคนสูงอายุเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่เหมาะสม โดยการเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การฝึกอบรมและเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมการอบรมและเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในชุมชน และการให้ผู้นำกับชาวบ้านเข้าใจตรงกันเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ โดยการเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการตัดสินใจและการพัฒนาชุมชนในทุกๆ ด้าน

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่สาม เพื่อศึกษาแนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยชุมชนและสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

1) บทบาทของประชาธิปไตยชุมชนในการมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง

บทบาทของประชาธิปไตยชุมชนมีความสำคัญในการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างเครือข่ายประชาชน ทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง โดยการให้เสียงส่วนใหญ่มีพลังในการแลกเปลี่ยนหรือใช้เวทีประชาธิปไตยชุมชนจะช่วยส่งเสริมการเปิดโอกาสให้แต่ละชุมชนได้แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ เช่นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างกัน เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งและเชื่อมโยงชุมชนให้มีความสัมพันธ์และความร่วมมือกันอย่างเชื่อถือได้ นอกจากนี้ การสร้างศูนย์เรียนรู้ การอบรมความรู้ และการสร้างกลุ่มพัฒนาชุมชนยังเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ต่อกันอย่างต่อเนื่องในทุกๆระดับอายุและอาชีพ ด้วยความโปร่งใสและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเสมอภาคจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างยั่งยืน และป้องกันการเกิดความไม่เชื่อมั่นซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการโต้แย้งในชุมชนในอนาคต การเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์อย่างเปิดเผยจะเป็นแรงผลักดันสำคัญในการสร้างชุมชนที่มีสมดุลและเป็นระบบที่ดีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นในระยะยาว

2 แนวทางส่งเสริมองค์ความรู้ เรื่องประชาธิปไตยชุมชน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายประชาชนทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง

การส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียงมีวิธีการหลากหลาย เช่น การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และหลักการของประชาธิปไตยชุมชน การเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นเพื่อให้มีการอบรมและแนะนำความรู้ การสร้างกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และการเรียนรู้ การส่งเสริมการเข้าใจและการยอมรับของประชาชนเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตย และการสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในชุมชน ผ่านทางเหล่านี้ อาจเป็นการเริ่มต้นในการสร้างสังคมที่มีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระดับชุมชน

5.2.2 อภิปรายผล

อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่หนึ่ง เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเข้าใจและทราบถึงความหมายของคำว่าประชาธิปไตยชุมชน แม้ว่าไม่ทุกคนสามารถนิยามคำว่า "ประชาธิปไตยชุมชน" ได้ แต่พวกเขาสามารถอธิบายตามความเข้าใจและยกตัวอย่างเชิงประจักษ์ในชุมชนได้ จากการสัมภาษณ์ พบว่า "ประชาธิปไตยชุมชน" ในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์นี้หมายถึง ระบบการบริหารจัดการภายในชุมชน หรือการตัดสินใจหรือการฉันทมติ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการดำเนินงานของชุมชน ซึ่งเน้นความเป็นกลางและความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างชุมชนที่เป็นฐานรากของสังคมและขยายผลต่อประชาในระดับประเทศต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอภิชาติ ธมมาภินนโท (จันทาโสม) (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มิติทางวัฒนธรรมของการพัฒนาสู่ความเข้มแข็งของชุมชน:กรณีศึกษาบ้านหนองช้าง ตำบลหนองช้าง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชุมชนบ้านหนองช้างเป็นชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไท สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติสูง มีความมุ่งมั่นในการรักษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทให้ดำรงอยู่ทั้งในเรื่องภาษา การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งสามารถนำมาบูรณาการในการพัฒนาชุมชน โดยมีการปรับหรือประยุกต์บางส่วนให้เข้ากับสถานการณ์จนสามารถพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งได้ โดยการมีการเข้าใจและการมีส่วนร่วมของทุกคนจะช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งและความเป็นอิสระของชุมชนในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ตามความต้องการและความสำคัญของชุมชนนั้น เมื่อพิจารณากระบวนการประชาธิปไตยชุมชน พบว่า มีรูปแบบและกระบวนการที่หลากหลาย แต่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของชุมชนในการพัฒนาและการบริหารจัดการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบเหล่านี้มักจะเน้นการประชุมและการตัดสินใจร่วม การมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ การเลือกตั้งผู้นำชุมชน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จะพิจารณาจากความรู้ความสามารถ มีขนบ ธรรมเนียม ประเพณีที่เข้มแข็ง เน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียว สามัคคี ไม่ชอบความขัดแย้ง และไม่ใช้ความรุนแรง เป็นจุดเด่น และมีความสอดคล้องกับแนวคิด (Erwin, 1976) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนยังช่วยสร้างความสามัคคีและความเข้าใจในสังคม โดยการสร้างโอกาสให้กับประชาชนทุกคนที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดง

ความคิดเห็นของตน รูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ ถูกปัจจัยแทรกคือชนบ ธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไท และบริบทชุมชน สังคม การเมือง ที่แตกต่างกันชุมชนเมือง ชุมชนกึ่งเมือง ชุมชนบท ชุมชนผู้ไทผสมผู้ลาว ซึ่งรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชนมีลักษณะผสมผสานผ่านประชาธิปไตยทางตรง ในการเลือกผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจทางการเมืองของชุมชน ทุกครั้ง โดยจากการสัมภาษณ์พบว่า ประชาธิปไตยในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท สามารถแบ่งออกเป็น กระบวนการประชาธิปไตย 6 รูปแบบ ดังนี้ 1) ประชาธิปไตยทางตรง ในบริบทการตั้งชุมชนของชาวผู้ไทใน 8 อำเภอของจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกออกเป็น 4 บริบท ได้แก่ ชุมชนผู้ไทในเมือง ชุมชนผู้ไทที่อาศัยกึ่งเมือง ชุมชนผู้ไทที่อาศัยในชนบท และชุมชนผู้ไทที่อาศัยผสมผสานร่วมกับชาติพันธุ์อื่น ซึ่งการใช้ประชาธิปไตยในชุมชนมักผ่านการประชุมหรือการประชามติในหมู่บ้านและผ่านการเลือกตั้งผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผ่านระบบเครือข่าย คุณงานความดี ความรู้ความสามารถ ระบบสืบทอดอำนาจ และระบบบุญคุณ 2) ประชาธิปไตยแบบปกป้อง มีลักษณะจะให้ความเชื่อถือและเคารพผู้นำ แต่การดำเนินการของชุมชนจะต้องผ่านการลงขันทุนมัดใจจากเสียงส่วนใหญ่ของชุมชน หรือใช้กระบวนการประชาธิปไตยแบบปกป้องโดยอาศัยขนบธรรมเนียมเดิมของชุมชนในการดำเนินการกิจกรรมของชุมชน เป็นและเป็นชุมชนที่มีความปรองดอง สามัคคี ไม่ชอบการแตกแยก ยึดถือผลประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นหลัก ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี “เฮ็ดนำเจ้านำนายดี” 3) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปรึกษาหารือ เพื่อสนองความต้องการของชุมชน โดยจะให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนโดยจะมีกลุ่มที่คนผู้ไทให้ความเคารพนับถือและเชื่อถือ ซึ่งในชุมชนผู้ไทเป็นสังคมที่อนุรักษ์นิยมต้อนรับทุกหน่วยงานที่จะมาช่วยเหลือพัฒนา ชุมชนของตนเอง ทำให้หน่วยงานภาครัฐมักจะใช้ชุมชนชาวผู้ไทเป็นเวทีหรือเป้าหมายเชิงพื้นที่ในการพัฒนา เพราะชาวผู้ไทจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เชื่อฟังผู้นำ หน่วยงานของภาครัฐจะได้ผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากชุมชนชาวผู้ไท ในการตอบ Key Performance Indicator (KPI) และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ 4) ประชาธิปไตยแบบต่างตอบแทน จะเน้นเรื่องผลประโยชน์เป็นหลัก ระบบบุญคุณ คือเลือกผู้ที่เคยช่วยเหลือหรือเอื้อประโยชน์ต่อกัน 5) ประชาธิปไตยแบบทางอ้อม(ตัวแทน) ด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นแบบอนุรักษ์นิยมและได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากภาครัฐมาสู่ชุมชน หมายความว่า บริบทพื้นฐานความเป็นผู้ไทจะยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย ความเชื่อ ศาสนา สังคม

การเมือง ชชาติพันธุ์นิยม การให้ความสำคัญกับส่วนรวมให้ความร่วมมือกับชุมชน ดังนั้น ประชาธิปไตยทางอ้อมมักจะถูกแสดงผ่านผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนในการตัดสินใจทางการเมืองโดยผู้นำชุมชนนั้นจะใช้กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนผ่านรูปแบบการประชาคมเพื่อสร้างฉันทามติเสียงส่วนใหญ่ตามรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชน ประกอบสร้างความชอบทำซึ่งผู้นำสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ผู้นำผ่านโครงสร้างอำนาจจากภาครัฐ ได้แก่ ผู้นำชุมชน, คณะกรรมการชุมชน, ประธานคุ้ม, กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข, กลุ่มอาชีพ, กลุ่มการเงิน, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) ผู้นำผ่านโครงสร้างอำนาจเฉพาะกิจ ได้แก่ ปราชญ์ชุมชน, หมอเหยา, พ่อล่ามแม่ล่าม และเจ้าโคตรลุงตา (ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง) และสุดท้าย 6) ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ซึ่งสอดคล้องกับ นพพล อัครฮาด (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย วิถีวัฒนธรรมชุมชนสามารถส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยในชุมชนชาติพันธุ์พื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่ศึกษาได้โดย 1) ชุมชนมีการสร้างเกาะป้องกันชุมชนด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนขึ้น 2) ประชาธิปไตยชุมชนต้องอาศัยพื้นฐานความเป็นชุมชนเสมอ 3) ประชาธิปไตยชุมชนเป็นกระบวนการหนึ่งของวิถีวัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งวิธีดังกล่าวทำให้เกิดพลังของชุมชนในการใช้เป็นวิธีการช่วยทำงานชุมชน หรือนำมาปรับใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐที่เข้าไปสู่ชุมชน ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในชุมชนที่สำคัญ ซึ่งรูปแบบและกระบวนการของประชาธิปไตยในชุมชนชาติพันธุ์ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีบริบทพื้นฐานมาจากการชาติพันธุ์ชนเผ่า ความเป็นชนเผ่าย่อมมีการปลูกฝังความเป็นอนุรักษ์นิยม แต่ความเป็นประชาธิปไตยในชุมชนถูกอำนาจรัฐหรือกระบวนการสร้างความชอบธรรมในการทำงานจากการลงมติหรือฉันทามติโดยเสียงของส่วนใหญ่ ดังนั้นชุมชนชาวผู้ไทหรือชุมชนชาติพันธุ์อื่นๆในประเทศจึงต้องเป็นประชาธิปไตย ชุมชนเป็นฐานรากของสังคมและชาติ ซึ่งรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท จึงมีรูปแบบผสมผสานรูปแบบการมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือ ในบริบทสังคม การเมือง วิถีชีวิต แบบชาติพันธุ์นิยมผู้ไท โดยในการค้นพบของงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ได้ค้นพบประชาธิปไตยอีกหนึ่งอย่างที่ นพพล อัครฮาด (2559) ยังไม่ได้ศึกษาคือประชาธิปไตยแบบทางอ้อม(ตัวแทน)และประชาธิปไตยแบบต่างตอบแทน ผ่านการตัดสินใจทางการเมืองที่มาจากการมีบุญคุณต่อกันและผลประโยชน์ ด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นแบบอนุรักษ์นิยมและได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากภาครัฐมาสู่ชุมชน หมายความว่า บริบทพื้นฐานความเป็นผู้ไทจะยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย ความเชื่อ ศาสนา สังคม การเมือง ชชาติพันธุ์นิยม การให้ความสำคัญกับส่วนรวมให้ความ

ร่วมมือกับชุมชน ดังนั้น ประชาธิปไตยทางอ้อมมักจะถูกแสดงผ่านผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนในการตัดสินใจทางการเมืองโดยผู้นำชุมชนนั้นจะใช้กระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนผ่านรูปแบบการประชาคมเพื่อสร้างฉันทามติเสียงส่วนใหญ่ตามรูปแบบประชาธิปไตยในชุมชน ประกอบสร้างความชอบทำซึ่งผู้นำสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ผู้นำผ่านโครงสร้างอำนาจจากภาครัฐ ได้แก่ ผู้นำชุมชน, คณะกรรมการชุมชน, ประธานคุ้ม, กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข, กลุ่มอาชีพ, กลุ่มการเงิน, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) ผู้นำผ่านโครงสร้างอำนาจเฉพาะกิจ ได้แก่ ปราชญ์ชุมชน, หมอเหยา, พ่อล่ำแม่ล่ำ และเจ้าโคตรลุงตา (ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง)

อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

การพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในจังหวัดกาฬสินธุ์จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจากชุมชนเอง โดยการเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจและการรับฟังความต้องการของชุมชน ผ่านการเอาคนมาร่วมตัวกันในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีและร่วมมือในการพัฒนาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทศพล สมพงษ์, (2555, หน้า 37) พัฒนาประชาธิปไตยชุมชนโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาและความต้องการ เพื่อการนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือทิศทางการบริหารท้องถิ่น ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาชุมชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังต้องมีการเลือกผู้นำที่เข้มแข็งและมีความสามารถในการนำพาชุมชนไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอาชีพและชุมชน เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มการเงิน กลุ่มร้านค้าชุมชน และการเลือกตั้งตัวแทนที่มีความเข้มแข็งและได้รับการยอมรับจากชุมชน การสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการบริหารจัดการในระดับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าใจและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน การให้ความสำคัญต่อความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และการให้พื้นที่ในการเสนอความคิดเห็นของทุกกลุ่มอายุ โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น เอกสาร การประชุม และการณรงค์ เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในชุมชน ในทางเดียวกัน การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในชุมชนต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณีที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เรียร์ชัย ณ นคร และคณะ (2553, หน้า 24-26) โดยการสร้างการเข้าใจและความรับผิดชอบต่อ

วัฒนธรรมและสิ่งที่เป็นประเพณีของชุมชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจร่วมกันในชุมชน และการใช้เสียงส่วนมากในกระบวนการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ โดยให้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น และส่งเสริมให้ผู้มีเสียงส่วนน้อยเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ความสามัคคีร่วมกันของคนหนุ่มสาว และคนสูงอายุเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยที่เหมาะสม โดยการเรียนรู้และ แบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การ ฝึกอบรมและเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนมีโอกาสเข้า ร่วมการอบรมและเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตยและการมี ส่วนร่วมในชุมชน และการให้ผู้นำกับชาวบ้านเข้าใจตรงกันเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการ ประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ โดยการเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการตัดสินใจและการ พัฒนาชุมชนในทุกๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ภาวิณี รอดประเสริฐ และคณะ (2561) ได้ศึกษา เกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยชุมชน : กระบวนการขับเคลื่อนสังคม” กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางการเมืองที่มากขึ้นของประชาชน โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้ประชาธิปไตย ชุมชนพัฒนาและสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน นอกจากการส่งเสริมเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคแล้ว บริบทของชาวผู้ไทมีความเคารพและนับถือยอมรับในผู้นำ หรือ ผู้แทน ในฐานะเป็นปากเป็นเสียงแทนพี่น้องประชาชน กระบวนการได้มาซึ่งการเลือกตั้งตัวแทน ผู้นำ ชุมชน ทั้งจากการอาศัยโครงสร้างอำนาจรัฐหรือผู้นำในชุมชนแบบเฉพาะกิจ จะต้องพิจารณาจากคุณ งามความดี ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม จะได้ผู้นำที่นำพาพี่น้องชาวผู้ไทพัฒนา ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้ความสำคัญเรื่องบ้านเมือง ขนบ ธรรมเนียม วัฒนธรรม ให้ความ ร่วมมือทุกเรื่อง แต่ก็มีข้อเสียคือไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในเวทีสาธารณะ ดังนั้น เมื่อได้ผู้นำที่ดี กระบวนการทางการเมืองหรือการตัดสินใจของชุมชนจะต้องผ่านการมีส่วนร่วมของคน ในชุมชนผ่านเวทีการประชุม การประชุมชม การลงมติ ฉันทามติ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและการ ดำเนินการกิจกรรมต่างๆในชุมชน มีการควบคุม ตรวจสอบ โปร่งใส ยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็น ที่ตั้ง

พูน ปณ จิต ชเว

อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่สาม เพื่อศึกษาแนวทางการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยชุมชนและสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง

บทบาทของประชาธิปไตยชุมชนในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายประชาชนมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างชุมชนที่แข็งแกร่งและเชื่อถือได้ในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง การสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งส่งผลต่อการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ผ่านการให้เสียงส่วนใหญ่เข้าร่วมในการแลกเปลี่ยนหรือใช้เวทีประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เช่นวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างชุมชน การสร้างศูนย์เรียนรู้ การอบรมความรู้ และการสร้างกลุ่มพัฒนาชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งทำให้การแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้เป็นเรื่องต่อเนื่องในทุกๆ ระดับอายุและอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุงพัฒน์ ใจวงศ์ผาบ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “สภาองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนประชาธิปไตย” กล่าวคือ การแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้มแข็งให้กับชุมชน ซึ่งยังเป็นการป้องกันการเกิดความไม่เชื่อมั่นที่อาจเป็นสาเหตุของการโต้แย้งในอนาคต ดังนั้น การสร้างสังคมที่มีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระดับชุมชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญและแน่นอน ในทางกลับกัน การส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยชุมชนจะเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญในกระบวนการนี้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และหลักการของประชาธิปไตยชุมชน การเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นเพื่ออบรมและแนะนำความรู้ การสร้างกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และการเรียนรู้ การส่งเสริมการเข้าใจและการยอมรับของประชาชนเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตย และการสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในชุมชน ด้วยเครื่องมือเหล่านี้ เราสามารถสร้างสังคมที่มีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในชุมชนได้อย่างยั่งยืนและเชื่อถือได้ โดยสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งและเชื่อถือได้ระหว่างชุมชนในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียง นับเป็นการลงมือสร้างประชาธิปไตยชุมชนที่ยั่งยืนและมีคุณภาพในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพล บุญพิณิช (2566) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทุนทางสังคมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทบ้านโคกโก่ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” กล่าวคือ การส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยชุมชนจะเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญในกระบวนการนี้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับปรุง

หลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และหลักการของประชาธิปไตยชุมชน การเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นเพื่ออบรมและแนะนำความรู้ การสร้างกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และการเรียนรู้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) หน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนและการร่วมมือกับหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นเพื่อให้มีการสนับสนุนและการสร้างโอกาสในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับภาษา การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์สู่การพัฒนาชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์

2) ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดตั้งสภาชุมชนหรือคณะกรรมการที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย หรือจัดการประชุมประจำชุมชนเพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มและองค์กรในชุมชนเพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและปกป้องสิทธิของตน

3) ควรมีการเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เช่น จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการและการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับหลักการและแนวปฏิบัติของประชาธิปไตย หรือจัดตั้งกลุ่มสนทนาและเวทีสาธารณะเพื่ออภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ ชุมชน โซเชียลมีเดีย และการแสดงทางวัฒนธรรม เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประชาธิปไตยในรูปแบบที่เข้าใจง่าย

4) ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และหลักการของประชาธิปไตยชุมชน การเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นเพื่ออบรมและแนะนำความรู้ การสร้างกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และการเรียนรู้ให้กับชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อมูลหลายประเด็นที่น่าสนใจและควรดำเนินการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมหรือต่อยอดงานวิจัยนี้ได้แก่

1) ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสังคมของชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดอื่นๆ เพื่อทราบถึงภาษา การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและภูมิปัญญาที่คล้ายหรือต่างกับของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์การภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนอย่างยั่งยืน การร่วมมือกันจะช่วยเพิ่มทรัพยากรและโอกาสในการทำงานร่วมกัน

2) ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบการวิจัย เพื่อให้แน่ใจว่าประเด็นที่สำคัญและความต้องการของชุมชนได้รับการสะท้อนในการวิจัย เช่น การจัดเวทีสาธารณะเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากชุมชน รวมทั้งต้องทำความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นสิ่งสำคัญ การวิจัยควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนผู้ไท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุม

3) ควรมีการพัฒนากลยุทธ์และกิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างประชาธิปไตยในชุมชน เช่น การจัดการประชุมหมู่บ้าน การสร้างเวทีให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น การส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยในโรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและการติดตามและประเมินผลกระทบของนโยบายหรือกิจกรรมที่นำเสนอในการวิจัย เช่น การประเมินผลลัพธ์ของการประชุมหมู่บ้าน หรือการตรวจสอบว่าความรู้เรื่องประชาธิปไตยได้รับการเผยแพร่และนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันของชุมชนหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฤตยา สารพุทธิ. (2022). การดำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษาชุมชนปกาเกอะญออลี

จ. ลำพูน (Doctoral dissertation, มหาวิทยาลัย รังสิต).

กฤตยา สารพุทธิ. (2022). ปัญหาและความยากลำบากของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย: การ

ทดสอบและการแก้ไข. วารสารวิจัยสังคมศาสตร์, 12(2), 45-60.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน),

2551, หน้า 11-13

เกษม อุทยานิน. (2516) . รัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2548). การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนของประเทศไทย: การวิเคราะห์โรคจากพื้นฐาน

และวิธีการบริหาร. วารสารสังคมวิทยา, 3(2), 45-60.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2548). การดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่: การวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนบพร วงศ์กาฬสินธุ์. (2023). เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในลุ่มแม่น้ำแดง

ตอนบนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

23(2), 809-838.

คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540: ปัญหาอุปสรรคและทางออก. นนทบุรี

สถาบันพระปกเกล้า. จรุงพัฒน์ ไจวงศ์ผาบ (2560). สภาองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อน

ประชาธิปไตย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จรรยา สุภาพ. (2514) การเมือง. ไทยวัฒนาพานิช: กรุงเทพฯ. จรรยา สุภาพ. การเมือง. กรุงเทพฯ: ไทย

วัฒนาพานิช, 2514

จันมา วิเศษสิงห์, ศรีณย์ วงศ์คำจันทร์, & ระมัด โชชัย. (2021). กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงาน

ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีความหลากหลายทางชาติ

พันธุ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในจังหวัด ตาก. วารสาร ชุมชน

วิจัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏ นครราชสีมา, 15(1), 165-179.

จิรัช วีระชัย และคณะ. (2538). รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จุฑา ทิพย์ ไชย กำบัง, & กุลธิดา ท้วม สุข. (2017). การพัฒนาออนไลน์เชิงความหมายของ **ความรู้** เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์. TLA Research Journal, 10(2), 1-15.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2547). การจัดการวัฒนธรรมในสังคมไทย: กระบวนการและผลสังคม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศิลปากร, 15(1), 78-91.
- ชวนรุ่งวงศ์. (พ.ศ. 2543). การย้ายถิ่นฐานของชาติพันธุ์ผู้ไทในประเทศไทย [The migration of Thai ethnic groups in Thailand]. ใน พระราชสำนักวิชาการ รวมบทความวิชาการ ระหว่างปีพ.ศ. 2541-2543 (หน้า 567-598). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บลั้งก์.
- ชัยนต์ วรรณะภูติ, “คนเมือง ตัวตน การผลิตสร้างใหม่และพื้นที่สังคมของคนเมือง”. วารสาร สังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.
- ชัยวัลย์ ทองดีเลิศ. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการจัดการทางสังคม, 2549. รูปเล่ม, 41
- ชัยวัฒน์ โยธี. (2017). ตัวแทนทางการเมืองในมิติวิถีประชาธิปไตยชุมชน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 12(1), 209-221.
- ชัยวัฒน์, โยธี. (2560). ตัวแทนทางการเมืองในมิติวิถีประชาธิปไตยชุมชน: การปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีการสร้างและจรรโลงประชาธิปไตยไปในหลายทิศทาง. วารสารการศึกษามนุษยศาสตร์, ปีที่ 7(1), หน้า 45-58.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2542). การปฏิรูปการเรียนรู้ : การพัฒนาคนเพื่อสังคมที่สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2553). การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเมืองของชาติไทยในสมัยโมเดิร์น. วารสารวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 10(2), 102-115.
- ชัยพงษ์ สำเนียง. (2564). การสร้างอัตลักษณ์และตัวตนของชาติพันธุ์ในประเทศไทย: กรณีศึกษา **กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลาย**. วารสารสังคมวิทยาและมานุษยศาสตร์, 8(2), 45-60.
- ชัยยนต์ เครือنوان. (2016). ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในชุมชนท้องถิ่นไทย:ประสบการณ์จากภาคสนาม. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 2(2), 79-93.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพินเนสพรีนซ์ติ้ง. เซ็นเตอร์จำกัด.
- ไชยันต์ ไชยพร. (2551). ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2540). **ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ / ขบวนการเคลื่อนไหวประชาสังคมในต่างประเทศ : บทสำรวจพัฒนาการสถานภาพและนัยยะเชิงความคิด / ทฤษฎีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย.** กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิภาษา.
- โชคชัย สุทธาเวช. (2560) **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย: แนวพินิจเชิงทฤษฎีและหลักการประชาธิปไตยสากล.** จัดพิมพ์โดยสถาบันปรีดี พนมยงค์
- โชคชัย สุทธาเวช. (2564). **การพัฒนาระบบการบริหารจัดการท้องถิ่นในประเทศไทย: สิ่งที่เป็นและอุปสรรค.** วารสารการศึกษาสังคมศาสตร์, 14(1), 78-95.
- ไชนันต์ ไชยพร. (2551). **ปัญหาการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย.** วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 5(2), 45-58.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2547). **รัฐศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกฤต, จ., จะติ. (2565). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัด วิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास.** วารสารวิจัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ 20(1), หน้า 75-92.
- เดวิด แมธิวส์. (2541). **จากปัจเจกชนสู่สาธารณะ : กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ทศพล สมพงษ์, บรรณาธิการ. Published. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า, 2555.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2542). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440-2540.** กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ. ธเนศวร์ เจริญเมือง. 2542.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2559). **การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475.**
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2546). **“ประชาธิปไตยเส้นทางเดินจากประชาธิปไตยโดยตรงสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม”** รัฐศาสตร์สาร 24 (ฉบับพิเศษ) : 1 – 25.
- ธิดารัตน์ สืบญาติ, & ภาณี นิลกรณ์. (2024). **การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการส่งเสริมชุมชน สุขภาวะบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก.** วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 12(2), 70-80.
- เจียรชัย ณ นคร และคณะ. (2553). **ประชาธิปไตยชุมชน: กลไกขับเคลื่อนภาคพลเมืองเข้มแข็ง.** กรุงเทพฯ :สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง. สำนักวิชาการและมาตรฐานการพัฒนารการเมือง.
- นพพล อัคราด. (2559). **กรอบมโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยชุมชน” ในฐานะกลไกของการจัดบริการสาธารณะแนวใหม่สำหรับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21.** วารสาร

- รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. 5 (2) : 44 - 79.
- นครินทร์, เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น**. วารสารวิจัยมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, (28).
- นคร วัลลิภากร. (2567). **กฎหมายปกครองท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560: การปกครองแบบมีเอกลักษณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานประชาสัมพันธ์ของสภาผู้แทนราษฎร.
- นงเยาว์ พิระตานนท์. (2541). **การเมืองการปกครอง**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- บรรพต วีระสัยและคณะ. (2551)
- นิตยา โพธิ์นอก และคณะ. (2565). **การใช้สิทธิและมีมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยชนเผ่าพื้นเมือง**. วารสารวิจัยมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ 10(2), หน้า 123-136.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). **ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม Participatory Democracy**. กรุงเทพมหานคร สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญศรี ยี่หมะ. 2550. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรพต วีระสัย. 2535. **สถาบันการเมือง ใน หลักรัฐศาสตร์และการบริหาร**. กรุงเทพฯ เบญจมาศ เมืองเกษม. (2564). **รูปแบบเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุในเขตตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**.วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 7(1), 240-254.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. 2546. **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.)
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ. : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พานิช วงศ์, & จินต์ จูฑา. (2020). **สิทธิของบุคคลในการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ เมื่อมีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 213 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ. ศ. 2560)**. พระมหาชาติ, & คำรัตน์ (ปัญญาโร). (2007). **วัฒนธรรมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนวัดประดิษฐาราม แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร (Doctoral dissertation, Dhonburi**
- พระณัฐภูมิ พันทะลี. (2023). **ผู้ไท: กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมอีสาน**. วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 2(1), 12-25.

พันธ์ คงชื่น, & นิล. (2022). จารัตประเพณีกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อพัฒนาวิถีการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน.

พิมพ์ ปฎิมาเนตรศิริกุล.(2559) อารงชาติพันธุ์และการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ญักร บ้านวังกำแพง จังหวัด ชัยภูมิ.

พิชญ์สินี โชติชะวงศ์. (2554). การใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย.

พิเชฐ สายพันธ์. (2559). กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ศักยภาพทางการพัฒนาที่ต้องการการเรียนรู้ในการทดลองต่อยอด. วารสารวิจัย

ภาวินี รอดประเสริฐ และคณะ (2561). ประชาธิปไตยชุมชน: กระบวนการขับเคลื่อนสังคม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 37

ภักจิรา มาตาพิทักษ์, 2023 <<https://www.the101.world/manop-keereepuwadol-interview/>>

ภักจิรา มาตาพิทักษ์. (2566). ประชากรและกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย. คลังข้อมูลประชากรและสังคม (เล่ม 4 ฉบับพิเศษ), 51-72.

ภัทรชัย อุหาพันธ์, ประชัน ชะชีกุล, วิเชียร แสนมี, & ประภาส แก้วเกตุ พงษ์. (2022). การอยู่ร่วมกัน อย่างสมานฉันท์และสันติสุขบนพื้นฐานของความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชน บ้านไร่ ตำบลสบปอง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 3(2), 1-12.

ภัทรสิริ โคบุตรี, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์ ... เล่ม 124. ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550

ยศ สันตสมบัติ. Published, กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2551. Edition, พิมพ์ครั้งแรก. Detail, 2 เล่ม. Subject, ชานินิยม --ไทย

รัตนา บุญมัธยะ. (2546). "พิธีเมเนากับตัวตนคนกะฉิ่น". ใน อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ(หน้า 117-171), กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).12 หน้า

เริงวิทย์ นิลโคตร พร้อมคณะ. (2564). การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชเพื่อเสริมพลังอำนาจสุขภาวะชุมชน. วารสารสังคมและวัฒนธรรม, 5(2)

เริงวิทย์ นิลโคตร, วงษ์สิริ เรืองศรี, ธารารัตน์ สัญญะโม, และ ชาตรี ลุนดำ. (2564). แนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชาวผู้ไทย บ้านคำกั้ง อำเภอกุฉิ

- นารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. Journal of Social Science and Cultural, 5(2), 1-18.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ ...** (2516). การวิเคราะห์การขัดแย้งกับการศึกษาเรื่องคอร์รัปชัน. วารสารสังคมศาสตร์, 10(1), หน้า 6
- วรทิพย์, ม., มีมาก. (2566). **ความเป็นพลเมืองกับประชาธิปไตยชุมชน: การวิเคราะห์ปัจจัยและความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล.** วารสารวิจัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 20(2), หน้า 93-108.
- วัชร ไชยสาร. (2545). **การเมืองภาคประชาชน พัฒนาการการมีส่วนร่วมทางการเมือง.** กรุงเทพมหานครสำนักพิมพ์เมฆขาว.
- วัชรินทร์ ชาบุญศิลป์. (2552). **ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของไทย: มุมมองทางนิติศาสตร์ สังคม. วิทยาและรัฐศาสตร์.** วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 35
- วัชรินทร์ ชาบุญศิลป์. (2542). **“ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม”** วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 25, (มกราคม – มิถุนายน): 3 – 15.
- วิเชียร แสงโชติ. (2540). **“การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน” ในองค์กรชุมชน กลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วารุณี กรณ์ยักราภูมิ. (2561). **การประเมินโครงการสัจจورประชารัฐหมู่บ้าน: กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วุฒิชัย มัธยัสถ์สิน. (2017). **ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยในชุมชนบ้านศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย.** วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, 3(2), 129-143.
- ศศิธร ล่องเลิศ. (2560). **กระบวนการสื่อสารทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมพลังทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ในกลุ่มจังหวัดสนุก (Doctoral dissertation, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).**
- ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว. (2021). **สักขาลาย: อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท.** วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 21(2), 248-273.
- ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย. (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553) **ประชาธิปไตยชาวบ้านโครงการหนังสือสามัญประจำบ้าน ชุดที่ 1 เล่มที่ 7 .**กรุงเทพฯ : เอกพิมพ์ไทจำกัด, 2553
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). **ประชาธิปไตยในชุมชน: การเข้าใจ**

และการปฏิวัติในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมเกียรติ วันทะนะ. (2551). **อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:

อักษรข้าวสวย.

เสรี พงศ์พิศ. (2558). **การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี**

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.

เสกสรร ประเสริฐกุล. (2548). **การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย.**

กรุงเทพมหานครสำนักพิมพ์อมรินทร์.

สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. (2540). **การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน.** ขอนแก่น :

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สน รูปสูง. (2553). **ประชาธิปไตยชุมชน.** เอกสารสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า

สฤติ, อ., อีสริยานนท์, และคณะ. (2562). **ความเป็นประชาธิปไตยในชุมชนชนบทของไทย: ศึกษา**

ชุมชนในแถบลุ่มแม่น้ำบางปะกง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยพะเยา, ปีที่ 12(1), หน้า 57-74.

สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ, 2540, **การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน.**

สถาบันวิจัยและ. พัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สิทธิพันธ์ พุทธทนต์(แปล) แซมมวล พี. ฮันติงตัน และ โจแอน เอ็ม. เนลสัน (แต่ง) ... **สุโขทัยธรรมาธิ**

ราชมหาวิทยาลัย ปรัชญาการเมือง 2534.

สีลาภรณ์ นาคทรรพ. (2539). **“การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”**, ใน การศึกษากับการวิจัย

เพื่ออนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุชานาถ สิงหาปัด, **ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม: กิจกรรมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผู้ไท**

บ้านโพน จังหวัด กาฬสินธุ์, 2558,

สุระปรีชา, ล., ลาภบุญเรือง. (2530). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ**

ประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี

อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิจัยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 4(2),

หน้า 45-62.

สุวภัทร หนูคำ. **ความเป็นพลเมืองกับการบริหารจัดการตนเองของชุมชนเพื่อการดำรงไว้ซึ่งอัต**

ลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ ศึกษาชุมชน เมืองปอน อำเภอขุนยวม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน (Doctoral dissertation, มหาวิทยาลัย รังสิต).

สุวิจักขณ์ เตชะทัตสกุล. (2557). การเมืองแบบชาติพันธุ์สู่ประชาธิปไตยแบบพลเมืองในมาเลเซีย.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุเมธ สรรเพชร. (2020). คำ นิยม 12 ประการ ใน ยุค ของ รัฐบาล ประยุทธ์ จันทร์ โอชา กับ ความ

เป็น พลเมือง ไทย ภายใต้ การ ปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตย. วารสาร สังคมศาสตร์

และ ศาสตร์ร่วมสมัย, 1(2), 39-49.

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย (อมรินทร์ 2548)

เสรี พงศ์พิศ. (2545). วิสาหกิจชุมชนไม่ใช่ธุรกิจชุมชนในวิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก.

กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็ดดิสันเพรสจำกัด

สถาบันพระปกเกล้า. (2553). การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ:

สถาบันพระปกเกล้า.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2555). แนวคิดประชาธิปไตยทางตรงกับประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมร รักษาสัตย์ และคณะ. (2539). ประชาธิปไตย : อุดมการณ์ หลักการและแบบอย่างการ

ปกครองในหลายประเทศ. กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อลงกรณ์ ปรีวุฒิพงศ์. (2021). การรายงานข่าวเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้อยู่ใน

สถานการณ์ เปราะบาง. วารสารการสื่อสารและสื่อบูรณาการ, 9(2), 60-92.

อัศวินท์, ศาสณพิทักษ์. (2016). การพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนคลอง

ตะเคียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

อัศวินท์, ศาสณพิทักษ์. (2560). พัฒนารูปแบบประชาธิปไตยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนคลอง

ตะเคียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารการศึกษามนุษยศาสตร์, ปีที่ 5(2), หน้า 123-

138.

อัศวศิริ, ล., และคณะ. (2561). รูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการสภาพเมืองบนฐาน

ประชาธิปไตยชุมชน: ศึกษากรณีการจัดตั้งสภาพเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัด

สงขลา. การประชุมวิชาการแห่งชาติ ประจำปี 2561: ความยั่งยืนของการบริหารจัดการ

ท้องถิ่น, หน้า 123-136.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2553). การวิจัยเชิงสังเคราะห์การปรับโครงสร้างชนบทอีสาน. กรุงเทพฯ:

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

- อุป โยคิน, ปรีชา, ประพัฒน์ทอง, พลวัฒน์, ชลดำรงกุล, & ภัทรา. (2017). ความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. *Journal of Social Sciences*, 47(1), 81-105.
- อำพล บุญพิณ (2566). “การพัฒนาทุนทางสังคมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกรณีศึกษาหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทบ้านโคกโก่ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์, การเมืองภาคพลเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี. และราชกิจจานุเบกษา, 2551.

ภาษาอังกฤษ

- Baker, A., Scarritt, J. R., & Mozaffar, S. (2016). **Ethnopolitical demography and democracy in sub-Saharan Africa**. *Democratization*, 23(5), 838-861.
- Barth, F. (1969). Introduction. In F. Barth (Ed.), **Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference** (pp. 9-38)
- Barnes, Max Kaase et al. Beverly Hills, Calif., **Sage Publications**, 1979. 607 pp
- Berman, B. J. (2010). **Ethnicity and democracy in Africa**.
- Benjamin A. Batson. **The End of the Absolute Monarchy in Siam** Oxford University Press, 1984
- Batson, B. A. (1984). **The influence of external an (JFK Library) (JFK Library)the 1932 revolution in Thailand**.
- Bumrungrsilp, T. (2019). **The Value Assessment of Creative Tourism Resources of Ethnic Groups in Sisaket Province**. *Journal of Humanities and Social Sciences*, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University, 17(3), page-1.
- Bumrungrsilp, T. (2019). **Identity Politics and Democratization in Thailand: The Challenges and Prospects of Ethnic Minorities**. *Journal of Southeast Asian Studies*, 46(3), 321-338.
- Calhoun, C. (1993). **Nationalism and ethnicity**. *Annual review of sociology*, 19(1), 211-239.
- Carole Pateman. **Publisher: Cambridge University Press**. Online publication date: August 2014. Print publication year: 1970.
- Chambers, P., & Waitookiat, N. (2016). **The resilience of monarchised military in Thailand**. *Journal of Contemporary Asia*, 46(3), 425-444.
- Chardchawarn, S. (2010). **Local governance in Thailand: The politics of decentralization and the roles of bureaucrats, politicians, and the people**. Institute of Developing Economies, Japan External Trade Organization.
- Declaration of the Rights of Man and of the Citizen. (1789). **Archives nationales**, Paris, France.
- Dungbung, S. (2020). **The Persistence of Phu Thai Ethnic Group Music in the Mekong River Basin**. *Mekong-Salween Civilization Studies Journal*, 11(2), 180-199.
- Dawisha, Karen and Bruce Parrott (eds). **The Consolidation of Democracy in East-Central Europe**. Cambridge University Press, 1997.
- Erwin, W. (1976). **Participation Management: Concept, Theory and**

- Implementation.** Atlanta, GA: Georgia State University. Melkote, S. R. (2001)
- Fenton, S. (2010). **Ethnicity.** Polity.
- Finley, M. I. (1983). **Politics in the ancient world.** In *The Use and Abuse of History* (pp. 38-52). Vintage Books.
- Galston, W. A. (1989). **Community, democracy, philosophy: the political thought of Michael Walzer.** *Political Theory*, 17(1), 119-130.
- Gerald F. Gaus. **New York: Oxford University Press** (1996)
- Huntington, S. & Nelson, S. (1975). **No easy choice: political participation in developing countries.** New York: Harvard University Press.
- Huntington, Samuel P. **The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century.** University of Oklahoma Press, 1991.
- Keating, M. (1998). **The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change.** Cheltenham: Edward Elgar.
- Kovach, M. (2021). **Indigenous methodologies: Characteristics, conversations, and contexts.** University of Toronto Press.
- Mahma, S., & Pouaree, S. (2021). **Deliberative Democracy in Ban Ao Udom Community: From Conflict to Peaceful Coexistence Between the Commercial Port and the Community.** *Journal of Politics and Governance*, 11(2), 31-48.
- Phillips, M. (2012). **Oasis on a Troubled Continent: Culture and Ideology in Cold War Thailand.** School of Oriental and African Studies (SOAS), University of London.
- Milbrath, B. (1977). Referenced in Banphot, W., and Phaichon, S. (1977). **Book on Law and Constitution.** pp. 452-453.
- Laungaramsri, P. (2003). **Ethnicity and the politics of ethnic classification in Thailand.** *Ethnicity in Asia*, 157-173.
- Laungaramsri, P. (2003). **Ethnicity and the politics of ethnic classification in Thailand.** *Ethnicity in Asia*, 157-173.
- Langkulanont, B., Surangkul, S., & Moolvilai, S. (2023). **Development of a Platform to Promote Learning of Local Wisdom in Kalasin Province.** *Asian Journal of Traditional and Innovative Arts and Textiles*, 2(1), 41-55.
- Langkulanont, B., Surangkul, S., & Moolvilai, S. (2023). **Title of the work. Publisher.**
- Ladner, A. (2002). **"Size and direct democracy at the local level: the case of Switzerland."** *Environment and Planning C: Government and Policy*, 20(6), 813-828.
- Lupien, P. (2018). **Participatory democracy and ethnic minorities: opening inclusive new spaces or reproducing inequalities? Democratization**, 25(7), 1251-1269.
- Linz, Juan J. and Alfred Stepan. **Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe.** Johns Hopkins University Press, 1996.
- Phillips, M. (2012). **People's awareness of democracy and human rights in Thailand.**
- Phramaha Kittipong Kittayano (Pao Ta Jai tribe), Thanakrit Phongngern, & Phamon Khanthathan. (2023). **Factors Affecting Political Participation of Ethnic Groups in Phayao Province.** *Panyapiwat Journal*, 8(1), 247-260. (Rajabhat University Office of Academic Resources And Information Technology).
- Pranab Bardhan and Dilip Mookherjee · **Journal of Development Economics**, 2006, vol. 79, issue 2, 303-327. Date: 2006
- Shabbir Cheema. Dennis A. Rondinelli. Series: Brookings / Ash Institute Series, **"Innovative Governance in the 21st Century".** Copyright Date: 2007
- Strand, K., Marullo, S., Cutforth, N., Stoecker, R., & Donohue, P. (2003). **Community-**

based research and higher education: Principles and practices. John Wiley & Sons.

Surasit Sutthasuwann, Karun Buaphuen, and Karunyoo Buaphuen. (2015). **Lifestyle of Thai People in Pho Sub-District, Kham Muang District, Kalasin Province.** Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies, 4(2).

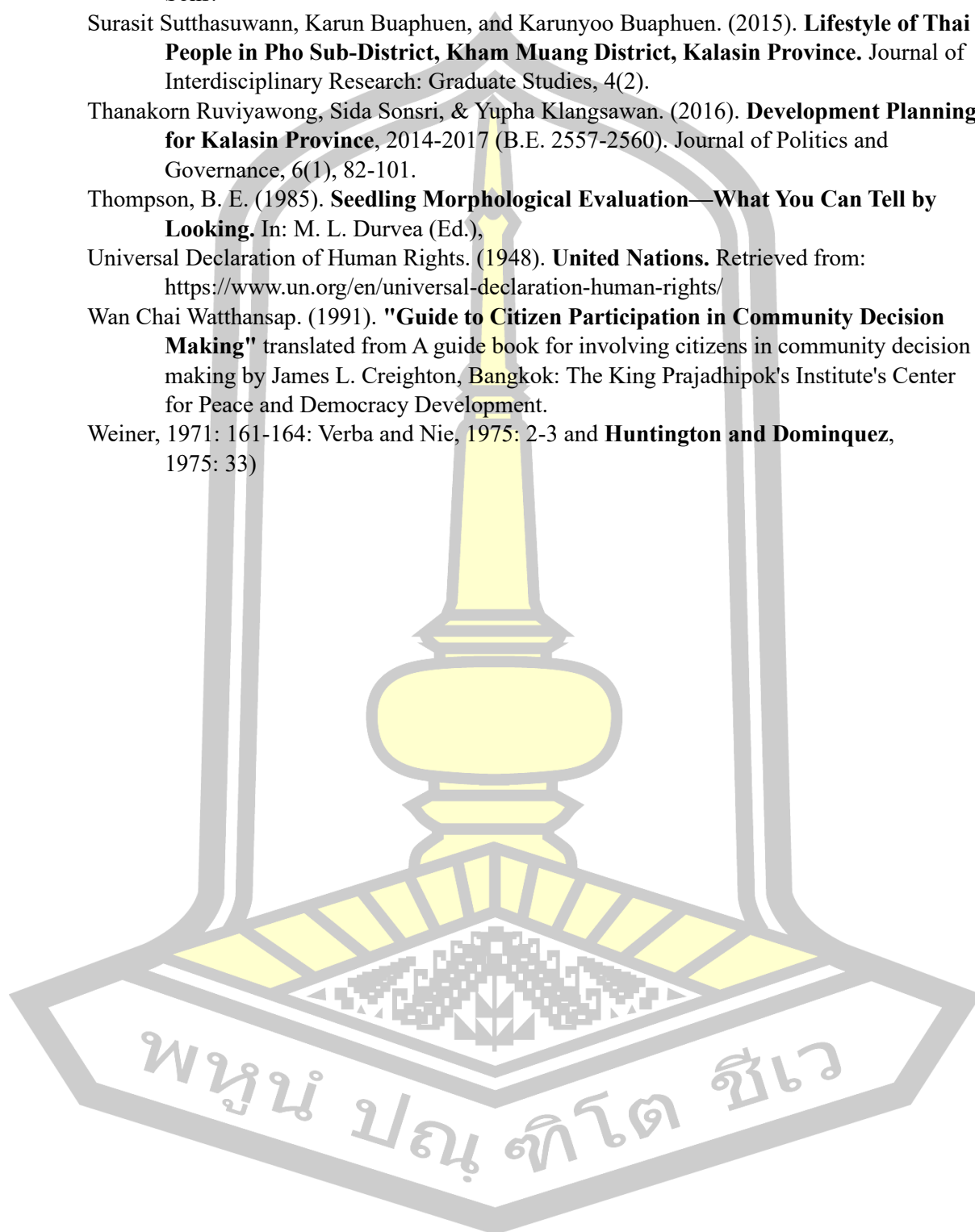
Thanakorn Ruviyawong, Sida Sonsri, & Yupha Klangawan. (2016). **Development Planning for Kalasin Province, 2014-2017 (B.E. 2557-2560).** Journal of Politics and Governance, 6(1), 82-101.

Thompson, B. E. (1985). **Seedling Morphological Evaluation—What You Can Tell by Looking.** In: M. L. Durvea (Ed.),

Universal Declaration of Human Rights. (1948). **United Nations.** Retrieved from: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

Wan Chai Wathansap. (1991). **"Guide to Citizen Participation in Community Decision Making"** translated from A guide book for involving citizens in community decision making by James L. Creighton, Bangkok: The King Prajadhipok's Institute's Center for Peace and Democracy Development.

Weiner, 1971: 161-164: Verba and Nie, 1975: 2-3 and **Huntington and Dominquez,** 1975: 33)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว
วันเกิด	14 ตุลาคม 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดน่าน
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	13 หมู่ที่ 14 ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ 46230
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2544 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านสบหนอง จังหวัดน่าน พ.ศ. 2547 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารธรรมวิทยาคาร จังหวัดน่าน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม จังหวัดน่าน พ.ศ. 2555 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2557 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2567 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	งานวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร :The Quality of Working Life of Burmese Migrant Workers in SamutSakhon Province บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2557 งานวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ซึ่งบูรณาการกับรายวิชาการเมืองและการบริหารประเทศไทย, กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในงานวิจัย ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558) โครงการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชนตำบล

เหมืองใหม่ จังหวัดสมุทรสงคราม The Promotion Driven Democratic Communities in Mueang Mai Subdistrict Songkhram Province.

ทุนอุดหนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต (งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559)

โครงการวิจัย เรื่อง การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าชาวไทญ้อสู่เยาวชนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ในตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ Inheritance wisdom weaving TAI NYO to youth by information technology in Somdet Didtrict Kalasin Province.

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ งบประมาณประจำปี พ.ศ. 2559 ตามมติคณะรัฐมนตรี

โครงการวิจัย ควายชน:วัฒนธรรมกับการพนันแฝงบนเกาะสมุย Buffalo crash : Culture and Gaming at kon samui ทุน วช. ชื่อทุน ทุนสร้างสถานภาพนักวิจัยรุ่นใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2560 เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคใต้ (24789) ปีงบประมาณ 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
โครงการวิจัย อัตลักษณ์ ความคิดทางการเมืองและสำนึกทางการเมืองของประชาชนภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย Identities Political Thought and Political Consciousness of People from Northern and Northeastern Regions of Thailand ชื่อแผนงาน/ชุดโครงการกลไกและแนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองด้วยบทเพลงพื้นบ้านภาคเหนือตอนบนและภาคอีสานเพื่อความปลอดภัยและความสามัคคี ทุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2561 สถาบันวิจัยและพัฒนา – มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

โครงการวิจัย รูปแบบการบูรณาการการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการดูแลผู้สูงอายุในจังหวัดกาฬสินธุ์ Model of integration between the participating organizations involved for policy elderly care at Kalasin province. ทุนงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2561

โครงการวิจัย “การพัฒนาารูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย – ลาว – เวียดนาม ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ : หนองคาย นครพนม มุกดาหาร” ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลงานวิจัย/วิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์

1. หนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์ บทที่ 4 บทความวิชาการ เรื่อง วัฒนธรรมผู้ไท ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน ใน จัดทำโดยงานวารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์บทความวิชาการ เรื่องวัฒนธรรมผู้ไท ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน Pu-thai Culture, Praewa Silk, Pa-sa-weuy Pu-pan. (2560).หนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์ ARRANGING THE PICTURES FOR TELLING STORY OF KALASIN CITY. ISBN 978-74-9711-11-8 (หน้า 130-156) (สืบค้นเพิ่มเติม: goo.gl/7xeUf6)
2. บทความวิจัย เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร นำเสนอในงานประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่15 มหาวิทยาลัยบูรพา
3. บทความวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ตีพิมพ์ในวารสาร วิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ISSN 2351 – 0455 ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2559
4. บทความวิจัย เรื่องการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าชาวไทญ้อสู่เยาวชนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ในตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ นำเสนอทั้งแบบโปสเตอร์ และการบรรยายในส่วนงานวิจัยดีเด่น ในการประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา ครั้งที่ 5 HERP CONGREGES V โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา 70 แห่ง ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
5. บทความวิจัย Research articles : Jigsaw Cooperrative Learning on Models of Curriculum Development of Curriculum Development for Second Year Student. Proceedings of Australia and New Zealand Business, Law and Social Science Conference 2017, Novotel Sydnecy Centrai, Sydnecy, Australia, 18- 20 August 2017 ; ISBN 978-0-99466029-6-1
6. บทความวิจัย เรื่อง การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าชาวไทญ้อสู่เยาวชนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ในตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ

จังหวัดกาฬสินธุ์.การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ ครั้งที่ 5 (CASNIC2017) “The University of Everywhere : International Networking” วันที่ 6 ตุลาคม 2560 ณ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย จังหวัดขอนแก่น.(ISBN 978-616-91857-6-5).

7. บทความวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไท ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 MCU Nan Congress II ณ วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 9 กันยายน พ.ศ.2561

8. บทความวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษหนองคาย นครพนม และมุกดาหาร วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2562

